

Monikulttuurisuus suomalaisten nuoriso- järjestöjen toiminnassa

Miikka Pyykkönen

NUORISOTUTKIMUSVERKOSTO
VERKKOJULKAISUSARJA

MONIKULTTUURISUUS SUOMALAISTEN NUORISOJÄRJESTÖJEN TOIMINNASSA

Miikka Pyykkönen

Nuorisotutkimusverkosto
Nuorisotutkimusseura
Verkojulkaisusarja

Kansi: Tanja Nisula
Taitto: Aino Harinen

© Nuorisotutkimusseura ja tekijä

Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 10

ISBN: 978-952-5464-29-0 (PDF)

Nuorisotutkimusseuran julkaisujen tilaukset
Nuorisotutkimusverkosto
Asemapäällikönkatu 1
00520 Helsinki
puh. 020 755 2653
fax. 020 755 2627
sähköposti: verkosto@nuorisotutkimus.fi

ESIPUHE

Tämä tutkimusraportti on osa *Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen* -tutkimushanketta ja toinen hankkeessa toteutettujen kyselytutkimusten raporteista. Ensimmäinen raportti, *Mitähän tekis? Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen*, ilmestyi Nuorisotutkimusverkoston ja Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuna syksyllä 2005 (www.nuorisotutkimusseura.fi). Käsissäsi olevan raportin jälkeen ilmestyy verkkojulkaisu, jossa syvennyttään monikulttuuristen nuorten haastatteluihin (huhtikuu 2007), sekä kuntien nuorisotoimijoille tehdyn kysely- ja haastattelututkimuksen päätelmät kokoava raportti (syyskuu 2007). Hankkeen tutkimusten pohjalta kootaan artikkelikokoelma, joka ilmestyy keväällä 2008.

Tutkimushankkeen taustalta löytyy moninainen joukko innovatiivisia ja aktiivisia tutkijoita ja virkamiehiä, jotka kaikki ovat monin tavoin auttaneet tämän raportin valmistumista. Ilman Antti Kivijärven tinkimätöntä ja asiantuntevaa työtä kyselyjen valmistelemissa, toteuttamisessa ja aineiston analysoinnissa tämä raportti ei olisi valmistunut. Päivi Harinen on suuresti auttanut kyselyjen tekemisessä, tulosten tulkinnassa ja viimeistelyssä. Kyselyjen suunnitteluun ja tutkimuksen raportointiin ovat asiantuntevasti osallistuneet tutkijaryhmän jäsenet Veronika Honkasalo, Anne-Mari Souto ja Sami Myllyniemi – viimeksi mainitun apu tilastomenetelmiä koskevissa kysymyksissä on ollut korvaamatonta. Allianssin Matti Cantell on tuonut laajan nuorisojärjestöjä koskevan tietämyksensä tutkimushankkeen käyttöön.

Hanketta koordinoiva Leena Suurpää on väsymättömästi antanut koko laajan nuorisotutkimuskentän asiantuntemuksensa käyttöömmme tutkimuksen kaikissa vaiheissa. Hän on tarkalla tutkijankatseellaan käynyt tämänkin tekstin läpi ja ohjannut koko hanketta eteenpäin auttaen ja kannustaen meitä tutkijoita jatkuvasti. Yhteistyö julkaisun taittajan Aino Harisen kanssa on sujunut erinomaisesti, ja lopputuloksen luettavuudesta saamme kiittää pitkälti häntä.

Opetusministeriön Mikko Cortes-Tellez sekä Nuorisosiain neuvottelukunnan Tuomas Kurttila ja Tarmo Manninen ovat asiantuntevilla kommentteillaan ja huomioillaan auttaneet koko hankkeen ja tämän osatutkimuksen edistymistä merkittävästi.

Toivon, että tämä raportti palvelee ja puhuttelee sinua, lukija – luitpa sitä mistä ammatiasemasta tai näkökulmasta tahansa. Hankkeen seuraavien tutkimusvaiheiden tulosten raportoinnin kannalta on mielekästä, että osoitat halutessasi kommentit raportin kirjoittajalle tai hänen edustamansa tutkimushankkeen muille jäsenille. Se palvelee tutkimushankkeemme ja raportointitapojemme kehittämistä.

Jyväskylässä 25.1.2007

Miikka Pyykkönen

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	5
1.1. Tutkimuksen tausta, tavoite ja merkitys	7
1.2. Tutkimuksen aineisto ja metodologia	9
2 NUORISOJÄRJESTÖJEN YLEISTIEDOT	13
2.1. Näkökulmia yhdistystoiminnan merkitykseen Suomessa	13
2.2. Yhdistysten ja järjestöjen luokittelu	14
2.3. Nuorisotoimintaa tekevät järjestöt ja yhdistykset suomalaisella yhdistyskentällä	16
2.4. Nuorisojärjestöjen ja -yhdistysten jäsenmäärät ja jäsenten iät	17
2.5. Nuorisojärjestöjen ja -yhdistysten työntekijät	19
2.6. Nuorisojärjestöjen ja -yhdistysten tiedotuskanavat	20
3 MONIKULTTUURISUUS JA RASISMINVASTAISUUS NUORISOJÄRJESTÖJEN TOIMINNASSA	21
3.1. Monikulttuuriset nuoret nuorisojärjestöissä ja -yhdistyksissä	21
3.2. Monikulttuurisuus järjestöjen ja yhdistysten käytännöissä	26
3.2.1. Nuorisojärjestöjen ja -yhdistysten monikulttuurisuusvalmiudet	26
3.2.2. Monikulttuurisuustyön erityishaasteet	32
3.3. Monikulttuurisuuden merkitys nuorisojärjestöille	37
3.4. Nuorisojärjestöjen ja -yhdistysten asenteet monikulttuurisuutta, rasismia ja suvaitsevaisuutta kohtaan	38
3.5. Nuorisotoimintaa tekevien järjestöjen monikulttuurisuustyön käytännöt	44
3.6. Monikulttuuristen nuorten osallistumisen mahdollisuudet ja esteet	52
4 YHTEENVETO	57
Lähteet	60
Liite: kyselylomake	63
Kirjoittaja	74
Tiivistelmä	75
English summary	76

1 JOHDANTO

Kuntien palvelurakennemuutoksen ja kuntapalvelujen kilpailuttamisen tilanteessa järjestöjen ja yhdistysten merkitys hyvinvointi- ja kulttuuripalvelujen tuottajina kasvaa. Kolmannen sektorin rooli suomalaisessa yhteiskunnassa on perinteisesti ollut vahva. Nyt se on vahvistumassa edelleen, mutta samalla muuttumassa. Yhdistysten päätarkoituksen ei enää ajatella olevan yksinomaan se, että ne edustavat yhteiskunnan sosiaalisia ja kulttuurisia ryhmiä, vaan ne myös tarjoavat sosiaali-, kulttuuri- ja muita palveluja (vrt. Lundström & Wijksrtöm 1997). Monet julkisen ja kolmannen sektorin toimijoiden väliset yhteistyöorganisaatiot, -verkostot ja kumppanuushankkeet osoittavat, että ainakin tunnetuimpien ja suurimpien yhdistysten asema osana julkista palvelurakennetta on institutionalisoitumassa: niistä tulee vakiintuneita palveluntuottajia. Palvelurakennemuutoksen myötä kunnat kilpailuttavat yhä enemmän palvelutuotantoaan. Tällöin palveluja tuottavien yhdistysten – niin sanotun ”uuden kolmannen sektorin” – merkitys ja vastuu kasvavat edelleen. (Julkunen 2001; Matthies 1996; Möttönen & Niemelä 2005.)

Vaikka kolmannen sektorin roolimuuutos koskee korostuneesti sosiaali- ja terveystyöpalveluja, sen vaikutus näkyy myös nuorisotyön kentällä. Julkisessa nuorisotyössä järjestöillä ja yhdistyksillä on Suomessa ollut perinteisesti hyvin vahva vaikuttajan ja palveluntuottajan rooli. Voitto Helanderin ja Sari Pikkalan (1999, 90) tutkimuksen mukaan 36 prosenttia suomalaisista nuorisoyhdistyksistä on joko saanut kunnilta avustusta palvelutuotantoon, tai kunnat ovat suoraan ostaneet niiltä palveluja. Päivi Kurikan (1999, 24–28, 35) mukaan palvelutuotantoon ovat suuntautuneet nuorisoyhdistykset erityisesti uskonnolliset, varhaisnuorisoyhdistykset, kulttuuri- ja harrastus- sekä niin sanotut ”muut” järjestöt. Palveluja tuottavat jäsenmääriltään ja muilta resursseiltaan suuret nuorisoyhdistykset. Kuitenkin vain vajaa 10 prosenttia nuorisoyhdistyksistä katsoo kilpailevansa palvelutuotannosta julkisten, yksityisten tai muiden järjestöjen kanssa.

Kuntapalvelujen tehostaminen ja supistaminen kohdistuivat 1990-luvulla myös nuorisotyöhön. Suurimmassa osassa pieniä kuntia (alle 10 000 asukasta) kunnallinen nuorisotoiminta yhdistettiin muihin toimialoihin (yleensä liikunta- ja kulttuuritoimiin) ennen vuotta 2004. Pienten kuntien vastuhenkilöistä kaikkiaan 71 prosentin tehtäviin kuuluu muutakin kuin nuorisotoiminnan hoitaminen. (Suomen Nuorisoyhdistyksen Allianssi ry. & Kuntaliitto 2004, 3; vrt. Nurmela 1998, 3.) 1990-luvulla lähes kaikissa kunnissa lakkautettiin itsenäiset nuorisolautakunnat, ja nuorten asiat siirrettiin vapaa-aika- ja sivistyslautakunnille. Vain kuuteen prosenttiin kuntia jäi itsenäinen nuorisolautakunta.

Nuorisotyön kentällä kuntien ja nuorten parissa toimivien yhdistysten yhteistyön voi odottaa lisääntyvän. Oletusta tukee sekin, että nuorisotyötä tekevät arvioivat nuorisotyön merkityksen kasvaneen kunnissa viime vuosina merkittävästi (Nuorisoyhdistyksen Allianssi & Kuntaliitto 2004, 4). Kunnat voi jakaa tältä osin kahteen ryhmään: pienissä kunnissa paineet palvelujen ulkopuoliseen tuottamiseen ovat suuret, koska kunnallisen nuorisotyön rahoitus on enimmäkseen pienentynyt tai pysynyt ennallaan 2000-luvulle tultaessa, kun taas suurissa kunnissa kunnallisen nuorisotyön rahoitus on kasvanut. Pienissä kunnissa nuorisotyöstä vastaavat henkilöt arvioivat, että muulla rahoituksella (esim. projektit) ja esimerkiksi yhdistyksiltä ostetuilla palveluilla palkatun henkilökunnan määrä kasvaa lähivuosina. Pienet kunnat näkevät muutenkin yhdistystoiminnan roolin kasvaneen nuorisotoiminnassa. (Mt., 8, 11.)

Merkitykset, joita nuorisoyhdistyksille ja -yhdistyksille (määritelmistä, ks. sivu 16) annetaan niin sanotussa hallintopuheessa, eivät kuitenkaan tyhjene palvelutuotantoon. Esimerkiksi oikeusministeriön koordinoimassa hallituksen kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmassa (2006) kansalaisjärjestöjen työ nostetaan esiin tärkeänä nuorten osallisuuden edistämisen paikkana. Nuorisoyhdistysten ja muilla nuorten parissa toimivilla yhdistyksillä ja järjestöillä on asiassa erityisen tärkeä rooli. Politiikkaohjelman ja viimeaikaisten nuorten poliittista osallistumista tarkastelleiden tutkimusten valossa nuorten passiiv-

vinen osallistuminen päätöksentekoon ja muuhun vaikuttamiseen on erityisongelma, joka vaatii toimenpiteitä (esim. Ahonen 2004; Paakkunainen toim. 2007).

Äänestysinnostomuus ja osallistumattomuus järjestötyöhön eivät ole ainoita nuorisotyön hallinnon huolenaiheita. Nuorten sosiaalinen ja taloudellinen ”syrjäytyminen” ovat läpi 2000-luvun alun olleet vilkkaan yhteiskunnallisen keskustelun aihe. Esimerkiksi Laki kuntouttavasta työtoiminnasta (L189/2001) sekä sosiaali- ja terveystieteiden työryhmämuistio (1999) ja strategia (2002) pyrkivät luotaamaan uusia keinoja, joiden avulla voitaisiin aktivoida myös heikossa työmarkkina-asetuksessa olevia nuoria ja luoda heille väyliä työelämään pääsemiseksi. Järjestöillä ja yhdistyksillä on näissä pyrkimyksissä merkittävä sijansa.

Nuorten lisäksi maahanmuuttajat ovat monissa yleisissä hallinnollisissa ohjelmissa mainittu ryhmä (ks. esim. kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma ja työllisyyden politiikkaohjelma) ja monien erityisohjelmien, -lakien ja -käytäntöjen kohderyhmä. Tällaisia ohjelmia ovat esimerkiksi vastikään valmistunut maahanmuuttopoliittinen ohjelma (2006) ja Kotouttamislaki (L493/1999) sekä paikalliset kotouttamisohjelmat ja -käytännöt. Myös maahanmuuttajia koskevissa linjauksissa ollaan etupäässä huolissaan heidän mahdollisuuksistaan osallistua yhteiskunnan eri toimintoihin.

Maahanmuuttajanuoret ovat oma, poliittista retoriikkaa lukuun ottamatta vähäisesti huomioitu erityisryhmänsä nuoriso- ja maahanmuuttajapolitiikassa. Hallinnollinen huomio ei kohdistu kaikkiin maahanmuuttajanuoriin. Erityisesti se kohdistuu pakolaistaustaisiin ja niihin maahanmuuttajiin, joiden keskuudessa työttömyys on suurta ja jotka ovat vaarassa kohdata syrjintää (esim. Karpela 2004; Lund 2002). Ajatellaan, että maahanmuuttajanuoria on erityistoimenpitein kannustettava osallistumaan aktiivisesti opiskeluun, työelämään ja kansalaistoimintaan. Nuorten parissa toimiviin järjestöihin ja yhdistyksiin kohdistetaan monenlaisia odotuksia ja monelta taholta. Niiden odotetaan kurovan umpeen kulttuurista kuilua maahanmuuttajanuorten ja suomalaisen yhteiskunnan tai suomalaissyntyisten nuorten välillä, samoin kuin ikäpolvien välistä kuilua nuorten ja heidän vanhempiansa sekä suomalaisen yhteiskunnan hallinnosta vastaavan ikäpolven välillä. Lisäksi järjestöille ja yhdistyksille ladataan odotuksia kansainvälistymiseen, monikulttuurisuuteen ja etnisen syrjinnän ehkäisemiseen liittyvissä kysymyksissä. Yhdessä kunnallisten nuorisotoimien kanssa niiden odotetaan välittävän myönteisiä viestejä kulttuurisesta moninaisuudesta nuorten keskuuteen. (Opetusministeriö 2006.)

Nuorten parissa toimivien järjestöjen ja yhdistysten lisäksi maahanmuuttaja- ja monikulttuurisia nuoria lähellä järjestökentällä ovat maahanmuuttajien omat yhdistykset. Maahanmuuttajilla on Suomessa noin 700 yhdistystä, joista käytännössä suunnilleen puolet toimii aktiivisesti. Yleensä maahanmuuttajien yhdistykset toimivat paikallisesti, mutta Suomessa on myös muutamia kansallisesti toimivia uskonnollisia tai etnisiä keskusjärjestöjä. Monet näistä yhdistyksistä kohdistavat toimintaansa maahanmuuttajanuoriin, joko tietyn etnisen ryhmän nuoriin erityisesti tai yleensä kaikkiin tietyllä paikkakunnalla tai alueella asuviin maahanmuuttajanuoriin. Toimintaan kuuluu niin omaan kulttuuriin, kieleen ja uskontoon perehdyttämistä kuin läksyissä auttamista ja liikuntaharrastusten järjestämistä. (Esim. Pyykkönen 2005; Saksela 2003.)

Vain harvat maahanmuuttajat osallistuvat maahanmuuttajayhdistysten toimintaan. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla vain 16 prosenttia kaikista maahanmuuttajista osallistuu maahanmuuttajayhdistysten toimintaan (Paananen ym. 2003). Monikulttuurisille nuorille tehdyn kyselyn mukaan vain kymmenisen prosenttia heistä osallistuu maahanmuuttajayhdistysten toimintaan. Nämä ovat yleensä nuoria, jotka Suomessa asumisestaan huolimatta mieltävät ensisijaiseksi kansalliseksi identiteetikseen jonkin muun kuin suomalaisuuden. (Harinen 2005, 51–52.)

Myös maahanmuuttajanuorilla itsellään on omia monietnisiä tai yhden etnisen ryhmän ympärille koottuja paikallisyhdistyksiä. Ensiksi mainitut tarjoavat toimintaa tietyn etnisen ryhmän nuorille ja jälkimmäiset yleisesti nuorille, mutta niidenkin toiminnan kohteena ovat usein maahanmuuttajanuoret. Molempien toimintatavat ovat kohderyhmien ja jäsenkunnan erilaisuudesta huolimatta

hyvin samanlaiset: nuorten kerhoja, leirejä, liikunta- ja harrastustoimintaa, avustusta koulutehtävissä, illanviettoja ja niin edelleen. Toimintaympäristön tarjoamisen lisäksi monet maahanmuuttajanuorten yhdistykset pyrkivät eri tavoin ja kanavin vaikuttamaan maahanmuuttajanuorten asemaan paikallisesti, kansallisesti ja joskus jopa ylikansallisesti. (Pyykkönen 2003.)

Ainakin Tampereella, Helsingissä ja Jyväskylässä vain harvat monikulttuuriset nuoret kuuluvat maahanmuuttajanuorten yhdistyksiin. Niiden toiminnan taustalta löytyykin varsin pieni aktiivien ydinjoukko. Sen sijaan näiden yhdistysten järjestämiin tapahtumiin monikulttuuriset nuoret osallistuvat innokkaasti, koska ne tarjoavat harrastusmahdollisuuksia yleensä ilmaiseksi tai halvalla. Lisäksi monikulttuuristen nuorten kynnys osallistua ”samaa ryhmää” edustavien nuorten järjestämään toimintaan on matala. (Mt.)

Kuten aiemmin jo viitattiin, maahanmuuttaja-asiain hallinto on viime vuosina ladannut nuorisojärjestöille maahanmuuttaja- ja monikulttuuristen nuorten asioihin liittyviä odotuksia. Tutkimushankkeen aiemmassa raportissa (Harinen 2005, 50–57) todetaan, että nuorilla itsellään näyttäisi kuitenkin olevan varsin vähän odotuksia järjestötoiminnalta. Liki 80 prosenttia tutkimukseen osallistuneesta 1384 nuoresta oli sitä mieltä, että järjestötoiminnalla ei ole todellista parantavaa vaikutusta olemassa oleviin asioihin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteivät monikulttuuriset nuoret osallistuisi mihinkään järjestötoimintaan: 60 prosenttia heistä osallistuu vähintään joskus urheiluseurojen toimintaan. Nämä ovat pääosin Suomen kansalaisia tai niitä, jotka ovat kenneet vähintään kohtuullisen hyvin integroitumaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Hankkeen aiempi raportti osoittaa myös, että monikulttuuriset nuoret korostavat vain vähän kulttuuriperinnetoimintaa järjestötoimintaa koskevissa toiveissaan. Sen sijaan yleisinhimillisiä arvoja heijastavaan ihmisoikeus- ja monikulttuurisuustoimintaan sekä luonnonsuojelutoimintaan haluttaisiin osallistua nykyistä enemmän. Tätä on mielenkiintoista tarkastella Suomen Gallupin kyselytutkimusten tulosten valossa: vaikka suomalaisnuorista vain noin prosentti on jollain tavalla mukana ihmisoikeusjärjestöjen työssä, ne kiinnostavat 40 prosenttia nuorista (esim. Suomen Gallup 2001; Nurmela 1998).

Nuorten parissa toimivien järjestöjen ja yhdistysten suuri haaste on tavoittaa monikulttuuriset nuoret toiminnassaan (vrt. Harinen 2005). Tässä raportissa tarkastellaan, miten järjestöt vastaavat tähän haasteeseen. Raportti keskittyy suomalaisten järjestöjen ja yhdistysten monikulttuurisuustoimintaan. Aluksi luodaan katsaus nuorten parissa toimivien järjestöjen ja yhdistysten yleispiirteisiin, minkä jälkeen keskitytään monikulttuurisuuden merkitykseen, monikulttuurisuustyön käytäntöihin sekä monikulttuuristen nuorten osallistumisen mahdollisuuksiin ja esteisiin.

1.1. TUTKIMUKSEN TAUSTA, TAVOITE JA MERKITYS

Opetusministeriön, Nuorisoasiain neuvottelukunnan, Allianssin ja Nuorisotutkimusverkoston edustajat kokoontuivat keväällä 2004 suunnittelemaan tutkimushanketta koskien Suomessa asuvien maahanmuuttajataustaisten nuorten vapaa-ajan toiminta- ja osallistumismahdollisuuksia. Tutkijoiden ja virkamiesten yhteinen tavoite oli löytää tietoa ja keinoja, joiden avulla voitaisiin avata nuorille tasarvoiset mahdollisuudet osallistua vapaa-ajan toimintoihin ja kansalaisvaikuttamiseen. Kiinnostuksen kohteeksi keskusteluissa muodostuivat niin sanotut ”monikulttuuriset nuoret”. Monikulttuuriset nuoret on kattokäsite, jolla viitataan Suomessa syntyneisiin nuoriin, joiden vanhemmista ainakin toinen on syntynyt muualla kuin Suomessa, adoption kautta Suomeen muuttaneisiin sekä niihin nuoriin, jotka ovat itse lapsena tai nuorena muuttaneet Suomeen. Lisäksi monikulttuurisiin nuoriin kuuluvat perinteisiin kansallisiin vähemmistöihin kuuluvat nuoret (mm. romanit ja saamelaiset).

Nuorista, jotka ovat itse syntyneet muualla kuin Suomessa ja joilla on omakohtaisia kokemuksia maahanmuutosta, käytetään käsitettä maahanmuuttajanuoret. Suurimmat maahanmuuttajaryhmät Suomessa ovat venäläiset, virolaiset, ruotsalaiset, entisen Jugoslavian alueelta tulleet ja somalialaiset (Tilastokeskus 2005). Monikulttuurisen nuoren määritelmällä olemme tietoisesti pyrkinneet laajentamaan ”maahanmuuttajanuoren” kategoriaa ja korostamaan monikulttuurisen taustan koskettavan hyvin heterogeenista joukkoa sekä moninaisia henkilökohtaisia kokemuksia ja sosiaalisia asemia suomalaisessa yhteiskunnassa.

Hankkeen innokas ideointi synnytti monipuolisen ja -osaisten tutkimushankkeen. Aluksi päätettiin kerätä kyselyn ja haastattelujen avulla tietoa – niin käsityksiä kuin kokemuksia – Suomessa asuivilta monikulttuurisilta nuorilta. Tästä vaiheesta on ilmestynyt jo edelläkin viitattu väliraportti *Mitähän tekis?* (Harinen 2005). Tämän jälkeen lähestyttiin suomalaisten nuorisojärjestöjen keskus-, piiri- ja paikallistasoja tavoitteena selvittää monikulttuurisen nuorisotoiminnan asemaa järjestöissä. Tämä väliraportti summaa kyseisen vaiheen tuloksia.

Vaikka suomalaisten nuorten vapaa-ajan osallistumista ja järjestökiinnittymistä mitataan lähes säännöllisesti (esim. Nurmela 1998; Suomen Gallup 2001), vastaavia asioita ei tiedetä tarkkaan monikulttuuristen tai maahanmuuttajanuorten osalta, mikä on ollut tämän raportin motiivina. Nuorisojärjestöjen toimintaa monitoroidaan erilaisin tutkimuksin, mutta niiden monikulttuurisuus-toimintaa ei ole lähemmin tarkasteltu. Lisäksi tutkimusta on motivoinut monien tapaustutkimusten antama tieto siitä, että yleensä monikulttuuristen nuorten on suomalaisnuoria vaikeampaa löytää yhteistä vapaa-ajan toimintatilaa saati tilaa suomalaisten nuorten perinteisiltä vapaa-ajan toiminta-areenoilta (esim. Keskisalo & Perho 2001; Markkanen 2003; Suurpää 2002). Syitä tähän voi olla monia, kuten suomalaisnuorten ennakkoluulot, suomalaisen yhteiskunnan eriarvoistavat rakenteet ja omien vanhempien asettamat rajoitukset.

Suomessa on perinteisesti osallistuttu kollektiiviseen toimintaan kansalaisyhteiskunnan tilassa yhdistysten, järjestöjen ja liikkeiden kautta (Siisäinen 1990). Vaikka viime vuosien nuorisoliikehdintä ei ole ehkä järjestäytynyt yhdistysmuotoon yhtä voimakkaasti kuin aiemmin (esim. Juppi ym. 2003), yhdistyksiin osallistumista voi yhä pitää yhtenä tärkeimmistä kanavista yhteiskunnalliseen jäsenyyteen. Mitä tapahtuu, jos tämä kanava ei syystä tai toisesta aukene tulevaisuudessa nuorille – heidän taustastaan huolimatta? Yhtenä vaihtoehtona voi pitää löyhien ja väliaikaisten yhteisöllisyyksien syntymistä, mistä kertovat esimerkiksi harrastustoiminnan yksilöllistyminen ja ”hengailukulttuurin” suuri merkitys myös monikulttuurisille nuorille. Tästä näkyy merkkejä myös uusissa rekisteröidyissä yhdistyksissä: suuri osa viime vuosina nuorten perustamista yhdistyksistä keskittyy kaveriporukoiden yhteisiin harrastuksiin, eikä niiden tarkoitus ole toimia etujärjestöinä suhteessa julkiseen sektoriin ja hallintoon (esim. Siisäinen 2003).

Tässä raportissa selvitetään, mitä ongelmia ja katkoksia monikulttuuristen nuorten osallistumisessa järjestötoimintaan on nuorten parissa toimivien keskusjärjestöjen sekä piiri- ja paikallisyhdistysten näkökulmasta ja mitä hyviä käytäntöjä järjestötoiminnan kentällä on olemassa. Raportin tiedonintressi on käytännönläheinen: järjestöiltä saadun tiedon perusteella on toivon mukaan mahdollisuus rakentaa siltoja, joilla kuilua monikulttuuristen nuorten tarpeiden sekä järjestöjen ja yhdistysten tarjonnan välillä voidaan ylittää.

1.2. TUTKIMUKSEN AINEISTO JA METODOLOGIA

Tutkimuksen kohdejoukko muodostuu nuorisjärjestöistä ja nuorisotyön palvelujärjestöistä sekä näiden piiri- ja paikallisyhdistyksistä. Kyse on valtakunnallisista järjestöistä, jotka saavat toimintaansa yleisavustusta opetusministeriöltä. Opetusministeriön määritelmän mukaisesti näihin kuuluvat poliittiset nuorisjärjestöt, nuorison etujärjestöt, nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt, uskonnolliset nuorisjärjestöt, varhaisnuorisjärjestöt, nuorisotyön palvelujärjestöt ja ”muut” järjestöt. Järjestöluokituksesta kerrotaan tarkemmin seuraavassa luvussa. Kaiken kaikkiaan valtakunnallisia nuorisotyötä tekeviä keskusjärjestöjä on Suomessa arviolta noin 120–150. Näillä voi arvioida olevan 10 000–15 000 piiri- ja paikallistason yhdistystä¹. Ylivoimaisesti suurin osa keskusjärjestöistä toimii Helsingissä. Sen sijaan piiri- ja paikallisyhdistykset ovat jakautuneet kaikkialle Suomeen. Eniten niitä toimii siellä, missä väestöä on eniten, eli etelän suurissa asutuskeskittymissä ja niiden liepeillä. Hieman vajaa neljännes piiri- ja paikallisyhdistyksistä toimii Helsingin, Espoon ja Vantaan alueella. Järjestöjen ja yhdistysten määrät kymmenessä suurimmassa kunnassa näkyvät taulukossa 1.

TAULUKKO 1. Tutkimuksen otoksessa mukana olevat valtakunnalliset nuorisotyön keskusjärjestöt ja niiden piiri- ja paikallisyhdistykset (%) kotipaikan mukaan Suomen kymmenessä asukasluvultaan suurimmassa kaupungissa.

Yhdistystyyppi	Keskusjärjestöt	Piiri- tai paikallisyhdistykset
Helsinki	77	36
Espoo	1	7
Tampere	1	15
Vantaa	1	6
Turku	2	12
Oulu	-	14
Lahti	2	4
Kuopio	-	5
Jyväskylä	-	12
Pori	1	5
Muut	13	97
Puuttuvat*	6	-
Yhteensä (N)	104	213

* = eivät maininneet kyselyvastauksissaan kotipaikkaansa

¹ Keskusjärjestöjä koskeva luku on opetusministeriöltä vuonna 2005 rahaa hakeneiden järjestöjen määrän perusteella tehty arvio. Piiri- ja paikallistason lukumäärä on laskettu tutkimusaineistosta.

Hienoisella enemmistöllä niistä nuorisjärjestöjen paikallis- ja piiriyhdistyksistä, joilla keskusjärjestöjen ilmoituksen mukaan on monikulttuurista toimintaa, on kotipaikka Suomen kymmenessä suurimmassa kaupungissa. Tämä ei ole yllättävää, koska myös enemmistö Suomen maahanmuuttajista asuu näissä kaupungeissa. Maahanmuuttajista lähes puolet asuu Uudenmaan maakunnassa. (Tilastokeskus 2005.)

Tässä tutkimuksessa piiri- ja paikallistasoa käsitellään yhtenä kokonaisuutena. Tähän päädyttiin kyselyä tehtäessä sen vuoksi, että suuri osa keskusjärjestöistä ei erotellut näitä tasoja vastauksissaan, vaan keskustason lisäksi järjestöissä on käytännön työtä tekevä yhdistystaso. Tutkimuksessamme keskeistä on tavoittaa juuri tuo käytännön taso – yhdistysten käytännön toiminta pikemminkin kuin erottelu yhdistysten toiminta-alueiden laajuuden perusteella.

Yleistiedot tutkimuksen kohderyhmästä saatiin opetusministeriöltä ja Nuorisosiain neuvottelukunnalta. Otokseen valittiin kaikki opetusministeriöltä vuonna 2005 rahallista tukea saaneet valtakunnalliset nuorisotyötä tekevät järjestöt ja nuorisotyön palvelujärjestöt. Ulkopuolelle jäivät kaikki nuorisjärjestöt, jotka eivät kyseisenä vuonna hakeneet tai saaneet rahoitusta opetusministeriöltä.

Tällä otantamenetelmällä otokseen valikoitui mukaan 104 järjestöä, joille lähetettiin kysely sähköpostitse ja/tai puhelimitse maaliskuussa 2006. Järjestöjen edustajat vastasivat kyselyyn sähköisesti. Lomakkeessa kysyttiin keskusjärjestöiltä ja piiri- ja paikallisyhdistyksiltä yleisten taustatietojen lisäksi seuraaviin teemoihin liittyviä kysymyksiä: (i) järjestön yleiset näkemykset monikulttuurisuudesta, suvaitsevaisuudesta ja rasismista, (ii) järjestön näkemykset monikulttuurisesta nuorisotoiminnasta, (iii) järjestön oma monikulttuurinen nuorisotoiminta, (iv) järjestön näkemykset monikulttuuristen nuorten ja maahanmuuttajanuorten osallistumisen esteistä monikulttuurisessa nuorisotoiminnassa ja (v) järjestön omaa toimintaa koskeva tiedotus. (Ks. liite.) Kahden ”karhukierroksen” jälkeen kesäkuussa 2006 vastauksia oli saatu yhteensä 57 keskusjärjestöltä, eli vastausprosentiksi keskusjärjestöjen osalta muodostui 55.

Piiri- ja paikallistasoon otanta muodostettiin keskusjärjestöjen vastausten perusteella. Vastanneista 57 keskusjärjestöstä mukaan valittiin 28 sillä perusteella, että vastausten mukaan niiden piiri- ja paikallistasoilla oli nuoriso- ja monikulttuurisuustoimintaa, mikä lukijan kannattaa pitää mielessä tarkastellessaan piiri- ja paikallisyhdistysten toiminnasta kertovia tuloksia. Keskusjärjestöiltä saadun informaation lisäksi tietoa toiminnasta etsittiin piiri- ja paikallisyhdistysten kotisivuilta ja ottamalla yhteyttä suoraan yhdistyksiin. Tällä tavoin saatiin mukaan paikallisosastoja 15 järjestöltä, piiriorganisaatioita kahdeksalta järjestöltä sekä molempia neljältä järjestöltä. Mukaan otokseen valikoitui 214 piiri- ja paikallisyhdistystä. Lopullinen valinta piiri- ja paikallisyhdistysten joukosta tehtiin käyttäen SPSS-ohjelman satunnaisotantatoimintoa (*random sample*).

Pyyntö kyselyyn vastaamiseksi lähetettiin 214 piiri- ja paikallisyhdistykselle sähköpostitse ja/tai puhelimitse heinä- ja lokakuun 2006 välisenä aikana. Vastaus saatiin internetin kautta 87 yhdistykseltä. Lopuksi aineistoa täydennettiin vielä erikseen pyytämällä vastaukset kahden sellaisen keskusjärjestön alatasoilta, joilta ei saatu vastausta mutta joiden mukanaolo katsottiin tutkimusongelman ja -tehtävän vuoksi olennaiseksi. Vastausprosentti piiri- ja paikallistasoon osalta on 42 (n=89). Lisää perustietoa aineistosta, kuten tutkimukseen osallistuneiden järjestöjen alueellisesta sijoittumisesta ja jäsenmääristä, on luvussa 2.

Otantamenetelmää voi nimittää ositetun otannan ja harkinnanvaraisen satunnaisotannan yhdistelmäksi. Tapani Alkulan ja kumppaneiden (1999, 111) mukaan ositettua otantaa käytetään, kun ”halutaan varmistaa jonkin pienehkön ryhmän edustavuus otoksessa tai [...] tilanteessa, jossa jonkin ominaisuuden suhteen heterogeeninen joukko voidaan jakaa homogeenisiin osajoukkoihin”. Ositetun otannan käytön perustarkoitus on, että laskettavista tunnusluvuista tulee tarkempia kuin silloin kun käytetään esimerkiksi yksinkertaista satunnaisotantaa. Ositus edellyttää tietoa ositteeseen kuuluvista alkioista. Kun ositus on tehty, sen sisällä voidaan suorittaa lopullisen otoksen muodos-

tamiseksi satunnaisotanta. Näin toimittiin tässä tutkimuksessa. Tällaisella otoksenmuodostamisella toteutetun kyselyn perusteella ei ole tilastollisesti perusteltua yleistää tuloksia koskemaan koko Suomen nuorisojärjestöjen piiri- ja paikallistasokenttää.

Piiri- ja paikallisyhdistysten – jotka siis valittiin sen perusteella, että keskusjärjestöt kertoivat niillä olevan monikulttuurisuustoimintaa – vastausprosentti on suhteellisen alhainen, varsinkin kun sitä arvioidaan otoksen muodostamistavan näkökulmasta. Katoa selittänevät monet tekijät, joista yleisin on palautuneisiin vastauslomakkeisiin sisällytetyissä palautteissakin ilmaistu: yhdistykset eivät ole kokeneet kyselyä kohdallaan relevantiksi. Niillä ei ole monikulttuurista nuorisotoimintaa tai ne eivät koe monikulttuurisia kysymyksiä toimintansa kannalta olennaisiksi toiminta-alueensa tai ”supisuomalaisen” jäsenrakenteensa vuoksi. Monet vastaamatta jättäneistä yhdistyksistä toimivat kuitenkin alueilla, joilla on Suomen mittakaavassa paljon maahanmuuttajia. Vastausten vähyys osoittaakin, että nuorisotyötä tekevien yhdistysten ja nuorisoyhdistysten sensitiivisyys monikulttuurisuutta kohtaan ei ole suoraan verrannollinen maahanmuuttajien määrään. Yksi syy katoon lienee myös se, että monet yhdistyksistä toimivat vain ”paperilla”: ne ovat olemassa yhdistysrekistereissä ja luetteloissa, mutta käytännön toimintaa niillä ei ole. Varsinkin piiri- ja paikallistasolla viimeksi mainittu on varmasti vaikuttanut vastaukseen. (Vrt. Peltosalmi 2002.)

Keskusjärjestöjen kohdalla tilanne on toinen. Vastausprosentin ollessa 55 voimme tehdä aineiston perusteella yleistyksiä kaikkien sellaisten kysymysten kohdalla, joihin on vastannut yli puolet vastanneista. Varsinkin järjestöjen omaa monikulttuurista työtä koskevien kysymysten kohdalla tässä on kuitenkin ongelmia, sillä läheskään kaikki vastaajat eivät vastanneet niihin.

Alla olevassa taulukossa 2 on esitetty vastausprosentit ja otoskoot nuorisojärjestöluokittain (ks. tarkemmin luku 2.2.) sekä keskusjärjestöjen että piiri- ja paikallisyhdistysten kohdalla. Kuten taulukosta voi havaita, kyselyssä mukana olevat yhdistykset edustavat varsin tasaisesti kaikkia tyyppejä. Piiri- ja paikallistasollakin kaikki yhdistystyyppit ovat vastauksissa tasaisesti edustettuina, vain varhaisnuorisojärjestöjen osuus on selvästi muita suurempi.

TAULUKKO 2. Kyselyihin vastanneet järjestöt ja yhdistykset (%) opetusministeriön järjestöluokituksen mukaan jaoteltuina.

Taso	Keskustaso (%)	Piiri- ja paikallistaso (%)
Tyyppi		
Poliittiset nuorisojärjestöt	50 (n=5)	38 (n=13)
Nuorison etujärjestöt	39 (n=7)	25 (n=10)
Nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt	53 (n=9)	37 (n=11)
Uskonnolliset nuorisojärjestöt	53 (n=9)	36 (n=9)
Varhaisnuorisojärjestö	70 (n=7)	58 (n=32)
Nuorisotyön palvelujärjestöt	50 (n=4)	-
Muut järjestöt	64 (n=16)	47 (n=14)

Tutkimusaineiston analyysi on määrällistä ja kuvailevaa (esitetty suorina jakaumina eli frekvensseinä ja prosenttiosuuksina). Lomakkeiden avoimia kysymyksiä käytetään hyödyksi kvantitatiivisen analyysin tukena, eikä niitä ole analysoitu mitään erityistä kvalitatiivista menetelmää käyttäen. Ryhmien välisiä eroja on tarkasteltu ristiintaulukoimalla jakaumia taustamuuttujien kuten järjestötyypin, toimintapaikkakunnan ja jäsenmäärän mukaan. Lisäksi lomakkeiden väittämäpattereiden vastauksia analysoitaessa on käytetty keskiarvomuuttujia².

Suorat jakaumat on esitetty enimmäkseen prosenttilukuina, joissa ovat mukana kaikkien järjestöjen vastaukset, siis myös puuttuvat. Ristiintaulukoinneissa on puolestaan käytetty valideja prosenttilukuja, joihin on laskettu mukaan vain kulloinkin tarkasteltavana olevaan kysymykseen vastanneet järjestöt. Tämän vuoksi ilmoitetuissa prosenttiosuuksissa ja määrissä (n) voi tulosten kohdalla olla eroja.

Tulosten tulkinnassa on lähdetty siitä, että vastaajien näkemykset edustavat järjestöjen näkemyksiä eivätkä heidän henkilökohtaisia käsityksiään. Koska 76 prosenttia vastaajista on yhdistystensä keskeisiä luottamushenkilöitä – toiminnanjohtajia, pääsihteereitä, puheenjohtajia, varapuheenjohtajia tai sihteereitä – voi olettaa, että he ovat vastanneet kyselyihin ”yhdistysten äänellä”. Tästä syystä vastaajien henkilökohtaisia ominaisuuksia (sukupuolta tai ikää) ei ole käytetty taustamuuttujina vastausten analysoinnissa.

---

2 Keskiarvomuuttujien kohdalla niiden luotettavuus on varmistettu laskemalla Cronbachin alpha -kertoimen arvo. Keskiarvomuuttujista on käytetty vain sellaisia, joiden alpha-arvo on ollut vähintään 0,5, eli joissa luotettavuuden rajakriteeri täyttyy. Analyysi on tehty tilastotutkimuksissa usein käytetyllä SPSS-ohjelmalla.

2 NUORISOJÄRJESTÖJEN YLEISTIEDOT

2.1. NÄKÖKULMIA YHDISTYSTOIMINNAN MERKITYKSEEN SUOMESSA

Yhdistykset artikuloivat ihmisten yhteisiä kokemuksia, identiteettejä, elämäntapoja ja intressejä yksityistä kenttää laajemmille areenoille. Suomalaisessa kansalaisyhteiskunnassa erilaisuuksien ja erilaisten intressien solmukohtien ympärille rakentunut kollektiivinen liikehdintä on perinteisesti järjestäytynyt yhdistysmuotoon³. Näin on tapahtunut esimerkiksi työväenliikkeen protestien ja 1960-luvun lopun vasemmistoradikalisoitumisen kohdalla. (Siisiäinen 1990.) Vielä 1990-luvun puoliväliin saakka useimmat nuorisoprotestitkin saivat kehitysvaiheessaan yhdistysmuodon. Sen jälkeen monet radikaaleimmista protestiliikkeistä ovat kuitenkin organisoituneet vapaamuotoisemmiksi yhteenliittymiksi ja ovat näin olleet hallinnon kannalta haastavampia tapauksia. (Esim. Juppi ym. 2003; Lindholm 2005.)

Erityisryhmille yhdistykset ovat väline tuoda julki identiteettejä ja intressejä laajempiin yhteiskunnallisiin yhteyksiin. Yhdistykset viestivät erilaisuuden olemassaolosta ja pyrkivät saavuttamaan ymmärrystä tälle erilaisuudelle yhteiskunnassa. Ne kertovat jäsentensä ja edustamiensa ryhmien erityispiirteistä ja tarpeista ja pyrkivät saamaan nämä piirteet otetuiksi huomioon silloin kun yhteiskunnallista eriarvoisuutta luokitellaan, arvotetaan, vakiinnutetaan tai pyritään poistamaan. Yhdistysten kautta erilaiset yhteiskunnalliset erityisryhmät, kuten esimerkiksi aatteelliset yhteisöt, kulttuurivähemmistöt ja ammattiryhmät, ovat pyrkineet kanavoimaan omat näkemyksensä osaksi yhteiskunnallisten toimintamekanismien ratkaisuja ja rutiineja. (Rönneberg 1998, 18; Siisiäinen 1998.)

Järjestäytynyt, lailla säädelty ja sen turvaama kansalaisyhteiskunta voi kyetä muuttamaan protestit ja radikalismien lain mukaiseksi neuvotteluksi ja viime kädessä hallinnan uudistuksiksi. Yhdistykset välittävät viestejä valtiollisen järjestelmän ja kansalaisyhteiskunnan välillä; ne ovat eräänlaisia filtreitit, jotka vähentävät valtiollisen järjestelmän ja kansalaisten välisen kommunikaation sattumanvaraisuutta. Näin ollen ne parantavat samalla yhteiskunnallisten voimien keskinäisen toiminnan ennustettavuutta ja synkronisuutta. Voidakseen vaikuttaa täysvaltaisesti asioihin yhdistysten on kommunikoitava tavalla, jonka järjestelmä ja sen hallinnonalat pystyvät ymmärtämään ja ottamaan huomioon. (Siisiäinen 1998.)

Viime aikoina yhdistysten ja järjestöjen kohdalla on alettu entistä enemmän puhua työllistämisestä ja palvelutuotannosta, kuten jo johdannossa viitattiin (esim. Helander & Pikkala 1999, 89–97; Lundström & Wijkström 1997). Näitä tehtäviä toteuttavien yhdistysten kohdalla on aivan viime vuosina alettu puhua ”uudesta” kolmannelta sektorista erotuksena ”vanhaan”, jossa eturyhmätoiminta on ollut ensisijainen toiminnan funktio. Uudella kolmannelle sektorille yhdistysten asemasta tulee sektorien välisen vuorovaikutuksen lisääntyessä entistä enemmän ulkoa määritelty: yhdistykset eivät pysty enää yhtä autonomisesti osallistumaan edustamansa erityisryhmän identiteetin ja intressien määrittelyyn, koska pelissä ovat monen eri tahon edut tai niin sanotut ”kokonaisyhteiskunnalliset” edut. Uusi kolmas sektori muodostuu virallisista ja hyväksytyistä aseman saaneista yhdistyksistä ja

3 Yhdistyksellä tarkoitetaan tässä yhteydessä nimenomaan yhdistysmuotoon rekisteröityä yhteisöä. Sellaisten vapaamuotoisempien kansalaisorganisaatioiden toiminnasta, jotka eivät ole rekisteröityneitä tai jotka lähtökohtaisesti haastavat vallitsevan järjestelmän, sen toimintalogiikan ja koodiston (esimerkiksi radikaalit ympäristö- ja eläinoikeusjärjestöt; esim. Juppi ym. 2003), ei voi tehdä tämänkaltaisia tulkintoja. Ne edustavat systeemitieteellisesti näkökulmasta (Siisiäinen 1998) sellaisia ”häiriöääniä”, joita rekisteröityneet yhdistykset muuttavat legitimeiksi vaatimuksiksi ja mahdollisesti myös järjestelmän uudistuksiksi.

järjestöistä, joilla on hyvät suhteet hallintoon ja resursseja tuottaa palveluja. Tällaisia eivät ole esimerkiksi pienten yhteisöjen harrastusyhdistyksyet tai radikaaleja vaatimuksia esittävät yhteiskunnalliset liikkeet.

Yhdistykset eivät toimi pelkästään linkkeinä kansalaisten ja järjestelmän välillä tai pyri tarjoamaan palveluja julkisen sektorin ostettaviksi. Yhdistykseen ja järjestöihin kuuluvat näkevät yhdeksi niiden keskeisimmäksi tehtäväksi sen, että ne luovat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ylläpitävät sosiaalista integraatiota kansalaisten keskuudessa. Yhdistysten sosiaalisuus rakentuu ainakin periaatteessa niiden jäsenten vastavuoroiselle vuorovaikutukselle. Yhdistykset tuovat ihmisiä yhteen tarjoten heille välineen kommunikoida keskenään ja tehdä asioita yhdessä. Yhteistoiminta perustuu siihen, että ihmiset kokevat jotkut asiat ja piirteet yhteisesti tärkeiksi. (Rönning 1998, 18.)

Lisääntyneestä maahanmuutosta seurannut suomalaisen yhteiskunnan monikulttuuristuminen ei juuri näy yhdistystutkimuksissa. Vaikka suomalaisen kansalaistoiminnan kentälle on syntynyt maahanmuuttajien yhdistyksiä ja vaikka romanit ja saamelaiset ovat perinteisesti ajaneet etujaan yhdistysten kautta, tätä ei huomioida yhdistyslaitoksia tarkastelevissa, yleensä määrällisiin aineistoihin perustuvissa tutkimuksissa. Toisinaan niihin viitataan kansainvälisyyteen liittyvien yhdistysten yhteydessä (esim. Siisiäinen 2002). Vähemmistöjen yhdistyksillä on kuitenkin järjestelmän kannalta samoja merkityksiä, joita on kuvattu yllä. Ne tuovat, tai ainakin viranomaiset toivovat niiden tuovan, vähemmistöjen ääniä hallintoon. Yhdistykset myös opettavat maahanmuuttajille suomalaisen kansalaisyhteiskunnan toimintatapoja ja toimivat näin tärkeinä rakenteellisen ja sosiaalisen integraation edistäjinä. Yhdistyksillä on myös hyvin suuri merkitys maahanmuuttajien sosiaalisten kontaktien kannalta, koska uudessa elinympäristössä monet vanhat siteet ovat katkenneet tai muuttuneet sähköisten viestimien välittäviksi. (Esim. Pyykkönen 2007; Martikainen 2004; Wahlbeck 1999.)

Yhteiskunnan monikulttuuristuminen on vaikuttanut myös moniin etnisesti suomalaisten yhdistykseen ja järjestöihin. Mannerheimin Lastensuojeluliitolla, Suomen Punaisella Ristillä ja monilla muilla järjestöillä on ollut kansallisia ja paikallisia projekteja, joissa on huomioitu maahanmuuttajat ja niin sanotut perinteiset vähemmistöt. Liikuntaseuroilla ja -järjestöilläkin on ollut paikallisia ja kansallisia hankkeita, joissa maahanmuuttajat on huomioitu. Monikulttuurisuus on siis vaikuttanut suomalaiseen yhdistyskenttään uutena teemana ja toiminnan aiheena. Lisäksi monet järjestöt ja yhdistykset katsovat, että niiden toimintaan tulisi saada mukaan maahanmuuttajia. Toistaiseksi maahanmuuttajat ovat kuitenkin saaneet varsin vähän jalansijaa perinteisissä suomalaisissa yhdistyksissä, eikä monikulttuuristen nuorten parissa tehty tutkimus ole antanut asiasta juurikaan valoisampaa kuvaa (Harinen 2005).

2.2. YHDISTYSTEN JA JÄRJESTÖJEN LUOKITTELEMINEN

Suomalaisten yhdistysten muodostamaa moninaisuutta on pyritty ottamaan haltuun erilaisilla luokituksilla, ja seuraavassa käydään läpi näistä muutamia. Ensinnäkin Jyväskylässä toteutetussa *Kolmas sektori ja sosiaaliset innovaatiot* -tutkimushankkeessa ja Patentti- ja rekisterihallituksen tilaamassa selvityksessä on tuotettu kymmenen tyyppin yhdistysluokitus. Luokitus perustuu yhdistysten toimialoihin. Luokitukseen sisältyvät seuraavat yhdistystyyppit: (1) poliittiset, (2) ammatilliset ja taloudelliset, (3) sosiaali- ja terveysalan, (4) kulttuurialan, (5) vapaa-ajan ja harrastus-, (6) urheilu- ja liikunta-, (7) uskontoon ja katsomukseen liittyvät, (8) maanpuolustukseen, sotaan ja rauhaan liittyvät, (9) kansainvälisyyteen liittyvät ja (10) muut yhdistykset. Jyväskylässä on eniten ammatillisia ja taloudellisia yhdistyksiä, toiseksi eniten kulttuurialan yhdistyksiä ja kolmanneksi eniten lähes tasamääräisesti urheilu-/liikunta-, vapaa-aika- ja harrastus- sekä poliittisia yhdistyksiä. (Siisiäinen 2002;

Peltosalmi & Siisiäinen 2001.) Nuorille suunnattua yhdistystoimintaa ei edellisessä luokituksessa ole huomioitu erikseen.

Myös Voitto Helander (2001; Helander & Pikkala 1999) on tyypitellyt tutkimuksissaan suomalaista yhdistyskenttää. *Edunvalvonta kunnissa* -tutkimushankkekokonaisuuteen valittiin mukaan noin kolmetuhatta sellaista piiri- tai paikallisyhdistystä, joilla on jotain vuorovaikutusta kunnan kanssa, yhteensä 47 kunnasta. Tutkimushankkeen luokitukseen kuuluu 14 erilaista yhdistystyyppiä, joten se on ”seulataan” tiuhempi kuin edellä mainittu Martti Siisiäisen ja kumppaneiden luokitus. Helanderin tutkimushankkeessa on eritelty (1) kunnan henkilöstö-, (2) elinkeinoelämän, (3) maatalouden, (4) ympäristö-, (5) urheilu- ja liikunta-, (6) nuoriso-, (7) eläkeläis-, (8) sosiaalialan, (9) kulttuuri-, (10) veteraani-, (11) kunnanosa-, (12) sivutuotanto-, (13) vapaaehtoisen pelastuspalvelun ja (14) kunnallisten palveluiden käyttäjäyhdistykset ja -järjestöt. Näistä eniten Suomessa on urheilujärjestöjä, toiseksi eniten sosiaalialan järjestöjä ja kolmanneksi eniten kulttuurijärjestöjä. Nuorisojärjestöt ovat viidenneksi suurin yhdistystyyppi.

Kuten monessa muussakin yhdistystutkimuksessa, myös tässä tutkimuksessa puhutaan toisinaan yhdistyksistä ja toisinaan järjestöistä. Mikä on näiden nimitysten välinen ero? Siisiäinen (1996, 44–46) on nimittänyt järjestöiksi ensinnäkin niitä ”puolivaltiollisia organisaatioita”, jotka ovat kooltaan suuria ja täydentävät hyvinvointivaltion palvelutuotantoa. Näihin kuuluu eniten sosiaali- ja terveystalouden sekä sivistystalouden järjestöjä. Lisäksi Siisiäinen nimittää järjestöiksi liikeyrityksistä tuttua toimintamallia toteuttavia yhdistyksiä, jotka monissa tapauksissa kilpailevat yritysten kanssa samoilla markkinoilla (esim. liikunta-alalla). Järjestöiksi hän nimeää myös ”intressilaskelmoinnista lähtevän toiminnan”, jota edustaa edunvalvontatoiminta, kuten ammattiyhdistystoiminta. Järjestöjen toiminta perustuu siis joko koko organisaatiota koskevaan taloudelliseen hyötyyn tai jäsenten kohdalla osallistumisesta saatavaan aineelliseen hyötyyn (esim. ammattiliittojen maksama työttömyyskorvaus). Järjestöihin kuuluvat myös globaaleja arvoja toteuttavat kansalliset yhdistykset, kuten Suomen Luonnonsuojeluliitto.

Yhdistysten toiminta puolestaan perustuu Siisiäisen (1996) mukaan kasvokkain kontaktiin ja niiden pohjalta muodostuvaan solidaarisuuteen. Yhdistysten jäsenrakenne muodostuu yhteisten arvojen pohjalta, ja ne harjoittavat tyypillisesti hyväntekeväisyystoimintaa. Esimerkkeinä Siisiäinen mainitsee muun muassa kaupunginosayhdistykset, työpaikkojen harrastusseurat ja kehitysmaayhdistykset.

Siisiäisen ryhmittelyä seuraten voi päätyä siihen, että keskeisimpiä eroja yhdistysten ja järjestöjen välillä ovat seuraavat asiat: (i) Järjestöt toimivat kansallisella kentällä, kun taas yhdistyksissä on kyse paikallisista ja alueellisista toimijoista. (ii) Järjestöjen toiminta ei rakennu välttämättä henkilökohtaisille ja kasvokkaisille kontakteille, kun taas yhdistysten toiminta rakentuu niille. (iii) Järjestöjen toiminta on ammattimaista ja perustuu pääosin palkattujen työntekijöiden toimintaan, kun taas yhdistysten toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja asian harrastamiseen. Tässä tutkimuksessa tätä määrittelyä käytetään hyväksi siten, että keskustason ”liittomaisten” organisaatioiden kohdalla puhutaan järjestöistä ja piiri- ja paikallistasolla yhdistyksistä. Raportin aineistossa ovat siis edustettuina yhtäältä keskusjärjestöt, joille tehtiin oma kysely, sekä toisaalta piiri- ja paikallisyhdistykset, joille myös tehtiin oma kysely. Kun tämän tutkimuksen tulosten kohdalla puhutaan järjestöistä, kyse on nimenomaan keskusjärjestöistä. Kun taas puhutaan yhdistyksistä, tarkoitetaan piiri- ja paikallisyhdistyksiä.

2.3. NUORISOTOIMINTAA TEKEVÄT JÄRJESTÖT JA YHDISTYKSET SUOMALAISELLA YHDISTYSKENTÄLLÄ

Helanderin ja Pikkalan (1999) tutkimustulosten perusteella voi erotella joitakin nuorisojärjestöjen⁴ erityispiirteitä. Piiri- ja paikallistasolla nuorisojärjestöt kuuluvat jäsenmäärällä mitattuina järjestökentän pienimpään kolmannekseen. Niille kuntien taloudellinen tuki on yksi tärkeimmistä tulonlähteistä. Palkattua työvoimaa on 26 prosentilla nuorisojärjestöistä. Nuorisotyötä tekevät piiri- ja paikallisyhdistykset toimivat kaikkia muita tyyppisiä useammin jonkin keskusjärjestön alaisuudessa. Nuorisojärjestöille on lisäksi tyyppillistä, että niiden hallituksissa tai johtokunnissa on mukana kunnanvaltuuston ja kunnan hallituksen jäseniä tai kunnallisia viranhaltijoita ja johtavia viranhaltijoita harvemmin kuin muissa yhdistyksissä ja järjestöissä. Ne tekevät myös muita yhdistystyyppisiä harvemmin yhteistyötä muiden yhdistysten kanssa vaikuttaakseen kunnallisiin asioihin. Silti nuorisojärjestöt tekevät usein aloitteita kunnan suuntaan. 28 prosenttia järjestöistä myös katsoo, että aloitteilla on saavutettu tuloksia. Esimerkiksi sosiaalialan järjestöistä näin ajattelee 25 prosenttia ja maatalousalan järjestöistä 22 prosenttia. Vaikka Helander ja Pikkala eivät tutkimuksessaan varsinaisesti määrittele nuorisojärjestöä, heidän raportistaan on pääteltävissä, että he laskevat nuorisojärjestöiksi kaikki ne, jotka toimivat nuorten parissa tai nimeävät itsensä nuorisojärjestöiksi (esim. nuorisoseurat).

Tämän tutkimuksen pohjana on käytetty opetusministeriön nuorisojärjestöluokitusta, joka on tehty Nuorisolaissa (L72/2006) määriteltyjen valtakunnallisten nuorisojärjestöjen ja nuorisotyön palvelujärjestöjen tyyppittelyn tarkentamiseksi. Typologia jakaa nuorisojärjestöt seitsemään luokkaan: 1) poliittiset nuorisojärjestöt, 2) nuorison etujärjestöt, 3) nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt, 4) uskonnolliset nuorisojärjestöt, 5) varhaisnuorisojärjestöt, 6) nuorisotyön palvelujärjestöt ja 7) muut järjestöt. Kyse on kuitenkin epävirallisesta ja muuttuvasta luokituksista. Järjestöjen itsemäärittelyjä kuunnellaan ja toisinaan järjestöjä siirretään niiden pyynnöstä luokasta toiseen. Luokitus ei myöskään kata kaikkia nuorisojärjestöjä, koska yleisavustusta ei myönnetä järjestöille, jotka edistävät yhden koulutus-, opinto- tai vastaavan alan opiskelua. Myöskään ammatillista järjestäytymistä edistävillä nuorisojärjestöillä yleisavustusta ei myönnetä.

Nuorisolaki raamittaa nuorisotoimintaa tekevien järjestöjen tulosperusteiset avustukset. Yleisimmin rahoitusvirta kulkee niin, että opetusministeriö jakaa avustusta valtakunnallisille keskusjärjestöille, jotka kohdentavat osan avustuksesta piiri- ja paikallisyhdistyksilleen määrätarkoituksiin rajattuina erityisavustuksina (HE 28/2005, 10). Lain aikaisemmissa muodoissa avustuskelpoiseksi on määritelty valtakunnallinen nuorisojärjestö, jolla on vähintään 3 000 henkilöjäsentä. Vuoden 2006 alussa voimaan tullessa laissa avustuskelpoiseksi katsotaan järjestö, jolla on vähintään 1 000 jäsentä.

Esimerkkejä opetusministeriön seitsenluokkaisesta typologiasta ovat muun muassa seuraavat: Suomen Keskustanuoret on poliittinen nuorisojärjestö, ja poliittiset nuorisojärjestöt ovat etupäässä puolueiden nuoriso-osastoja. Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto ry. edustaa nuorison etujärjestöä. Karjalainen Nuorisoliitto ry. ja Kansantanssinuorten Liitto ry. ovat esimerkkejä nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöistä. Uskonnollisia nuorisojärjestöjä edustavat muun muassa Setlementtinuorten Liitto ry. ja Suomen NMKY:n Liitto ry. Kalevan Nuorten Liitto ry. ja Vesaisten Keskusliitto ry. ovat varhaisnuorisojärjestöjä. Nuorisotyön palvelujärjestöjä ovat esimerkiksi Nuorten Akatemia ry. ja Suomen Nuorisoyhteistyö ry. Luokkaan muut järjestöt on puolestaan sijoitettu esimerkiksi Seksuaalinen Tasavertaisuus ry (SETA), Suomen Punainen Risti ja Suomen Kennelliitto ry. Luokitusta käytetään tutkimuksessa taustamuuttujana, jonka avulla selvitetään järjestöjen välisiä eroja.

Tähän tutkimukseen osallistuneiden keskusjärjestöjen ja piiri- ja paikallisyhdistysten jakautuminen tyypeittäin on esitetty taulukossa 3. Muistutettakoon vielä, että piiri- ja paikallisyhdistykset on valittu tutkimukseen mukaan sen perusteella, mitkä keskusjärjestöt ilmoittivat kyselyvastauksissaan

⁴ Helander ja Pikkala puhuvat tutkimuksessaan nimenomaan järjestöistä, vaikka kyse on paikallisista toimijoista.

niiden piiri- ja paikallisyhdistyksillä olevan nuorisotoimintaa ja erityisesti monikulttuurista nuorisotoimintaa.

TAULUKKO 3. Kyselyyn vastanneet keskusjärjestöt ja piiri- ja paikallisyhdistykset opetusministeriön nuorisojärjestöluokituksen mukaan.

Toimintataso	Keskusjärjestö (n=57)	Piiri-/paikallisyhdistys (n=89)
Järjestö-/yhdistystyyppi	%	%
Poliittiset	9	14
Etujärjestöt	12	12
Kulttuuri- ja harrastus	16	12
Uskonnolliset	16	10
Varhaisnuorisojärjestöt	12	37
Nuorisotyön palvelujärjestöt	7	-
Muut	28	16
Yhteensä	100	100

Opetusministeriön luokituksessa järjestöjä ja yhdistyksiä nimitetään nuorisojärjestöiksi. Monilla niistä on kuitenkin toimintaa, joka on kohdennettu myös muille ryhmille. Tähän kyselyyn vastanneista keskusjärjestöistä (n=57) 34 prosenttia ilmoitti, että niillä on ainoastaan nuorisotoimintaa. 36 prosenttia niistä tekee pääasiassa ja 30 prosenttia jonkin verran nuorisotyötä. Piiri- ja paikallistasolla painotus on hieman keskustasoa enemmän nuorisotoiminnassa: 38 prosenttia kyselyyn vastanneista piiri- ja paikallisyhdistyksistä (n=89) tekee ainoastaan, 37 pääasiassa ja 25 prosenttia jonkin verran nuorisotyötä.

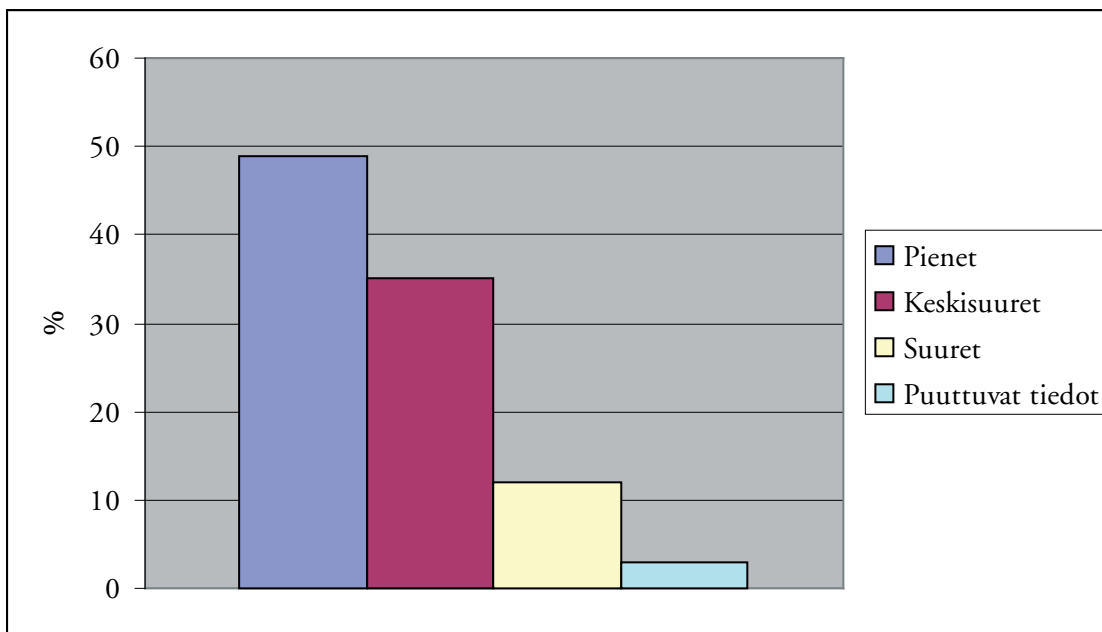
Valtaosa tutkimukseen osallistuneista piiri- ja paikallisyhdistyksistä toimii kaupungin/kunnan (39 %) tai maakunnan (29 %) tasolla. Kymmenisen prosenttia niistä toimii läänin tasolla ja saman verran ”jonkin muun” alueellisen kokonaisuuden tasolla. Tarkasteltaessa asiaa erikseen piiri- ja paikallistasolla havaitaan, että vastanneista piiritason yhdistyksistä 54 prosentilla pääasiallinen toimintaympäristö on maakunnat ja liki 20 prosentilla läänit. Paikallisyhdistykset taas toimivat nimensä mukaisesti pääasiassa kaupunkien ja kuntien tasolla (yhteensä 80 %).

2.4. NUORISOJÄRJESTÖJEN JA -YHDISTYSTEN JÄSENMÄÄRÄT JA JÄSENTEN IÄT

Sekä keskusjärjestöiltä että piiri- ja paikallisyhdistyksiltä tiedusteltiin niiden jäsenmääriä. Tässä tutkimuksessa keskusjärjestöt luokiteltiin pieniksi tai suuriksi sen mukaan, paljonko niillä on ilmoituksensa mukaan jäseniä. Pienillä on alle 5 000 jäsentä ja suurilla 5 000 tai enemmän. Vastanneista keskustason järjestöistä 46 prosenttia on pieniä ja 42 suuria. Jäsenmäärien vaihteluväli aineistossa on 107–640 000. Jäsenmäärän keskiarvo on 29 700 ja mediaani 4 700. Järjestöistä yli 60 prosenttia on niitä, joilla on jäseniä 2 000– 20 000. Seitsemän järjestön osalta tieto jäsenmäärästä puuttuu.

Piiri- ja paikallistasolle tutkimuksessa on laadittu kolmiportainen jäsenmäärän mukainen suuruusluokitus. Aineistossa pieniä yhdistyksiä (1–499 jäsentä) on 44, keskisuuria (500–4 999 jäsentä) 31 ja suuria (5 000 + jäsentä) 11 (ks. kuvio 1). Vastanneiden yhdistysten jäsenmäärät vaihtelevat 10 ja 70 000 välillä. Kun pienin ja suurin arvo on poistettu, jäsenmäärän keskiarvoksi saadaan 1 800 mediaanin ollessa 400 ja keskihajonnan 3 328. Tutkimuksen piiri- ja paikallisyhdistyksistä suurimmalla osalla on jäseniä siis satoja tai korkeintaan muutama tuhat. 75 prosentilla tutkimuksen yhdistyksistä on alle kaksi tuhatta jäsentä. Tieto jäsenmäärästä puuttuu neljän yhdistyksen kohdalla. Eniten pieniä yhdistyksiä on luokassa nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt, jotka kaikki voidaan määritellä pieniksi (n=11). Varhaisnuorisojärjestöjen piiri- ja paikallisyhdistykset ovat puolestaan pääosin keskisuuria, sillä niistä peräti 72 prosenttia kuuluu tähän luokkaan. Eniten jäsenmäärältään suuria yhdistyksiä on luokassa nuorison etujärjestöt ja muut järjestöt. Tutkimukseen osallistuneissa yhdistyksissä toimipaikkakunnan ja jäsenmäärän välillä ei ole merkittävää korrelaatiota. Pääkaupunkiseudulla toimivilla nuoriso- tai nuorisotyötä tekevilla yhdistyksillä jäseniä on kuitenkin hieman muualla toimivia enemmän.

KUVIO 1. Kyselyyn vastanneiden piiri- ja paikallisyhdistysten (n=89) jakautuminen jäsenmäärän mukaan. (%)

Järjestöiltä ja yhdistyksiltä kysyttiin myös, minkä ikäisiä nuoria niiden toimintaan osallistuu. Vastauksista ilmenee, että 34 prosentilla keskusjärjestöistä on toiminnassa mukana alle 15-vuotiaita, 44 prosentilla 15–18-vuotiaita ja 49 prosentilla yli 18-vuotiaita jäseniä. Piiri- ja paikallisyhdistyksistä puolestaan 64 prosentilla on toiminnassa mukana alle 15-vuotiaita, 15–18-vuotiaita 72 prosentilla ja yli 18-vuotiaita 78 prosentilla. Tutkimukseen osallistuneiden järjestöjen ja yhdistysten jäsenistön enemmistö on yli 15-vuotiaita.

Keskusjärjestöistä (n=57) alle 15-vuotiaita jäseniä on selvästi eniten mukana nuorison varhaisjärjestöissä, kaikissa seitsemässä tutkimukseen osallistuneessa. 15–18-vuotiaita jäseniä on puolestaan kaikissa tutkimuksessa mukana olleissa poliittisissa nuorisojärjestöissä, nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöissä ja uskonnollisissa nuorisojärjestöissä. Yli 18-vuotiaitakin on mukana kaikissa vastanneissa poliittisissa nuorisojärjestöissä ja nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöissä sekä muissa järjestöissä. Piiri- ja paikallistasolla (n=89) uskonnollisiin nuorisojärjestöihin, varhaisnuorisojärjes-

töihin ja muihin järjestöihin kuuluvissa yhdistyksissä on mukana eniten alle 15-vuotiaita jäseniä, yli 85 prosentissa kunkin luokan yhdistyksistä. 15–18-vuotiaita on selvästi eniten mukana muihin järjestöihin kuuluvissa yhdistyksissä (13/14). Yli 18-vuotiaita taas on eniten mukana poliittisissa nuorisojärjestöissä, nuorison etujärjestöissä ja muissa järjestöissä.

2.5. NUORISOJÄRJESTÖJEN JA -YHDISTYSTEN TYÖNTEKIJÄT

Järjestöjen ja yhdistysten toiminnan on Suomessa katsottu perinteisesti perustuvan vapaaehtoistoimintaan, johon ei osallistuta henkilökohtaisen taloudellisen hyödyn tavoittelemiseksi vaan koska jokin asia koetaan tärkeäksi ja sen puolesta halutaan toimia. Helanderin ja Pikkalan (1999, 38–39) mukaan suomalainen paikallinen järjestötoiminta⁵ elää juuri vapaaehtoisten työpanoksen ansiosta. Peräti 85 prosenttia paikallisjärjestöissä tehtävästä työstä on vapaaehtoisten tekemää. Pää- tai sivutoimista palkattua työvoimaa on paikallisjärjestöistä vain 15 prosentilla.

Tähän tutkimukseen osallistuneista keskusjärjestöistä (n=57) palkattuja työntekijöitä on 96 prosentilla. Määrällisesti heitä on järjestöstä riippuen yhdestä tuhanteen. Kun sekä pienin että suurin arvo jätetään pois, keskusjärjestöillä on keskimäärin 23 palkattua työntekijää. Mediaani on yhdeksän. Peräti 63 prosentissa tutkimukseen osallistuneista järjestöistä palkattuja työntekijöitä on kymmenen tai vähemmän. Järjestötyyppien välillä määrissä ei ole merkittäviä eroja, joskin eniten palkattuja työntekijöitä on uskonnollisilla ja varhaisnuorisojärjestöillä.

Nuorisotyön keskusjärjestöistä 20 ei ilmoittanut, paljonko niillä on toiminnassaan vapaaehtoistyöntekijöitä. Tähän on todennäköisesti syynä yhtäältä se, että keskusjärjestötasolla ei tiedetä paikallistoiminnassa mukana olevien vapaaehtoisten määriä – minkä vuoksi ilmoitettuihin lukemiin tulee suhtautua arvioina – ja toisaalta se, ettei keskusjärjestöissä välttämättä toimi vapaaehtoisia. Vain yksi järjestö ilmoitti, ettei järjestössä toimi lainkaan vapaaehtoisia työntekijöitä. Muiden järjestöjen keskuudessa vapaaehtoisten määrät vaihtelevat välillä 7–25 000. Keskimäärin järjestöillä on hieman vajaat kolme tuhatta vapaaehtoista. Peräti 81 prosentilla järjestöistä vapaaehtoisia on kuitenkin vähemmän kuin 2 000. Muutamien suurten keskusjärjestöjen määrät siis venyttävät keskiarvoa ylöspäin. Määrällisesti eniten vapaaehtoistyöntekijöitä on muilla järjestöillä ja varhaisnuorisojärjestöillä, vähiten puolestaan nuorison etujärjestöillä.

Kuten Helanderin ja Pikkalan (1999) tutkimuksen yllä mainittu tulos antaa olettaa, piiri- ja paikallistasolla palkattujen työntekijöiden määrä on nuorisojärjestöissä keskustasoa huomattavasti alhaisempi. Tämän tutkimuksen aineistosta havaitaan, että palkattuja työntekijöitä koskevaan kysymykseen vastanneista piiri- ja paikallisyhdistyksistä (n=85) 27 prosentilla ei ole lainkaan koko- tai osa-aikaisia työntekijöitä. 72 prosentilla sellaisia on vähemmän kuin kaksi ja hieman vajaalla 90 prosentilla vähemmän kuin kymmenen. Keskiarvo tutkimukseen osallistuneiden piiri- ja paikallisyhdistysten keskuudessa on 3,6. Mediaani on kuitenkin vain yksi. Eniten palkattuja työntekijöitä toimii uskonnollisiin nuorisojärjestöihin kuuluvissa ja vähiten nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöihin kuuluvissa piiri- ja paikallisyhdistyksissä.

Nuorten parissa toimivien järjestöjen piiri- ja paikallisyhdistykset toimivat pääasiallisesti vapaaehtoisten työpanoksen varassa. 92 prosentilla piiri- ja paikallisyhdistyksistä (n=71) on vapaaehtoistyövoimaa käytössään. Eräässä yhdistyksessä heitä on peräti 7 500. Keskimäärin yhdistyksillä on vapaaehtoisia 184 (mediaani 20). Noin 75 prosentissa yhdistyksistä heitä toimii vähemmän kuin 100.

5 Käytän termiä ”paikallisjärjestöt”, sillä Helander ja Pikkala (1999) puhuvat tutkimuksessaan nimenomaan järjestöistä.

Eniten vapaaehtoisia on muilla yhdistyksillä, toiseksi eniten varhaisnuorisojärjestöillä ja kolmanneksi eniten nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöillä. Vähiten heitä on poliittisilla nuorisojärjestöillä.

2.6. NUORISOJÄRJESTÖJEN JA -YHDISTYSTEN TIEDOTUSKANAVAT

Sekä tutkimukseen osallistuneet keskusjärjestöt että piiri- ja paikallisyhdistykset ovat ottaneet mittavasti käyttöön uuden teknologian mahdollisuudet tiedottaessaan toiminnastaan nuorille. Keskusjärjestöistä 90 prosenttia pyrkii tavoittamaan nuoret omilla verkkosivuillaan, ja 83 prosenttia niistä hyödynää sähköpostia ja internetin tiedotusmahdollisuuksia. Kolmanneksi eniten käytetään suomen- tai ruotsinkielisiä esitteitä. Piiri- ja paikallistasolla tiedotus hoituu suurelta osin yhdistyksissä toimivien henkilökohtaisten kontaktien avulla. Peräti 87 prosenttia tutkimukseen osallistuneista yhdistyksistä käyttää niitä toiminnastaan tiedottamiseen. Yhdistystyyppien välillä tiedottamismenetelmissä ei ole merkittäviä eroja millään järjestötoiminnan tasolla.

Edellä mainittujen kolmen tärkeimmän tiedotuskanavan käyttöä perustellaan keskusjärjestöjen vastauksissa muun muassa sillä, että ne ovat käytännöllisiä ja ”hyviksi havaittuja”. Piiri- ja paikallistasolla yleisimmät perustelut ovat, että kyseiset tiedotuskanavat ovat yleisesti käytössä koko järjestössä ja näin luonteva osa myös piiri- ja paikallistason tiedottamista. Muita perusteluita ovat kokemus ja tottumus, käytännöllisyys ja kohderyhmän paras mahdollinen tavoittaminen.

Yleinen perustelu tiedotuskanaville varsinkin keskustasolla liittyy jäsenten tavoittamiseen. Jotkut kulttuuri- ja harrastusjärjestöt totesivat vastauksissaan, että se, joka on heidän toiminnastaan kiinnostunut, löytää kyllä tarvittavan tiedon. Tämä herättää kysymyksen, riittääkö monikulttuuristen nuorten tavoittamiseen se, että järjestöt tavoittelevat tiedottamisella ensisijaisesti omia jäseniään tai uskovat kiinnostuneiden löytävän järjestöt omatoimisesti. Monikulttuurisille nuorille tehdyn kyselyn ja haastattelujen perusteella tällainen tiedottaminen ei riitä (Harinen 2005): monikulttuuriset nuoret kokevat, että heidän on hankala saada tietoa nuorisojärjestöjen paikallisesta toiminnasta. Monien nuorten kohdalla tiedon saamista vaikeuttaa se, että järjestöt ja yhdistykset tiedottavat toiminnastaan lähes yksinomaan kotimaisilla kielillä. Englantia käytetään harvakseltaan, ja vain muutama yhdistys on käyttänyt tiedottamisessaan venäjää, arabiaa tai somalikieltä. Tiedottamista erityisesti monikulttuurisille nuorille käsitellään tarkemmin luvussa 3.2.

3 MONIKULTTUURISUUS JA RASISMINVASTAISUUS NUORISOJÄRJESTÖJEN TOIMINNASSA

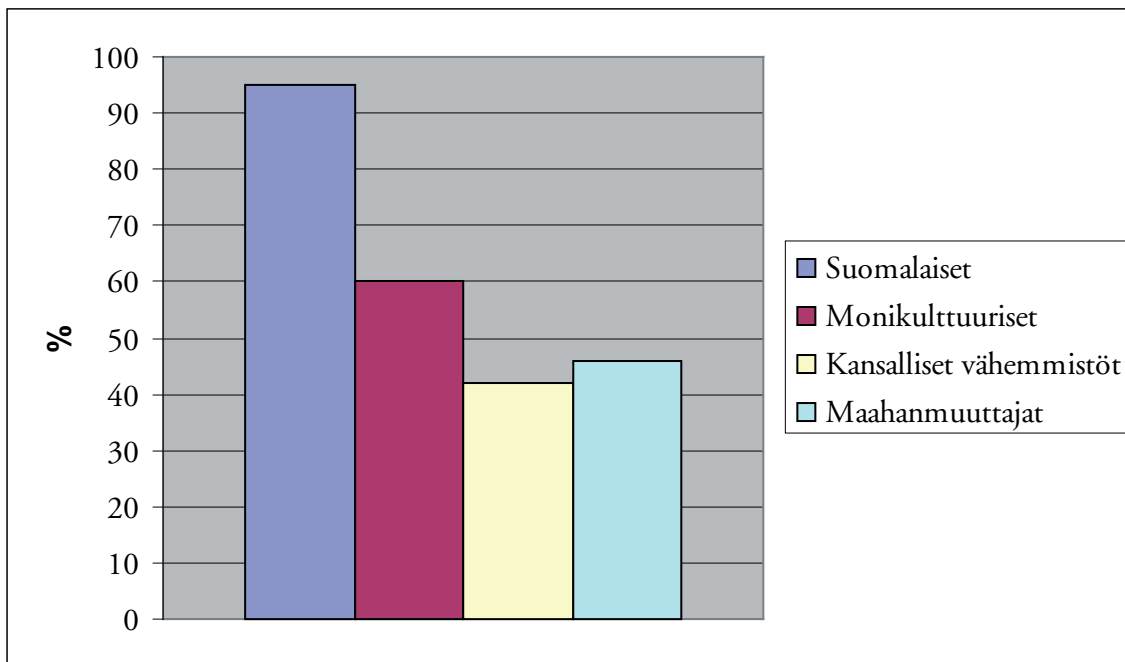
3.1. MONIKULTTUURISET NUORET NUORISOJÄRJESTÖISSÄ JA -YHDISTYKSISSÄ

Kuten jo johdannossa todettiin, nuorisotyötä tekeville kansalaisjärjestöille on ladattu hallinnon taholta odotuksia monikulttuuristen nuorten parissa tehtävän toiminnan suhteen. Järjestöjen tulisi pystyä integroimaan maahanmuuttajanuoria suomalaiseen yhteiskuntaan, lisätä etniset rajat ylittävää vuorovaikutusta nuorten keskuudessa ja edistää suvaitsevaisuutta nuorten parissa. (Vrt. Nuorisolaki L72/2006, 7 §.)

Nuorisojärjestöt ja nuorisotyötä tekevät järjestöt eivät ole ainoita, jotka omien tai ulkoisten odotusten edessä ovat kiinnittäneet huomiota monikulttuuriin nuoriin; useimmat Suomessa toimivat maahanmuuttajayhdistykset järjestävät lapsille ja nuorille suunnattua toimintaa. Toiminta sisältää muun muassa liikuntaa, kielen, kulttuurin ja uskonnon opetusta, juhlatapahtumia sekä läksykerhoja. Myös maahanmuuttajanuorilla itsellään on omia yhdistyksiä. Niiden toiminta liittyy lasten ja nuorten vapaa-ajanviettoon ja koulunkäyntiin. Maahanmuuttajaviranomaiset odottavat monilta maahanmuuttajayhdistyksiltä myös sitä, että ne tarjoavat lapsille ja nuorille mahdollisuuden ylläpitää lähtömaan kulttuuria ja kieltä. Varsinkin etnisyyteen ja kulttuuriin keskittyneet maahanmuuttajayhdistykset vastaavat tähän ”kaksisuuntaisen integraation” toiseen puoleen. (Pyykkönen 2007.)

Tarjontaa monikulttuurisille nuorille siis yhdistyskentällä on, tai ainakin näin voisi hallinnollisten odotusten ja maahanmuuttajayhdistysten oman puheen perusteella odottaa. Mutta kohtaavatko tarjonta ja nuorten odotukset? Tämän tutkimushankkeen aiempien tutkimustulosten mukaan ne eivät kohtaa kovin hyvin (Harinen 2005, 50–57). Noin kaksi kolmasosaa monikulttuurisista nuorista osallistuu aktiivisesti urheiluseurojen toimintaan ja vajaa kolmasosa opiskelijajärjestöihin, mutta muuntyyppisten järjestöjen ja yhdistysten toimintaan osallistuminen on alle 15 prosentin luokkaa (vrt. Nurmela 1998; Suomen Gallup 2004). Hyvin vähän osallistutaan juuri monikulttuurisuus- ja kulttuuriperinneyhdistysten toimintaan, joista suurin osa on maahanmuuttajayhdistyksiä. Niissäkin nuoria houkutteleva toiminta on yleensä liikuntatoimintaa. Maahanmuuttajayhdistysten järjestämään liikuntatoimintaan osallistuu monesti sellaisia nuoria, joilla ei ole varaa tai kielellisiä ja sosiaalisiin kontakteihin perustuvia resursseja osallistua urheiluseuratoimintaan. He ovat myös niitä, jotka poikkeavat valtaväestöstä eniten kulttuurisesti ja uskonnollisesti ja joiden saattaa sen vuoksi olla vaikeaa päästä mukaan suomalaiseen yhteiskuntaan ylipäätään. (Pyykkönen 2003; Harinen 2005, 52; vrt. Jasinskaja-Lahti ym. 2002, 34.)

Miten suomalaiset nuorisojärjestöt ja -yhdistykset näkevät toimintansa monikulttuurisuuden? Kyselyvastausten mukaan kuva ei ole aivan lohduton. Kyselyyn vastanneiden keskusjärjestöjen mukaan niiden toimintaan osallistuu nuoria erilaisista etnisistä ja muista taustoista seuraavasti: Monikulttuurisia nuoria osallistuu 60 prosenttiin nuorisotoimintaa tekevästä keskusjärjestöistä. Monikulttuuristen nuorten ”alaluokista” kansallisten vähemmistöjen jäseniä on 42 prosentissa ja maahanmuuttajia 46 prosentissa järjestöistä (ks. kuvio 2).

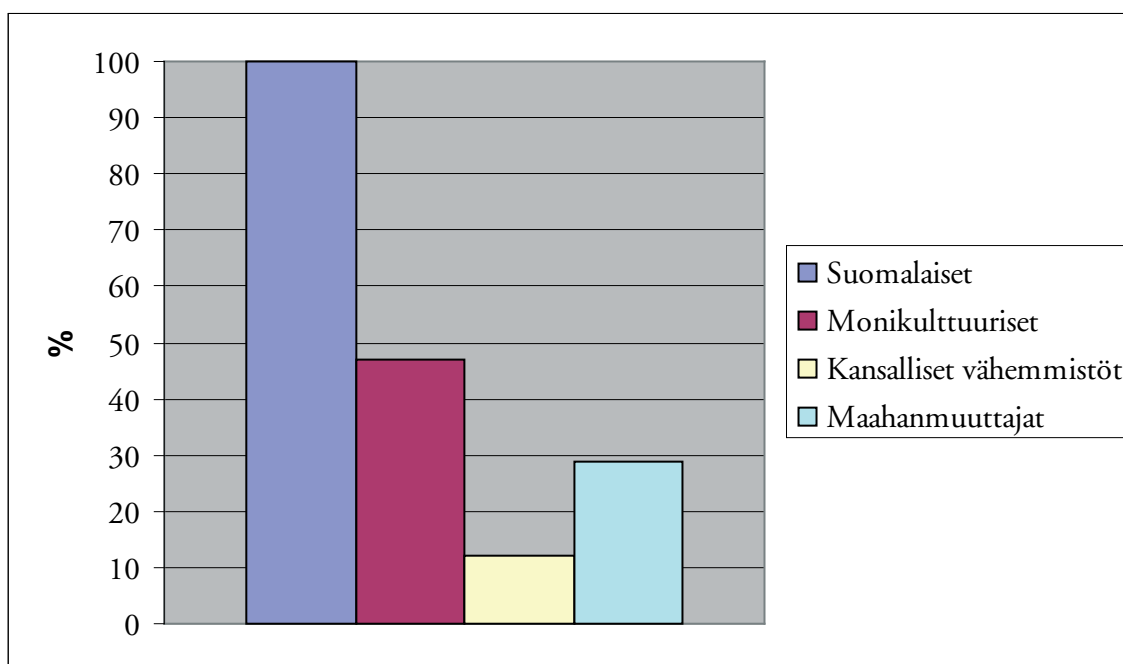
KUVIO 2. Erilaisista etnisistä tai muista taustoista tulevat nuoret (%) keskusjärjestöissä. (n=53)

Tarkasteltaessa kyselyyn vastanneiden keskusjärjestöjen toimintaan osallistuvien nuorten etnisiä taustoja havaitaan, että eniten monikulttuurisia nuoria on mukana poliittisissa nuorisojärjestöissä, kaikissa viidessä kyselyyn vastanneessa järjestössä. Toiseksi eniten heitä on varhaisnuorisojärjestöissä (86 %) ja kolmanneksi eniten nuorisotyön palvelujärjestöissä (75 %). Vähiten monikulttuurisia nuoria on mukana nuorten etujärjestöjen, nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöjen sekä muiden järjestöjen toiminnassa. Poliittisista nuorisojärjestöistä neljällä viidestä ja nuorisotyön palvelujärjestöistä 75 prosentilla on toiminnassaan mukana kansallisten vähemmistöjen edustajia. Näiden toiminnassa on myös mukana enemmän maahanmuuttajia kuin muissa järjestöissä.

Ristiintaulukoitaessa jäsenistön etninen tausta ja jäsenmäärän mukainen kokoluokitus havaitaan, että ”koolla ei ole väliä”. Isojen järjestöjen toiminnassa on kuitenkin mukana monikulttuurisia nuoria ja erityisesti maahanmuuttajia enemmän kuin pienten järjestöjen toiminnassa. Kansallisten vähemmistöjen edustajia taas on mukana enemmän pienissä kuin suurissa yhdistyksissä. Erot eivät kuitenkaan ole tilastollisesti merkitseviä. Tarkasteltaessa jäsenistön etnisiä taustoja suhteessa yhdistysten jäsenten ikäjakaumiin voidaan havaita, että mitä enemmän yhdistysten toiminnassa on mukana vanhempia kuin 15-vuotiaita nuoria, sitä enemmän niissä on mukana myös monikulttuurisia nuoria.

Nuorisotoimintaa tekevissä piiri- ja paikallisyhdistyksissä monikulttuurisia, kansallisiin vähemmistöihin kuuluvia ja maahanmuuttajanuoria on vähemmän kuin keskusjärjestöissä. Monikulttuurisia nuoria on mukana 47 prosentissa vastanneista yhdistyksistä. Ryhmittelyn ”alaluokista” kansallisten vähemmistöjen edustajia on 12 prosentissa ja maahanmuuttajia 29 prosentissa yhdistyksistä (ks. kuvio 3).

KUVIO 3. Erilaisista etnisistä tai muista taustoista tulevat nuoret (%) piiri- ja paikallisyhdistyksissä. (n=89)

Piiri- ja paikallistasollakin monikulttuurisia nuoria on eniten mukana poliittisissa nuorisoyhdistyksissä, 54 prosentissa tähän tutkimukseen osallistuneista. Toiseksi eniten heitä on mukana varhaisnuorisoyhdistyksissä (53 %) ja kolmanneksi eniten muut järjestöt -luokkaan kuuluvissa yhdistyksissä (50 %). Vähiten monikulttuurisia nuoria on mukana nuorison etujärjestöt -luokkaan kuuluvissa piiri- ja paikallisyhdistyksissä. Kansallisten vähemmistöjen edustajia on eniten mukana uskonnollisissa nuorten yhdistyksissä (33 %). Myös maahanmuuttajia osallistuu selkeästi eniten uskonnollisten nuorisoyhdistysten toimintaan (67 %). Toiseksi eniten maahanmuuttajanuoria osallistuu poliittisten nuorisojärjestöjen piiri- ja paikallisyhdistyksiin: niistä 39 prosentin toimintaan on osallistunut maahanmuuttajanuoria.

Uskonnollisten nuorisojärjestöjen hallitsevaa asemaa voi arvailla: samaa uskontoa edustavien vähemmistö- tai maahanmuuttajataustaisten nuorten on helppo tulla mukaan kristillistä maailmanuskontoa edustavien yhdistysten toimintaan. Toisaalta esimerkiksi NMKY:llä ja NNKY:llä on paljon kansainvälisiä projekteja, ja ne ovat kansainvälisiä järjestöjä, joten muualta järjestön jäsenmaista tai sen projektien kohdealueilta Suomeen muuttaneita tulee niiden toimintaan mukaan tätä kautta. Lisäksi monet uskonnolliset nuorisojärjestöt järjestävät seurakuntien mukana esimerkiksi maahanmuuttaja- ja romaninuurille suunnattuja projekteja.

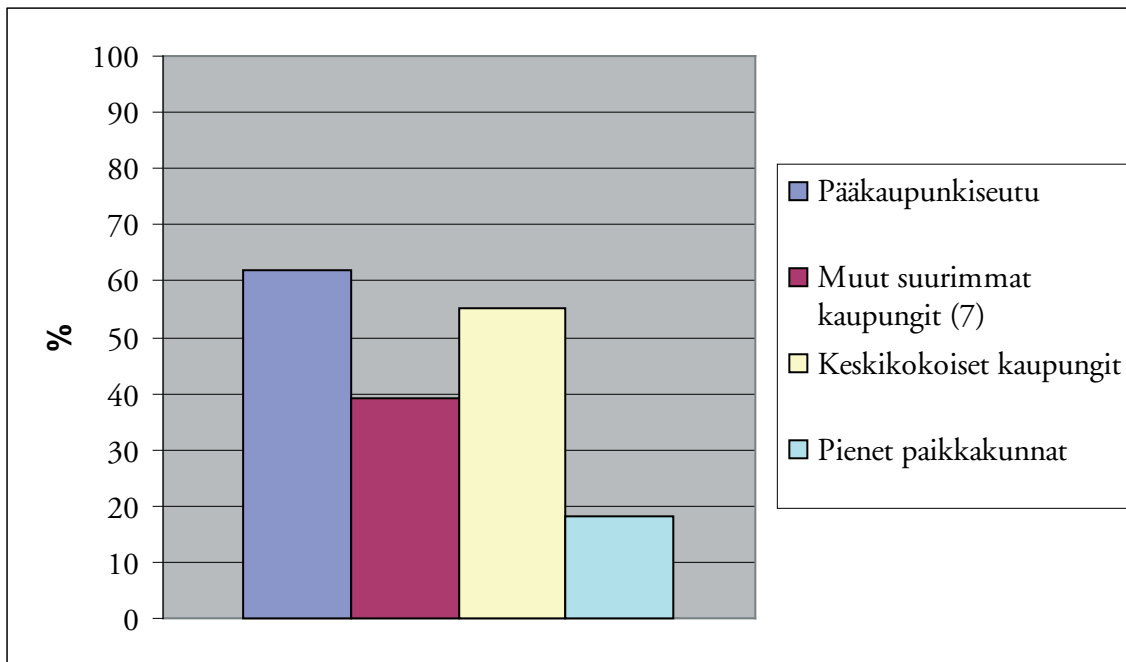
Kun monikulttuuristen nuorten osallistumista piiri- ja paikallisyhdistyksiin tarkastellaan yhdistyksen kotipaikan valossa, havaitaan yllättävä tulos: monikulttuurisia nuoria osallistuu aavistuksen vähemmän Suomen kymmenessä suurimmassa kaupungissa (ks. taulukko 1, s. 9) olemassa oleviin piiri- ja paikallisyhdistyksiin kuin muualla kotipaikkaansa pitäviin yhdistyksiin. Monikulttuuriset nuoret ovat osallistuneet miltei joka toisen (47 %) Suomen kymmenestä suurimmasta kaupungista kotoisin olevien yhdistyksen toimintaan. Muilta paikkakunnalta kotoisin olevista yhdistyksistä tasan puolella on ollut monikulttuurisia nuoria mukana toiminnassaan. Kansallisten vähemmistöjen nuorten kohdalla neljän yhdistyksen, joissa heitä on mukana, kotipaikka on joku kymmenestä suurimmasta kaupungista ja seitsemän joku muu paikkakunta. Kaikista 26 yhdistyksestä, joiden toimintaan maahanmuuttajanuoria osallistuu, 15:n kotipaikkakunta on kymmenen Suomen suu-

rimman kaupungin joukossa.

Kuviossa 4 on hahmoteltu monikulttuuristen nuorten osallistumista nuorisojärjestöjen piiri- ja paikallisyhdistysten toimintaan tarkemman paikkakuntaluokituksen valossa. Pääkaupunkiseutuun kuuluvat Helsinki, Espoo ja Vantaa ja muihin suurimpiin kaupunkeihin seitsemän muuta Suomen kymmenen suurimman kaupungin listassa olevaa kaupunkia (ks. taulukko 1, s. 9). Keskikokoisilla kaupungeilla tarkoitetaan 20 000–75 000 asukkaan kaupunkeja ja pienillä paikkakunnilla alle 20 000 asukkaan taajamia.

KUVIO 4. Monikulttuuristen nuorten osallistuminen yhdistysten toimintaan yhdistysten kotipaikkaluokituksen mukaan. (n=89)

Siinä missä pääkaupunkiseudulla monikulttuuriset nuoret ovat osallistuneet nuorisojärjestöistä yli 60 prosentin toimintaan, muissa suurimmissa kaupungeissa tämä on selvästi harvinaisempaa. On ehkä yllättävää, että keskikokoisissa kaupungeissa toimivissa nuorisojärjestöjen piiri- ja paikallisosastoissa monikulttuuriset nuoret osallistuvat yhdistysten toimintaan selvästi yleisemmin kuin muissa suurimmissa kaupungeissa. Pienillä paikkakunnilla monikulttuurisia nuoria osallistuu odotetusti vähiten yhdistysten toimintaan.

Keskusjärjestötasolla monikulttuuristen nuorten mukanaolosta järjestöissä on enemmän mainintoja kuin piiri- ja paikallistasolla, mihin vaikuttanee ainakin kaksi seikkaa. Yhtäältä keskusjärjestöt saattavat laskea vastauksissaan mukaan nuoria mistä tahansa toiminta-alueeltaan. Todellisuudessa niillä ei kuitenkaan ehkä ole kuin yksi paikallisosasto Helsingissä, jonka toimintaan on joskus osallistunut monikulttuurisia tai maahanmuuttajanuoria – tai jos niillä on paikallisosasto saamelaisalueella, on hyvin todennäköistä, että niiden toimintaan on jossain vaiheessa osallistunut saamelaisnuoria. Toisaalta keskusjärjestöissä käytännön toimintaan osallistuvien etnisiä taustoja ei varmastikaan tiedetä yhtä hyvin kuin piiri- ja paikallistasolla, ja niinpä kyse voi olla ”kaunistelluista arvauksista”.

Entä mikä selittää sen, että monikulttuurisille nuorille tehdyn kyselyn tuloksiin verrattuna nuorisojärjestöt näyttäisivät tämän kyselyn mukaan onnistuvan haalimaan suhteellisen hyvin monikulttuurisia nuoria toimintaansa? Kyse voi olla ensinnäkin ”luonnollisesta vääristymästä” monikulttuurisille nuorille tehdyn kyselyn otoksessa: satunnaisotokseen ei vain yksinkertaisesti ole osunut mukaan

kovin paljon nuoria, jotka osallistuvat muuhun kuin urheiluseurojen järjestämään toimintaan, mikä on yleistä kaikkien nuorten keskuudessa (Harinen 2005, 51–52). Toiseksi selitys voi löytyä keskusjärjestöjen julkisesta retoriikasta. Monet järjestöt saattavat yliarvioida monikulttuurisuuden merkityksen toiminnassaan, koska nykypäivänä niiden odotetaan esittävän itsensä monikulttuurisille haasteille valvutuneina.

Kokemukseni maahanmuuttajayhdistyksistä on, että vain hyvin pieni osa tietyn paikkakunnan maahanmuuttajanuorista osallistuu yhdistysten järjestämään toimintaan. Kyse voikin olla erilaisesta tavasta hahmottaa, mikä on yhdistystoimintaa ja mikä ei. Järjestöt ja yhdistykset tietenkin ymmärtävät kaiken oman toimintansa yhdistystoiminnaksi, kun taas nuorille on usein epäselvää tai yhdentekevää, milloin toiminta on jonkin yhdistyksen ja milloin taas jonkin muun tahon järjestämää. Heille tärkeämpää on itse toiminta kuin se, kuka sitä järjestää. Tästä kertovat myös tutkimushankkeessamme tehdyt monikulttuuristen nuorten haastattelut.

Jos taas tarkastellaan tarkemmin, minkälaisista kulttuurisista taustoista erityisesti yhdistysten toiminnassa mukana olevat nuoret tulevat, havaitaan, että piiritasolla toiminnassa on enemmän mukana monikulttuurisia ja maahanmuuttajanuoria kuin paikallistasolla. Tämä on nähtävissä myös taulukossa 4.

TAULUKKO 4. Piiri- ja paikallisyhdistyksissä (n=85) mukana olevat nuoret kulttuurisen taustansa mukaan.

Toimintataso	Piiriyhdistykset (n=45)	Paikallisyhdistykset (n=40)
Nuorten kulttuurinen tausta	%	%
Suomalaisia	100	100
Monikulttuurisia	60	35
Kansallisia vähemmistöjä	13	10
Maahanmuuttajia	38	20

Tulos on ehkä hieman yllättävä siksi, että piiriyhdistykset eivät toimi niin paljon käytännön tasolla kuin paikallisyhdistykset, jotka oletettavasti tavoittavat toiminnassa useita erilaisia ihmisryhmiä. Syitä asiaan ei ainakaan tämän tutkimuksen perusteella ole löydettävissä kotipaikkakunnista, yhdistystyypeistä tai jäsenmääristä. Sen sijaan asiaan voi olla sama selitys kuin keskustason ja piiri- ja paikallistason erojen kohdalla. Piiriosastot laskevat toimintaansa useiden paikallisosastojen toiminnan, mikä tarkoittaa, että niiden toimintaan on tietyllä maantieteellisellä alueella toimivia yksittäisiä paikallisosastoja todennäköisemmin osallistunut nuoria erilaisista kulttuurisista taustoista.

Monikulttuurisia nuoria osallistuu nuorisotoimintaa tekevien keskusjärjestöjen ilmoituksen mukaan 60 prosenttiin kyseisistä järjestöistä. Sekä järjestöjen keskus- että piiri- ja paikallistasolla poliittiset ja uskonnolliset nuorisojärjestöt ovat onnistuneet parhaiten saamaan monikulttuurisia nuoria mukaan toimintaansa. Tutkimukset ovat osoittaneet, että monikulttuuristen nuorten mukaan saamiseksi nuorisotoimintaan tarvitaan erityistoimenpiteitä. Esimerkiksi heille kohdennetulla tiedotuksella on tärkeä merkitys. (Esim. Honkasalo & Souto 2007.) Poliittisten ja uskonnollisten nuorisojärjestöjen onnistuminen monikulttuuristen nuorten rekrytoimisessa vahvistaa tätä tutkimustulosta; ne ovat järjestö- ja yhdistystyyppisiä, jotka ovat eniten tiedottaneet toiminnastaan kohdennetusti monikulttuurisille nuorille. Lisäksi poliittisilla nuorisojärjestöillä ja -yhdistyksillä on muuntymppisiä järjestöjä ja yhdistyksiä useammin monikulttuurisuusstrategia. Uskonnollisten nuorisojärjestöjen

piiri- ja paikallisyhdistyksillä on – muut järjestöt -luokan yhdistyksiä lukuun ottamatta – enemmän monikulttuurisuustoiminnasta vastaavia henkilöitä kuin muilla.

Kuten aiemmin jo mainittiin, pääkaupunkiseudulla tai sieltä käsin toimivat, nuorisotoimintaa tekevät järjestöt ja yhdistykset ovat tämän tutkimuksen mukaan niitä, joiden toimintaan osallistuu muualla toimivia järjestöjä ja yhdistyksiä enemmän monikulttuurisia nuoria. Yllättävämpi tulos on, että muissa kymmenessä suurimmassa kaupungissa kuin Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla toimiviin piiri- ja paikallisyhdistyksiin osallistuu selvästi vähemmän monikulttuurisia nuoria kuin keskisuurisissa kaupungeissa (20 000–75 000 asukasta) toimiviin vastaavanlaisiin yhdistyksiin. Asiaa selittänee ainakin se, että suuremmissa kaupungeissa nuorisotoiminnan käytäntöjen järjestämisestä vastaavat yhä enimmäkseen julkiset tahot, kun taas pienemmissä kaupungeissa järjestöillä ja yhdistyksillä on tärkeä rooli nuorisopalvelujen järjestämisessä (vrt. Nuorisoyhteistyö Allianssi ja Kuntaliitto 2004, 4). Tutkimustulokset osoittavat myös, että mitä lähemmäs järjestöjen käytännön toiminnan tasoa tullaan, sitä vähemmän monikulttuurisia nuoria ilmoitetaan olevan mukana toiminnassa. Suurin osa keskusjärjestöistä ilmoittaa niiden toimintaan osallistuvan monikulttuurisia nuoria, mutta paikallisyhdistyksistä näin ilmoittaa vain 35 prosenttia. Kysely vahvistaa oletusta, että monikulttuurisen puheen, periaatteiden ja käytäntöjen välillä on eroa. Todellisuudessa monikulttuurisia nuoria ei osallistu niin monen yhdistyksen toimintaan kuin keskusjärjestöjen ilmoitus ehkä antaisi ymmärtää.

3.2. MONIKULTTUURISUUS JÄRJESTÖJEN JA YHDISTYSTEN KÄYTÄNNÖISSÄ

3.2.1. Nuorisojärjestöjen ja -yhdistysten monikulttuurisuusvalmiudet

Nuorisojärjestöjen toimintaan osallistuvien kulttuurisesta taustasta on luontevaa siirtyä tarkastelemaan järjestöjen ja yhdistysten monikulttuurisille nuorille kohdennettua tiedottamista. Vain kahdeksan tähän tutkimukseen osallistunutta keskusjärjestöä (n=57) tiedottaa toiminnastaan erityisesti monikulttuurisille nuorille, ja nämä ovat enimmäkseen poliittisia nuorisojärjestöjä. Ei siis ihme, että niiden toiminnassa heitä on eniten myös mukana.

Myös piiri- ja paikallisyhdistysten tiedottaminen monikulttuurisille nuorille on vähäistä. Vain 21 prosenttia tähän kysymykseen vastanneista yhdistyksistä (n=84) on tiedottanut toiminnastaan erikseen heille. Selvästi eniten tiedotukseen satsaavat suurten kaupunkien uskonnolliset nuorisoyhdistykset (56 % vastanneista) ja poliittiset nuorisoyhdistykset (46 % vastanneista) eli juuri ne, joiden toiminnassa monikulttuurisia nuoria on myös eniten mukana. Yleisimmin käytettyjä tiedotuskanavia ovat internet, sähköposti ja suomen- tai ruotsinkieliset esitteet. Tutkimukseen osallistuneista nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt -luokan piiri- ja paikallisyhdistyksistä yksikään ei tiedota toiminnastaan erityisesti monikulttuurisille nuorille.

Organisaatioiden monikulttuurisuusstrategia on toinen kyselylomakkeessa järjestöiltä ja yhdistyksiltä selvitetty asia, jonka voisi olettaa olevan suorassa yhteydessä monikulttuuristen nuorten osallistumiseen niiden toimintaan. Vain hyvin harvalla keskusjärjestöllä tai piiri- ja paikallisyhdistyksellä on minkäänlaista monikulttuurisuusstrategiaa ja -suunnitelmaa: tutkimukseen osallistuneista keskusjärjestöistä sellainen on vain yhdeksällä prosentilla, piiri- ja paikallisyhdistyksistä puolestaan 11 prosentilla. Tässäkin poliittiset nuorisojärjestöt erottuvat muista; keskustasolla noin 40 prosentilla ja piiri- ja paikallistasolla 31 prosentilla poliittisista nuorisojärjestöistä on monikulttuurisuusstrategia. Muissa luokissa liikutaan kymmenen prosentin tuntumassa tai sen alla, paitsi että piiri- ja paikallis-

tasoilla 21 prosentilla muista järjestöistä on monikulttuurisuusstrategia.

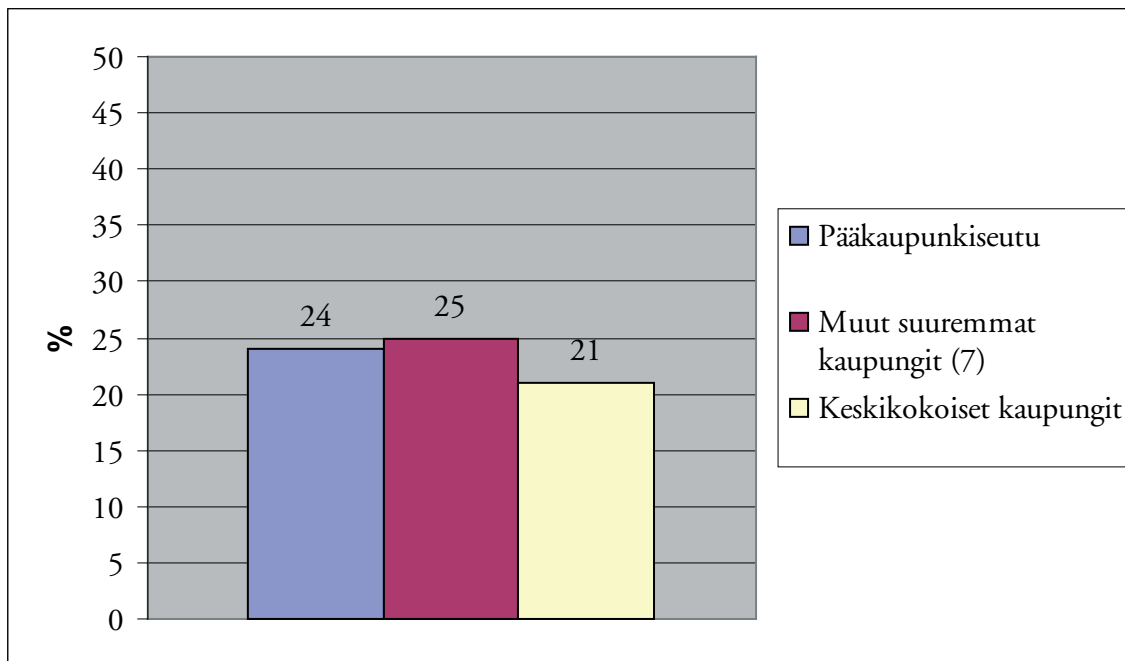
Yhdistykset voi jakaa kolmeen ryhmään sen perusteella, mitä ne ilmoittavat syyksi sille, ettei monikulttuurisuusstrategiaa ole laadittu. Ensinnäkin ovat ne yhdistykset, jotka ajattelevat monikulttuurisuuden olevan osa yhdistyksen tai järjestön perustoimintaa, jolloin erityiselle monikulttuurisuusstrategialle ei katsota olevan tarvetta. Samaan ryhmään tässä luokitellaan ne, jotka ajattelevat monikulttuurisuuden tulevan hoidetuksi, kun mihinkään erityisryhmään ei kiinnitetä erityishuomiota. Toiseksi ovat ne, jotka katsovat, ettei monikulttuuriselle strategialle ja asian erityiselle korostamiselle ole tarvetta yhdistyksen jäsenistön, perustarkoituksen tai toimintapaikkakunnan vuoksi. Jäsenistössä ei ole monikulttuurisia nuoria tai kotipaikkakunnalla ei asu heitä. Kolmas ryhmä muodostuu niistä, joilla ei ole aikaa tai resursseja laatia monikulttuurisuusstrategiaa. Nuorisotoimintaa tekevien järjestöjen ja yhdistysten keskuudessa ensimmäinen ja toinen ryhmä ovat selvästi suurempia kuin kolmas. Jotkut piiri- ja paikallisyhdistyksistä perustelevat monikulttuurisuusstrategian poissaoloa silläkin, että keskusjärjestöllä on sellainen tai siihen verrattavissa oleva linjaus. Ne muutamat järjestöt ja yhdistykset, jotka ovat laatineet monikulttuurisuusstrategian, perustelevat sitä muun muassa seuraavasti:

- monikulttuurisuus on yksi järjestön peruseriaatteista
- maahanmuuttajien integroiminen ja vaikutusmahdollisuuksien parantaminen yhteiskunnassa vaativat tietoista suunnittelua
- yhteiskunnan monikulttuuristuminen vaatii sitä
- yhdistyksen toiminta-alue, jäsenistö ja kohderyhmät tekevät sen tarpeelliseksi

Nuorisotoimintaa tekeviltä järjestöiltä ja yhdistyksiltä kysyttiin myös, onko niillä monikulttuurisuusystyöstä vastaavaa henkilöä. Keskustasolla 19 prosentilla vastanneista järjestöistä (n=52) ja piiri- ja paikallisyhdistyksistä (n=87) 20 prosentilla on nimetty monikulttuurisuudesta vastaava henkilö. Keskustasolla monikulttuurisuusystyöstä vastaavia henkilöitä on eniten nuorisotyön palvelu- (66 %) ja varhaisnuorisojärjestöillä (43 %). Nuorison etujärjestöillä ja nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöillä ei ole lainkaan monikulttuurisuusystyöstä vastaavia henkilöitä. Keskusjärjestöjä paikkakunnittain tarkasteltuna mielenkiintoisin ero syntyy verrattaessa Helsingiä ja muita paikkakuntia toisiinsa: Helsingissä (n=40) 15 prosentilla on monikulttuurisuusystyöstä vastaava henkilö, kun taas muilla paikkakunnilla (n=12) sellainen on miltei joka toisella järjestöllä. Yksi selitys tähän löytyy varmasti siitä, että Helsingissä kaupunki ja sen hallintoyksiköt vastaavat hyvin pitkälle monikulttuurisuusystyöstä. Sen sijaan pienemmällä paikkakunnilla järjestöillä ja yhdistyksillä on asiassa merkittävämpi rooli. Helsingiläisjärjestöjen monikulttuurisuusvastaavien suhteellisen pientä lukumäärää voi selittää myös maahanmuuttajayhdistysten suuri määrä Helsingin seudulla. Koska maahanmuuttajayhdistyksiä on paljon, nuorisotoimintaa tekevät keskusjärjestöt eivät välttämättä katso, että niiden tulisi toteuttaa organisaatiossaan erityisjärjestelyjä asian suhteen.

Piiri- ja paikallistasolla monikulttuurisuusystyöstä vastaavia henkilöitä on eniten seuraaviin kategorioihin kuuluvilla yhdistyksillä: muut järjestöt (39 %), uskonnolliset nuorisojärjestöt (33 %) ja nuorison etujärjestöt (30 %). Ainoastaan nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöihin kuuluvilta piiri- ja paikallisyhdistyksiltä tällaiset toimihenkilöt puuttuvat kokonaan.

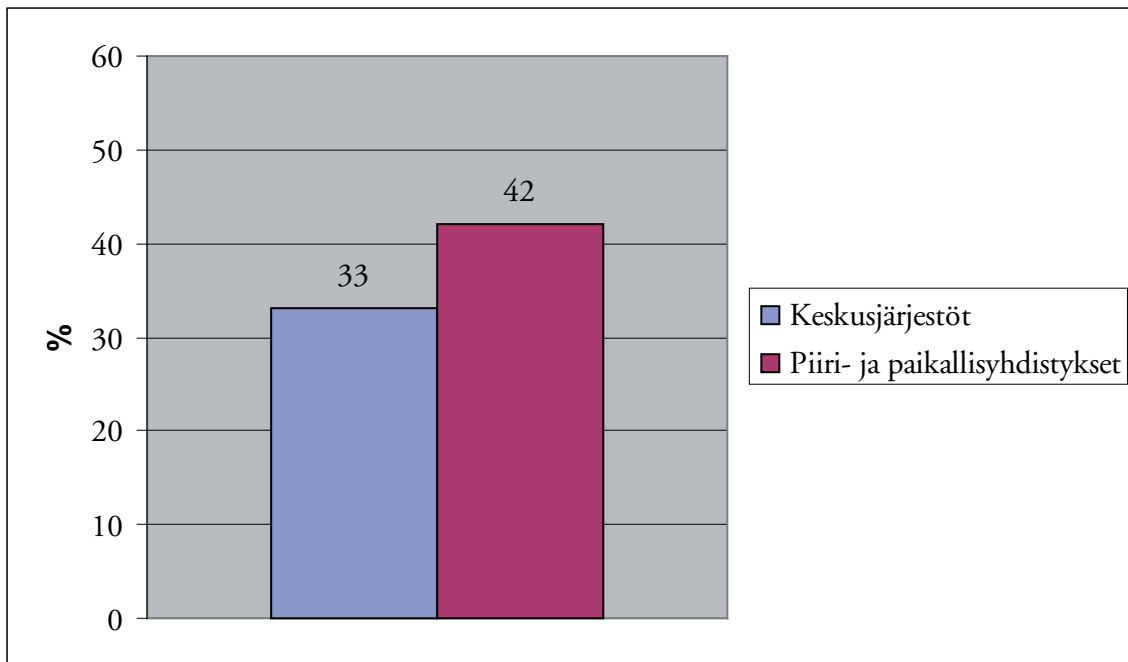
Paikkakuntaluokituksen mukaan tarkasteltuna monikulttuurisuusystyöstä vastaavat henkilöt jakautuvat kuvion 5 osoittamalla tavalla (pienillä paikkakunnilla toimivilla yhdistyksillä ei ole monikulttuurisuusystyöstä vastaavia henkilöitä):

KUVIO 5. Monikulttuurisuustyöstä vastaavat henkilöt piiri- ja paikallistason yhdistyksissä (%) yhdistyksen paikkakuntaluokituksen mukaan. (n=87)

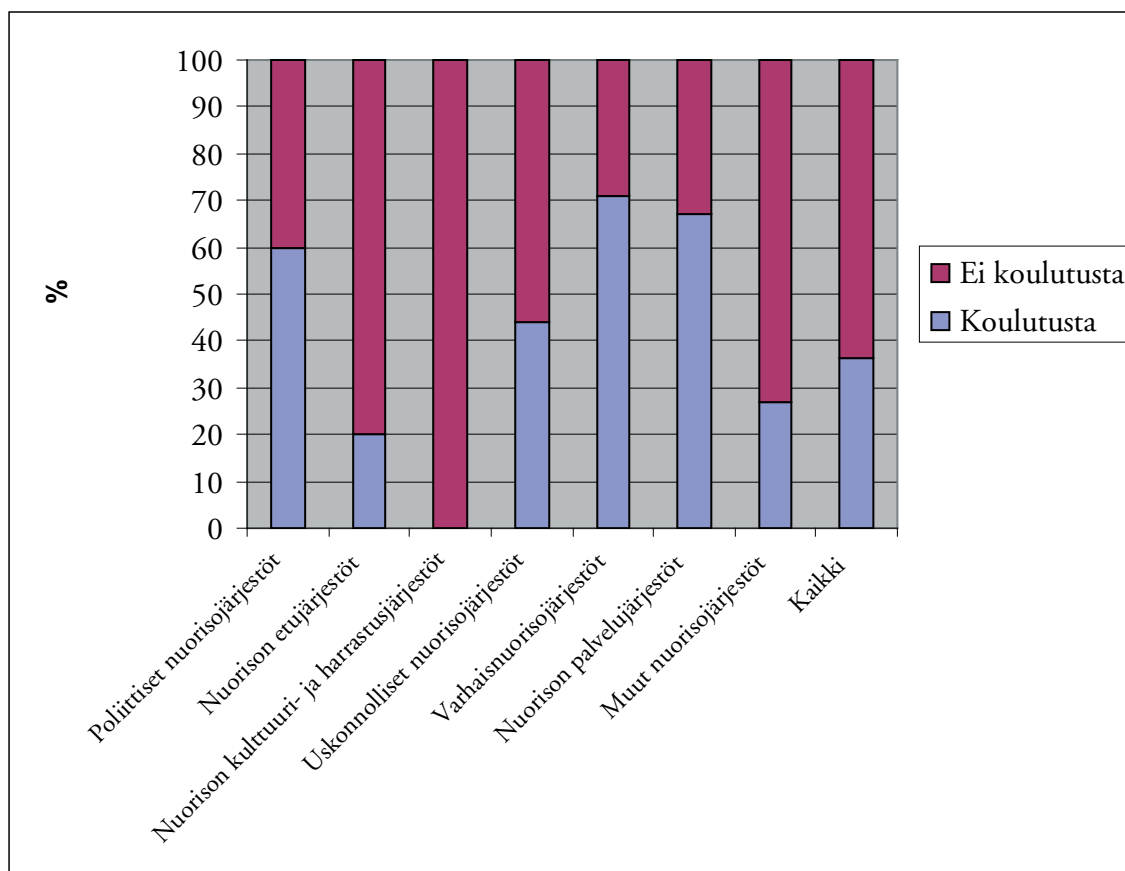
Minkälaisia kriteerejä nuorisjärjestöt ja -yhdistykset painottavat valitessaan monikulttuurisuustyöntekijöitä (ks. liite)? Kysymykseen vastasivat keskustasolla vain muutamat järjestöt, ja vastaukset jakautuivat kaikkien tarjottujen vaihtoehtojen kesken. Useammassa vastauksissa painottuivat seuraavat kriteerit: ”henkilöllä on monikulttuurisuuteen liittyvää koulutusta” ja ”henkilöllä on työkokemusta monikulttuurisuusasioissa”. Myös piiri- ja paikallisyhdistykset vastasivat kysymykseen niukasti. Muutamat vastanneet painottivat työkokemuksen lisäksi erityisesti sitä, että henkilö on kiinnostunut monikulttuurisuuteen liittyvistä kysymyksistä.

Tämän tutkimuksen perusteella näyttää siltä, että järjestöissä ja yhdistyksissä järjestetään kohtalaisen paljon koulutusta monikulttuurisuuteen liittyvissä kysymyksissä, varsinkin jos asiaa tarkastellaan sen valossa, miten harvalla järjestöllä ja yhdistyksellä on monikulttuurisuusstrategia tai monikulttuurisuuteen liittyviin kysymyksiin keskittyvää henkilöstöä. 19 keskusjärjestöä ja 37 piiri- ja paikallisyhdistystä on kouluttanut henkilöstöään monikulttuurisuuteen liittyvissä asioissa (ks. kuvio 6).

KUVIO 6. Palkattujen ja vapaaehtoisten työntekijöiden koulutus monikulttuurisuuteen liittyvissä asioissa keskusjärjestöissä (n=52) ja piiri- ja paikallisyhdistyksissä (n=85), ”kyllä” vastanneiden osuus. (%)

Tutkimukseen osallistuneissa piiri- ja paikallisyhdistyksissä koulutusta monikulttuurisuuteen liittyvissä kysymyksissä on tarjottu kaikentyyppisissä yhdistyksissä ja keskustasollakin kaikissa muissa paitsi nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöissä. Keskusjärjestötasolla monikulttuurisuuskoulutusta on tarjottu järjestön tyyppin (%) mukaan kuvion 7 havainnollistamalla tavalla.

KUVIO 7. Palkattujen ja vapaaehtoisten työntekijöiden koulutus (%) monikulttuurisuuden liittyvissä asioissa keskusjärjestöjen (n=52) luokituksen mukaisesti.

Yli puolet tutkimukseen osallistuneista varhaisnuorisojärjestöistä, nuorison palvelujärjestöistä ja poliittisista nuorisojärjestöistä on tarjonnut henkilöstölleen monikulttuurisuuskoulutusta. Tarkasteltaessa vastausten jakautumista suhteessa toimipaikkaan (Helsinki vs. muu Suomi) havaitaan, että helsinkiläisten järjestöjen parissa koulutusta on tarjottu 40 prosentissa ja muualla toimivien parissa 25 prosentissa järjestöistä, eli tämän aineiston perusteella Helsingissä työntekijöiden kouluttaminen monikulttuurisuusasioissa on yleisempää kuin muualla.

Piiri- ja paikallisyhdistysten ”kolmen kärki” kouluttamisessa on yhdistystyyppien mukaan seuraava: Muut järjestöt (71 %), uskonnolliset ja poliittiset nuorisojärjestöt (molemmat 50 %) ja varhaisnuorisojärjestöt (41 %). Pääkaupunkiseudulla ja keskisuurissa kaupungeissa toimivissa yhdistyksissä koulutusta on annettu likipitään samalla volyymilla, joka toisessa yhdistyksessä. Muiden suurimpien kaupunkien yhdistyksistä 43 prosentissa on tarjottu monikulttuurisuuskoulutusta henkilöstölle. Pienillä paikkakunnilla toimivissa yhdistyksissä koulutusta ei ole tarjottu lainkaan.

Keskusjärjestöille ja piiri- ja paikallisyhdistyksille tarjottiin mahdollisuus määritellä avovastauksilla, miksi monikulttuurisuuskoulutusta on tai ei ole annettu. Vastaukset olivat yhteneväisiä monikulttuurisuusstrategiaa koskeneiden vastausten kanssa; samat järjestöt perustelivat toimintaansa hyvin samalla tavoin molemmissa asiayhteyksissä. Ne järjestöt, jotka eivät ole kouluttaneet henkilöstöään monikulttuurisuusasioissa, perustelivat ratkaisuaan seuraavasti:

- ei tarpeen kohderyhmän tai järjestön perustarkoituksen vuoksi
- nuoret huomioidaan yksilöinä; toiminta ja toiminnassa mukana olevat valmiiksi monikulttuurisesti orientoituneita; monikulttuurisuus implisiittisesti läsnä muussa henkilöstön koulutuksessa
- henkilöstö on voinut omaehtoisesti hakeutua muualla järjestettyyn koulutukseen
- resurssi- tai aikapulan vuoksi ei ole järjestetty; tulevaisuudessa koulutetaan mahdollisesti

Ne järjestöt ja yhdistykset, jotka ovat kouluttaneet henkilöstöään monikulttuurisuusasioissa, ovat tehneet sitä seuraavilla foorumeilla:

- omat erilliskoulutukset aiheesta
- osiot järjestöjen yleisen (esim. nuoriso-ohjaajien) koulutuksen sisällä
- muiden järjestöjen tarjoamat erilliskoulutukset; Allianssilla on hyvin tärkeä merkitys monikulttuurisuuteen liittyvässä koulutuksessa (muuta nimellä mainittuja kouluttajia mm. Cimo, Kepa, YK-liitto opetusministeriö, JOIN, SEIS, Kansallinen sivistysliitto)
- henkilöstön omaehtoinen hakeutuminen alan koulutuksiin

Vain harvat järjestöt ja yhdistykset määrittivät koulutuksissa käsiteltäviä aiheita tarkemmin. Seuraavassa on kuitenkin jokunen aineistossa esiintyvä koulutusaihe: ”kulttuurien kohtaaminen”, ”erilaisuuden kohtaaminen”, ”omat arvot”, ”suomalaisuus”, ”kansainvälisyyskasvatus”, ”monikulttuurisuuden merkitys”, ”suvaitsevaisuus”, ”ihmisoikeudet”, ”monikulttuurisuus ja kansainvälisyys Suomessa”, ”kehitysapu” ja ”YK:n tavoitteet”. Monet tutkimukseen osallistuneet nuorisotoimintaa tekevät järjestöt ja yhdistykset joko rinnastavat monikulttuurisuuden kansainvälisyyteen tai näkevät monikulttuurisuuden yleisemmän kansainvälisyyden osa-alueena. Tässä näkökulmassa on olemassa se riski, että monikulttuurisuuden arkisiin, järjestöjen ja yhdistysten jokapäiväistä toimintaa sekä eri taustoista tulevien nuorten keskinäistä vuorovaikutusta koskeviin ongelmiin ei tällöin kiinnitetä huomiota. Jos ajatellaan, että monikulttuurisuusasiat tulevat järjestöissä ja yhdistyksissä hoidettua kansainvälisiä kontakteja ylläpitämällä, ei välttämättä tunnisteta sitä, että niiden toimintaan mukaan haluavien monikulttuuristen nuorten esteet ja mahdollisuudet voivat liittyä nuoriin kohdistuviin ennakoasenteisiin ja arkipäivän toimintatapoihin suomalaisessa yhteiskunnassa.

Osa yhdistyksistä ja järjestöistä nojaa monikulttuurisuuden tarkastelussa universalistiseen lähtökohtaan: kun mitään ryhmää ei erityisesti huomioida, kaikkia tulee kohdeltua tasa-arvoisesti. Tällöin kuitenkin jäävät tunnistamatta eri taustoista tulevien nuorten erilaiset lähtökohdat osallistua monikulttuuriseen nuorisotoimintaan. Esimerkiksi maahanmuuttajanuorille saattaa olla vaikeaa osallistua järjestöjen ja yhdistysten toimintaan vähäisten sosiaalisten verkostojen, huonon suomenkielen taidon, arkipäivän rasmin tai vanhempien rahatilanteen vuoksi. Jos näitä maahanmuuttajanuorten kohtaamia erityisiä olosuhteita ja kokemuksia ei herkästi huomioida, heidän osallistumisensa nuorisojärjestöjen toimintaan tuskin kasvaa. Nuorisotoimintaa on myös kritisoitu siitä, että monikulttuurisuuteen ”herätään” vasta, kun monikulttuuristen nuorten määrät ovat suuria ja heidän osallistumattomuutensa on muodostunut havaittavaksi ongelmaksi. Monikulttuurisuuteen ei toisin sanoen varauduta nuorisotoiminnan kentällä. Tämä näkyy myös monissa tämän tutkimuksen järjestöissä ja yhdistyksissä: monikulttuurisuuteen ei panosteta, koska sen ei katsota olevan järjestön tai yhdistyksen toiminnan kannalta merkittävä asia, ainakaan vielä. (Vrt. Honkasalo & Souto 2007.)

3.2.2. Monikulttuurisuustyön erityishaasteet

Vastaajien ilmoittamat monikulttuurisuusstrategioiden ja monikulttuurisuustoiminnasta vastaavien toimihenkilöiden vähäiset määrät ovat hieman yllättäviä, kun niitä tarkastelee sen valossa, että 46 prosenttia tutkimukseen osallistuneista keskusjärjestöistä katsoo monikulttuuriseen toimintaan liittyvän järjestönsä näkökulmasta erityishaasteita. Kaikenlaiset nuorisotoimintaa tekevät keskusjärjestöt viittaavat erityishaasteisiin, mutta selvästi muita ”herkempiä” niille ovat varhaisnuorisojärjestöt ja nuorison etujärjestöt. Helsingissä kotipaikkaansa pitävät keskusjärjestöt (51 %) kokevat monikulttuurisuuden aiheuttavan erityishaasteita toimintaansa enemmän kuin muualta Suomesta olevat järjestöt (42 %). Erityishaasteet liittyvät keskusjärjestöjen mukaan seuraaviin asioihin:

1. Suomalaisentyisten ja monikulttuuristen nuorten kohtaaminen järjestöjen toiminnassa: Maahanmuuttajaryhmän ja suomalaistaustaisten nuorten välille on joskus syntynyt klikkejä leireillä. Näitä on ollut vaikea purkaa jos ne ovat päässeet syntymään; Miten viedä leiriolosuhteissa opitut asiat ja asenteet omaan arkeen, kouluun jne.

2. Monikulttuurisiin nuoriin liittyvät asiat: Jos nuori kuuluu moneen vähemmistöryhmään niin vaikea löytää vertaisryhmää; Erityisesti maahanmuuttajanuoria on ollut vaikea tavoittaa ja saada leireille. Usein syynä ovat olleet uskonnolliset ja kulttuuriset erot.

3. Järjestöjen omat ominaisuudet ja niiden toiminta: Järjestömme kulttuuri, toimintatavat, ’säännöt’ voivat aiheuttaa ristiriitoja; On haastavaa saada järjestön toiminnasta kaikilla tavoilla maatalankynnyksen toimintaa, johon kaikkien olisi helppo osallistua; Haasteena on saada harrastusryhmit aidosti monikulttuurisiksi, joihin on helppo tulla mukaan kulttuurisesta taustasta riippumatta; Kuinka tavoittaa maahanmuuttajat, monikulttuurisista taustoista tulevat sekä paikalliset vähemmistöt meidän jäseniksemme ja toimijoiksi.

4. Järjestön ja nuorten edustamien kulttuurien ja uskontojen kohtaaminen: Koulumaailman monikulttuurisuus heijastuu järjestömme jäsenistöön jo koulutusvaiheessa. Opettajankoulutuksen tulisi antaa riittävät eväät monikulttuurisuuden kohtaamiseen koulussa. Koska näin ei läheskään aina ole, haasteet kohdistuvat myös meihin; Ennakkoluulot molemmin puolin; Uskonnollisten ryhmien jyrkkyys seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä kohtaan (esim. muslimit); Suomalaisen kulttuuriperinnön tunnetuksi tekeminen ja siirtäminen; Eri kulttuurien huomioiminen; Kirkkojen välinen nuorisotoiminta; Eläinten asema eri kulttuureissa on erilainen.

5. Muut: [Että] nuoret ylipäättään kohdataan yksilöinä. Aitoa vuorovaikutusta ihmiseltä ihmiselle. Nuorten omaehtoisuuden arvostaminen ja nuorten kuuleminen keskeistä; Työperusteinen maahanmuutto, maahanmuuttajaopiskelijoiden työllistyminen, työnantajien ja työpaikkojen asenteet; Tasa-arvokysymykset, uskontokysymykset sekä ekumenia; Se, että nähtäisiin monikulttuurisuus tulevaisuuden voimavarana ja haasteena myönteisen ilmapiirin luomisessa esim. ulkomailta tulevien perheiden integroimisessa Suomeen. Se, että pääkaupunkiseudun monikulttuurisuus leviäisi maakuntiin, jossa ei asu kuin muutamia ulkom. taustaisia; Yleensä yhteistyö erilaisten järjestöjen, maahanmuuttajayhdistysten kanssa.

Edellisestä voi todeta kootusti, että monikulttuurisen toiminnan erityishaasteet liittyvät keskusjärjestöjen näkemysten mukaan eniten ihmisten välisissä kohtaamisissa vaikuttaviin kulttuurisiin tai uskonnollisiin erilaisuuksiin. Nämä erilaisuudet saavat konkreettisen merkityksensä järjestöjen ja monikulttuuristen nuorten sekä järjestöjen toimintaan osallistuvien suomalaisnuorten ja moni-

kulttuuristen nuorten kohdatessa. Erilaisuuksiin liittyvien haasteiden katsotaan olevan seurausta maahanmuuttajien tai monikulttuuristen nuorten osallistumisesta toimintaan. Tämä herättää vaikutelman, että erilaisista kulttuurisista taustoista tulevista nuorista johtuva monikulttuuristuminen ”järkyttää” aiemmin vallinnutta kulttuurisen yhdenmukaisuuden tasapainoa. Tähän liittyy tapa nähdä erityisesti maahanmuuttajat ja vähemmistöt ”kulttuurisina” ja perinteisesti suomalainen kansalaisyhteiskunta kulttuurisesti neutraalina vyöhykkeenä. Monikulttuurisuus nousee esille vasta silloin kun monikulttuurisia nuoria osallistuu jollain tavoin yhdistysten toimintaan. Järjestöt eivät katso toiminnan suomalaisnuorten parissa vaativan herkkyyttä monikulttuurisuudelle, ja vain muutamit keskusjärjestöt näkevät suomalaissyntyiset nuoret monikulttuurisen toiminnan haasteina. Tähän liittyy monia ongelmia; monikulttuurisuuden haasteet jäävät helposti nuorten itsensä käsiteltäviksi – ja ratkaisut heidän vastuulleen. Monikulttuurisuus ei tällöin näyttäydy kaikkien yhteisenä asiana ja vastuuna vaan monikulttuurisiin nuoriin henkilöityvänä ilmiönä.

Toiseksi eniten haasteita liittyy järjestön omiin ominaisuuksiin. Suuri kysymys tässä on, miten järjestöt pystyvät mukautumaan monikulttuuristuvaan yhteiskuntaan ja tavoittamaan uudet nuorisoryhmät toiminnallaan. Kolmanneksi eniten esitetään monikulttuurisiin nuoriin liittyviä haasteita. Nämä liittyvät kahdessa vastauksessa ”kaksoiserilaisuuteen”: jos nuori on etniskulttuurisesti ja jollain toisellakin tapaa ”erilainen”, järjestöt näkevät nuoren aseman ja hänen auttamisensa erityisen haasteellisina.

Lähes puolet keskusjärjestöistä näkee toimintakenttensä monikulttuuristumiseen liittyvän erityishaasteita, mistä on mahdollista rakentaa tulkinta käytännön toimien ja tunnistettujen tarpeiden välisistä eroista. Monikulttuurisuusstrategioiden ja -henkilöstön vähäinen määrä nuorisojärjestöissä näyttäisi johtuvan enemmänkin niiden aika- ja resurssipulasta kuin tahdon puutteesta. Resurssipulaan lasken mukaan monikulttuurisuuteen liittyvien tietotaitojen vähäisyyden, johon järjestöt pyrkivät kylläkin puuttumaan kouluttamalla henkilöstöään. Resurssipula on nykyään yleinen retorinen keino perustella jonkin osa-alueen puuttumista lähes kaikessa kunnallisessa sekä järjestöjen ja yhdistysten tuottamassa palvelutoiminnassa. Voi siis olettaa, että osa järjestöistä ja yhdistyksistä nostaa sen tässäkin esille kyseisessä tarkoituksessa. Resurssipulan lisäksi heikon monikulttuurisuusvalmiuden taustalta voi löytyä muitakin syitä, kuten esimerkiksi kykenemättömyyttä tai haluttomuutta tunnistaa monikulttuurisuuteen liittyviä erityishaasteita tai rutinoituminen tiettyihin toiminnan tapoihin.

Monikulttuurisuustyön erityishaasteita kyseltiin piiri- ja paikallisyhdistyksiltä hieman toisin: ”Kertokaa lyhyesti kokemustenne perusteella, minkälaisia erityishaasteita monikulttuuriseen nuorisotoimintaan liittyy”. Vastauksia kysymykseen kertyi 38. Ne ovat monilta osin sisällöllisesti samanlaisia edellä läpikäytyjen keskustason vastausten kanssa, mutta niille on leimallista käytännönläheisempi ote. Tutkimusaineistossa esille tulevat piiri- ja paikallistason monikulttuurisuushaasteet liittyvät seuraaviin asioihin:

1. Yhdistysten ominaisuudet, henkilöstö ja toiminta: Piirijärjestöstä katsoen täytyisi ensin varmistua paikallisyhdistysten ohjaajien asenteesta ja sitoutumisesta sekä tiedottaa toiminnasta suoraan kohderyhmälle. Kaikki tämä vie aikaa, johon meillä ei juuri nyt ole resursseja; Itse koen ainakin niin, että minulta ei löydy vielä riittävästi osaamista/valmiuksia järjestää monikulttuurista toimintaa; On otettava huomioon jokainen yksilönä, ei ihonvärin tai muun ulkoisen perusteella. Pettymyksiä tulee aina kun työskennellään nuorten parissa, myös monik. työssä. Ei kannata ajatella olevansa ylivertainen ja olettaa että pystyy ratkaisemaan oman kylän rasismia; Poliittisen nuorisojärjestön tehdessä monikulttuurista työtä, on vaikea päästä yhteistyöhön koulujen, sosiaalitoimen tms. kanssa koska ’poliittista’ järjestöä aina ’pelätään’; Omien kykyjen aliarviointi; Kun järjestössä työskentelee vain puolikas palkattu työntekijä, ei resurssit riitä kaikkeen; Yleensäkin toimintaamme pitäisi saada ohjaajia lisää, jolloin voisimme panostaa myös enemmän monikulttuuriseen toimintaan. Nyt kun toimitaan pienillä resursseilla, ongelmia ei juurikaan ole tullut; Sanat ja teot eivät taida oikein kohda-

ta...; Eri maiden yhteiskunnallisten järjestelmien tuntemus ja taustatekijät; Kulttuurien tuntemus ja uskonnon merkitys sekä sukupuoliroolien erilaisuuden ymmärtäminen; Yhdistyksemme arvomaailma on kristillinen ja se voi vaikeuttaa ei-kristittyjen tuleamista mukaan; On tärkeää pystyä eriyttämään toimintaa niin, että jokainen nuori löytäisi jotain itselleen.

2. Viestintä ja kohderyhmän tavoittaminen: Ensisijainen haaste on tavoittaa nämä nuoret ja saada heidät mukaan toimintaan. Tämä sama pätee myös suomalaisten kohdalla; Monikulttuurisesta toiminnasta kiinnostuneiden löytäminen ja heidän rekrytoiminen toimintaan. Hyvän tuki ja ohjausjärjestelmän luominen; Vaikeinta on saada nuoret mukaan, varsinkin kun kyse on poliittisesta toiminnasta. Monissa maissa politiikalla on ikävä maku; Monikulttuuristen nuorten tavoittaminen ja monikulttuurisen toimintaympäristön luominen.

3. Monikulttuuristen nuoriin ja heidän kulttuureihinsa liittyvät asiat: Monikulttuurinen nuori saattaa tarvita taustansa takia erilaista tukea kuin täysin suomalainen nuori; Vähemmistöryhmien lapsilla sekä heidän perheillään on monia erityistarpeita. Erityistarpeiden tiedostaminen ei ole kuitenkaan itsestään selvää, tähän tarvitaan erityistä havahtumista sekä vähemmistöryhmien kulttuuri-taustojen tuntemista; Tyttöjen ja poikien eri kulttuureissa olevat erilaiset roolit. Ulkoiset kulttuurien erityispiirteet; Kielimuuri koska omien kokemusten perusteella maahanmuuttajat eivät välttämättä hallitse suomen/ruotsin eivätkä englannin kieltä; Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö, kunniaväkivaltakysymykset; Nuoret lähtevät aika kalliiseen leiriin kesällä, maahanmuuttajilla ei varaa; Heidän tavat toimia erilailla kuin meidän.

4. Suomalaisuus: Omien asenteiden tarkastelu on erittäin tärkeää. Lisäksi suomalaisen kulttuurin ylläpitäminen. Maassa maan tavalla periaate kuitenkin ketään loukkaamatta; Tämän päivän nuorten maahanmuuttajia kohtaan kohdistuvien asenteiden ymmärtäminen ja niiden mahdollinen kääntäminen.

5. Kulttuurien kohtaamiseen ja kieleen liittyvät haasteet: Erilaisten kulttuurien suhtautuminen seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin ja tätä kautta nuorten kokemat hankaluudet oman identiteetin rakentamisessa; Ennakkoasenteet eri kulttuureiden kesken; Kieliongelma eli ei aina löydy hyvää yhteistä kieltä vanhempien ja ohjaajien välillä lapset yleensä osaavat suomea tai ruotsia; Jos taas esim. leiri on lyhyt, ja mukana on uusia maahanmuuttajalapsia, ja muutama ADHD suomalainen lapsi, on lyhyessä ajassa vaikea saada porukkaa hitsautumaan yhteen, jolloin ongelmia saattaa syntyä. Tästä syystä pidämme yleensä tapahtumiemme osallistujamäärän pienenä kun kyseessä uudet lapset ja nuoret; Tietysti kyky saada nuoret toimimaan joukkueena kulttuurista riippumatta.

Piiri- ja paikallisyhdistykset pohtivat keskusjärjestöjä syvällisemmin omaa toimintaansa suhteessa monikulttuurisuuden haasteisiin ja etsivät selityksiä omista toimintarakenteistaan ja -tavoistaan. Piiri- ja paikallisyhdistysten vastauksissa toistuu selvästi keskustasoa useammin monikulttuuristen nuorten tavoittamisen haasteellisuus. Muutamat yhdistykset näkevät haasteellisina oman toimintansa taustalla olevat ajattelutavat: esimerkiksi yhdistyksen edustama uskonnollinen tai poliittinen suuntaus saattaa ”pelottaa” monikulttuurisia nuoria. Lisäksi suomalaisuuteen tai suomalaisnuorten näkemyksiin liittyvät asiat koetaan keskustasoa yleisemmin haasteiksi. Piiri- ja paikallistasonkaan vastauksista ei saa sitä kuvaa, että suomalaisnuorten tavoissa, uskomuksissa tai ennakkoluuloissa olisi muuttamisen tarvetta monikulttuurisen nuorisotoiminnan edistämiseksi.

Monikulttuuristen nuorten haasteelliset piirteet voi jakaa kahteen teemaan: puutteellisista taidoista johtuviin ja kulttuurisiin/uskonollisiin piirteisiin. Jälkimmäinen kytkeytyy keskustasollakin monesti huomioituun kulttuurien kohtaamiseen liittyviin mahdollisiin jännitteisiin. Piiri- ja

paikallisyhdistykset ottavat keskusjärjestöjä useammin esiin myös kieliongelman, mikä kertonee siitä, että piiri- ja paikallistasolla kasvokkaista kanssakäymistä monikulttuuristen nuorten kanssa on keskustasoa enemmän.

Keskusjärjestöt sekä piiri- ja paikallisyhdistykset eivät nosta haasteita mainitessaan esiin suomalaisen yhteiskunnan tai maahanmuuttaja-asioiden hallinnoimisen rakenteita, periaatteita tai piirteitä; ne nähtävästi otetaan ikään kuin annettuina. Suomalaiset ihmiset, suomalainen yhteiskunta sekä järjestöjen ja yhdistysten toiminnan peruseriaatteen tulkitaan verraten muuttumattomiksi, joksikin sellaiseksi, mihin monikulttuuristen nuorten tulee sopeutua.

Ainoastaan yhdeksän tutkimukseen osallistunutta keskusjärjestöä on huomioinut toiminnassaan jonkin tietyn kulttuurisen ryhmän erityistarpeita. Yksittäisiä mainittuja maahanmuuttajaryhmiä ovat kurdit, vietnamilaiset, inkeriläiset, somalit, muslimitaustaiset ja maahanmuuttajatyöt. Muista vähemmistöistä saamelaiset mainitaan kerran. Vastaus kysymykseen puuttuu 26 järjestöltä. Piiri- ja paikallisyhdistyksistä vain kymmenen prosenttia ilmoittaa huomioineensa jonkin kulttuuriryhmän erityistarpeita ja peräti 71 prosenttia vastaa kysymykseen kieltävästi. Piiri- ja paikallisyhdistykset nostavat esiin seuraavia ryhmiä: venäjänkieliset nuoret, somalialaiset, somalitytöt, afganistanilaiset, romanikulttuurin edustajat ja vaihto-oppilaat. Vastaus puuttuu 19 prosentilta.

Kovin moni nuorisojärjestö ja -yhdistys ei halua erityisesti edistää minkään tietyn kulttuurisen ryhmän osallistumista niiden toimintaan. Vain 10 prosenttia keskusjärjestöistä (51 %:lta järjestöjä vastaus puuttuu) ja 15 prosenttia piiri- ja paikallisyhdistyksistä haluaa tehdä näin.

Kuusi tutkimukseen osallistunutta keskusjärjestöä mainitsee, että maahanmuuttaja- ja monikulttuuriset nuoret ovat nostaneet esille joitakin erityistarpeita niiden toiminnassa. Mainitut erityishaasteet ovat:

- heidän avullaan olemme saaneet tietoja muualta, ja arvostamme heidän osaamistaan yhteisessä asiassa
- kynnyksellä osallistua toimintaan tulisi tehdä vielä matalammaksi huomioimalla nuorten lähtökohdat, nuorten tulee itse saada olla vastuussa ja toteuttaa toimintaa
- liikunta, läksyapu, kielen opetus, tapahtumat joissa voi kohdata muita nuoria
- kulttuurisia eroja
- pitäisi olla enemmän materiaalia eri kielillä, jotta mukaan tuleminen olisi helpompaa
- maahanmuuttajanuoren äänen kuuluminen, epäkohtien olemassaolo, työllistäminen

Piiri- ja paikallistasolla vastauksia maahanmuuttaja- ja monikulttuuristen nuorten esiin nostamista erityistarpeista on suhteessa hieman keskustasoa enemmän. Niitä ovat esimerkiksi seuraavat:

- kaikkein huonoimman suomen kielen taidon omaavat ovat kaivanneet tietoa ja keskustelua omalla äidinkielellään tai jollain muulla ymmärtämällään kielellä
- liikunta ja luovat toiminnot kiinnostavat erityisesti
- halu tietää enemmän suomalaisesta ja paikallisesta kulttuurista ja tavoista. Tutustua keskisuomalaiseen luontoon
- yhdenvertaisuuden toteutumisessa on huomattu ongelmia esim. romanien kohdalla romaani-kulttuurin ymmärtämisessä ja sen tunnistamisessa. Maahanmuuttaja tapauksissa ongelmat ovat näkyvimmin esillä kulttuurierojen ymmärtämisessä ja kirjoittamattomien sääntöjen hallitsemisessa suomalaisessa toimintatavassa vs. vähemmistöjen kulttuurissa
- kielen harjaannuttamisen. Koulutehtävissä auttamista. Ihan vapaa-ajan toimintaa
- kulttuuritoiminnan tarpeita. Esiintyviä ryhmiä, varsinkin tanssiryhmät
- sukupuolten huomioiminen toiminnassa suomalaista kulttuuria vahvemmin

- toiminta tulee olla monipuolista ja lähellä kotia olevaa toimintaa
- toiminta englannin, suomen ja ruotsin kielellä ok, mutta kielitaito oltava, jotta nuoret ohjaajamme pärjäävät. Mietimme maahanmuuttajanuorten osuuden lisäämistä, mutta meillä on ollut vain muutamia monikulttuurisia, ja muutama maahanmuuttajanuori
- toimintaa pitäisi laajentaa paikallistasolla, jotta saataisiin maahanmuuttajia ja monikulttuurisia nuoria mukaan

Useimmin mainittuina erityistarpeina nousevat molempien tasojen vastauksia tarkasteltaessa esiin kieleen ja viestintään liittyvät asiat. Vastauksissa on huomioitu sekä maahanmuuttaja- ja monikulttuuristen nuorten vähäinen suomenkielen taito että esimerkiksi yhdistysten ohjaajien englanninkielen osaamattomuus. Muutaman kerran nousevat esiin myös kulttuuriin eroihin liittyvät erityistarpeet. Maahanmuuttajanuorten ei esimerkiksi katsota osaavan toimia suomalaisessa järjestötoiminnassa totutuksi katsotulla tavalla, ja toisaalta yhdistykset eivät välttämättä ymmärrä maahanmuuttaja- tai romaninuorten tapoja. Kolmas vastauksissa toistuva asia ovat järjestöjen resurssit. Monilla on halua rekrytoida ja tavoittaa monikulttuurisia nuoria, mutta erilaisten resurssien ja ajan puuttuessa tähän ei ole kyetty tarttumaan halutulla tavalla.

Yhteenvetona edellisistä voidaan sanoa, että nuorisotoimintaa tekevien keskusjärjestöjen ja piiri- ja paikallisyhdistysten mukaan monikulttuurisen toiminnan erityishaasteet liittyvät (i) ihmisten välisissä kohtaamisissa vaikuttaviin kulttuuriin tai uskonnollisiin erilaisuuksiin, (ii) järjestöjen ja yhdistysten omiin ominaisuuksiin, kuten resursseihin ja (iii) monikulttuurisissa nuorissa nähtyihin piirteisiin. Enin osa monikulttuurisessa nuorisotoiminnassa tunnistetuista haasteista on siis tavalla tai toisella tulkittu monikulttuuristen nuorten mukanaan tuomiksi. Nuorisotoiminnan kulttuurinen aspekti näyttää muuttuvan haasteeksi vasta silloin kun jokin uusi, kulttuurisesti erilainen ryhmä tulee järjestöjen ja yhdistysten toiminta-alueelle. Suomalaiset nuoret tai suomalaisuus eivät näyttäyty järjestöille ja yhdistyksille kulttuurisesti heterogeenisinä asioina.

Osa piiri- ja paikallisyhdistyksistä tunnistaa lisäksi haasteita omissa valmiuksissaan. Ne kokevat haasteellisiksi muun muassa sen, miten ne voisivat tavoittaa monikulttuurisia nuoria entistä paremmin ja sen, miten yhdistysten omat periaatteet vaikuttavat nuorten osallistumismahdollisuuksiin. Merkille pantavaa on, että vaikka lähes puolet nuorisotoimintaa tekevistä keskusjärjestöistä ja yli puolet piiri- ja paikallisyhdistyksistä näkee monikulttuuriseen nuorisotoimintaan liittyvän joitakin erityishaasteita, vain alle kolmasosa niistä pyrkii käytännöissään (mm. henkilöstön kohdentamisella tai tiedottamisella) vastaamaan niihin. Suomalaisen yhteiskunnan rakenteet ja suomalaisnuorten asenteet eivät näyttäyty järjestöille ja yhdistyksille merkittävänä haasteina, vaikka monikulttuuristen nuorten itsensä mukaan ne ovat yksi merkittävimmistä nuorisotoimintaan osallistumista ehkäisevistä tekijöistä (Harinen 2005, 62).

Vaikka tutkimukseen osallistuneet nuorisotoimintaa tekevät järjestöt ja yhdistykset katsovat monikulttuurisuuteen liittyvän erityishaasteita nuorisotoiminnassa, ne eivät ole kovin innokkaasti pyrkineet huomioimaan toiminnassaan minkään tietyn ryhmän erityistarpeita. Tätä voi käsitellä viittaamalla jälleen universaalisuutta ja partikulaarisuutta koskeviin keskusteluihin monikulttuurisessa nuorisotyössä (esim. Honkasalo & Souto 2007): tutkimukseen osallistuneita järjestöjä ja yhdistyksiä yhdistää käytännön toiminnan tasolla pyrkimys tarjota toimintaa kaikille nuorille yhteisesti, yhteisten suomalaiselle yhteiskunnalle tyypillisiksi katsottujen tasa-arvoperiaatteiden mukaisesti. Sen lisäksi, että monet monikulttuuriset nuoret, varsinkin monet maahanmuuttajat, ovat lähtökohtaisesti eriarvoisessa asemassa toimintaan osallistumisessa, myös itsestään selvinä pidetyt ”suomalaiset periaatteet” voivat näyttäytyä osalle näistä nuorista vieraina tai jopa hullunkurisina.

3.3. MONIKULTTUURISUUDEN MERKITYS NUORISOJÄRJESTÖILLE

Sekä keskusjärjestöiltä että piiri- ja paikallisyhdistyksiltä kysyttiin myös, mitä monikulttuurisuus ja rasisminvastaisuus niiden toiminnassa merkitsevät. Vastauksista päätellen monikulttuurisuus on periaatteessa merkityksellinen asia nuorisojärjestöille riippumatta siitä, onko toimintaan osallistunut monikulttuurisia nuoria tai millaisesta järjestöstä on kyse. Olen niputtanut monikulttuurisuutta ja rasisminvastaisuutta käsitelleet vastaukset yhteen, koska niiden sisällöt ovat kaikilta kohdin yhteneviä.

Keskustason (n=45) aineistossa korostuvat yhtäältä vastaukset, joissa monikulttuurisuuden katsotaan olevan joko osa järjestön kaikkea toimintaa tai osa sen laajempaa kansainvälisyyskasvatuksellista tehtävää. Näissä vastauksissa korostetaan myös, että ”toiminta on avointa kaikille taustasta riippumatta” ja että nuorille on ”matala kynnyks” osallistua järjestön toimintaan. Tähän teemaan tulkitseen myös ne vastaukset, joissa korostetaan erilaisuuden ja monikulttuurisuuden edustavan rikkautta, voimavaraa ja hienoa asiaa sekä joissa ilmaistaan järjestön edistävän kiinnostusta muihin kulttuureihin. Jotkut järjestöt arvioivat monikulttuurisuuden olevan yhä keskeisempi asia lähitulevaisuudessa. Toisaalta keskustasolla on hahmoteltavissa kokoelma vastauksia, joissa monikulttuurisuuden katsotaan olevan erityinen teema, johon on suunnattu erityisiä toimenpiteitä, kuten tehty kannanottoja, välitetty informaatiota tai solmittu kansainvälisiä suhteita.

Piiri- ja paikallistason avoimet vastaukset monikulttuurisuuden ja rasisminvastaisuuden merkityksestä (n=67) jaoin samalla tavoin kahteen teemaan. Periaatteellisia näkemyksiä esittäneet yhdistykset selvittävät monikulttuurisuuden ja rasisminvastaisuuden merkitystä muun muassa seuraavasti: ne ovat ”toiminnan perusarvoja”, merkitsevät ”kansainvälisyyttä, ulospäin suuntautumista ja erilaisuuden hyväksymistä” ja sitä, että ”kaikkia on kohdeltava tasapuolisesti ulkonäköön, syntyperään, kulttuuriin tai vakaumukseen katsomatta”. Käytännönläheisempiä näkemyksiä esittäneiden muotoiluja ovat muun muassa seuraavat: ”toiminnassa mukana maahanmuuttajataustaisia nuoria”, ”asenne- ja suvaitsevaisuuskasvatusta” ja ”osallistumme monikulttuurisuustapahtumiin”.

Vastausten perusteella voi todeta, että monikulttuurisuus on usein mukana järjestöjen toiminnassa epäsuoralla tavalla, jolloin se tarkoittaa lähinnä avointa suhtautumista erilaisuuteen ja toiminnan pitämistä avoimena kaikille. Siihen kuuluvat kielteinen suhtautuminen rasismiin ja pyrkimys opettaa nuorille suvaitsevaisuutta. Suhtautumistavan ongelmaksi saattaa muodostua se, että kun kaikkia nuoria kohdellaan heidän taustoihinsa vaikuttavista yhteiskunnallisista tekijöistä riippumatta yhtäläisesti, ei osata huomioida erityisryhmien tarpeita eikä näin tavoiteta kaikkia nuoria tavalla, joka heille itselleen tuntuisi mielekkäimmältä. Tässä voi olla yksi syy siihen, että nuorisotoimintaa tekevien järjestöjen ja yhdistysten toiminta jää monikulttuurisille nuorille etäiseksi (vrt. Harinen 2005, 51–52).

Näissäkin vastauksissa näkyy järjestöjen ja yhdistysten tapa rinnastaa monikulttuurisuus ja rasisminvastaisuus yleisempään kansainvälistymiseen. Monet järjestöt ja yhdistykset katsovat niiden tulevan ”hoidetuiksi”, kun solmitaan kansainvälisiä kontakteja tai pyritään vaikuttamaan nuorten kansainvälistymiseen. Vastauksista ei ilmene tarkasti, mihin maihin järjestöillä ja yhdistyksillä on kansainvälisiä kontakteja tai mitä niiden kansainvälisyyskasvatus pitää sisällään, mutta monien kohdalla voi olettaa, että kontakteja solmitaan muiden Euroopan maiden nuoriin. Kansainvälisyyskasvatuksella taas saatetaan tarkoittaa nuorten yleistä johdattelemista avoimuuteen ja kosmopoliittisuuteen. Jos kansainvälisyys merkitsee järjestöissä ja yhdistyksissä jotain tällaista, muualta kuin Euroopasta kotoisin olevat nuoret jäävät helposti paitsioon asioiden käsittelyssä, eikä kansainvälistymisestä puhuminen välttämättä auta purkamaan monien monikulttuuristen nuorten arkeen kuuluvia ongelmia, kuten syrjintää ja rakenteellista eriarvoisuutta Suomessa.

Monikulttuurisuus kuvataan paitsi erityishaasteeksi, yleensäkin merkittäväksi asiaksi tutkimukseen

osallistuneissa nuorisotoimintaa tekevissä keskusjärjestöissä ja piiri- ja paikallisyhdistyksissä – siitä huolimatta, että varsin harvat niistä edistävät aktiivisesti monikulttuurisen nuorisotoiminnan käytäntöjä. Monikulttuurisuus näyttäytyy lähes kaikissa vastauksissa ”yleispositiivisena” asiana mutta vailla määriteltyä sisältöä. Yleiselle tasolle jäävä näkökulma monikulttuurisuuteen ei välttämättä riitä tunnistamaan niitä erityisiä haasteita ja esteitä, joita monikulttuuriset nuoret kohtaavat pyrkiessään osallisiksi kansalaisyhteiskunnan toimintakentistä.

3.4. NUORISOJÄRJESTÖJEN JA -YHDISTYSTEN ASEENTEET MONIKULTTUURISUUTTA, RASISMIA JA SUVAITSEVAISUUTTA KOHTAAN

Sekä keskusjärjestöt että piiri- ja paikallisyhdistykset vastasivat kattavasti lomakkeen niihin osioihin, joissa esitettiin yleisiä rasismiin, suvaitsevaisuuteen ja monikulttuurisuuteen liittyviä väittämiä. Vastauksista tehtyjen suorien jakaumien perusteella voidaan järjestöissä havaita seuraavassa esitettyjä asennetrendejä (”täysin samaa mieltä” ja ”jokseenkin samaa mieltä” -vastaukset sekä ”jokseenkin eri mieltä” ja ”täysin eri mieltä” -vastaukset on yhdistetty).

Vain 12 prosenttia vastanneista keskusjärjestöistä katsoo, että monikulttuurisuutta on painotettu jo liikaa nuorisotyön kentällä. Selkeä enemmistö (65 %) on asiasta eri mieltä. Piiri- ja paikallisyhdistyksistä puolestaan vain kuusi prosenttia on sitä mieltä, että monikulttuurisuutta on painotettu liikaa, ja eri mieltä väittämän kanssa on 77 prosenttia yhdistyksistä.

58 prosenttia tutkimukseen osallistuneista keskusjärjestöistä kiistää väitteen, jonka mukaan monikulttuurisuudesta ei kannata tehdä ongelmia suurentavaa erityiskysymystä. Kuitenkin 26 prosenttia yhdistyksistä on tällaista asennoitumista mitanneen väittämän kanssa myös samaa mieltä. Piiri- ja paikallistasolla puolestaan 61 prosenttia on kyseisen väitteen kanssa eri mieltä ja 19 prosenttia samaa mieltä. Näistä monet ovat niitä, jotka antavat avovastauksissaan ymmärtää, että monikulttuurisuuteen liittyviä jännitteitä pystytään parhaiten estämään, kun kaikkia nuoria kohdellaan toiminnassa samalla tavoin ja ilman erityishuomiointia. Keskustasolla nuorison kulttuuri- ja harrastejärjestöissä on eniten samanmielisyyttä väitteen kanssa. Niistä lähes puolet on tätä mieltä. Piiri- ja paikallistasolla väitteen kanssa samaa mieltä olevia yhdistyksiä esiintyy lähes saman verran kaikissa tyypeissä.

Kaikilla järjestötasoilla vastaajien selkeä enemmistö on sitä mieltä, että monikulttuurinen lähtökohta edellyttää myös muunlaisen erilaisuuden ottamista huomioon (esim. seksuaalivähemmistöt, vammaisuus). Keskusjärjestötasolla vastaajista 75 prosenttia on asiasta tätä mieltä. Ainoastaan seitsemän prosenttia on jokseenkin eri mieltä, eikä kukaan täysin eri mieltä. Piiri- ja paikallistasolla puolestaan 73 prosenttia vastaajista on väittämän kanssa samaa mieltä ja 21 prosenttia eri mieltä. Samaa mieltä ovat keskustasolla kaikki poliittisia nuorisojärjestöjä ja varhaisnuorisojärjestöjä edustavat vastaajat. Erilaisuuden kokonaisvaltaista käsittelyä kannattavat piiri- ja paikallisyhdistyksistä lähes kaikki poliittiset nuorisojärjestöt. Näkemys on erittäin vahva myös muiden järjestöjen kohdalla.

Vain 12 prosentissa tutkimukseen osallistuneista keskusjärjestöistä katsotaan, että monikulttuurisuuden sijaan nuorisotyössä pitäisi keskittyä muihin aiheisiin, kuten esimerkiksi päihteisiin. Eri mieltä asiasta ollaan 51 prosentissa järjestöistä. 28 prosenttia vastanneista keskusjärjestöistä ilmoittaa kuitenkin, ettei ole asiasta samaa eikä eri mieltä. Kolmannes tutkimukseen osallistuneista uskonnollisten nuorisojärjestöjen keskusjärjestöistä on sitä mieltä, että nuorisotyössä pitäisi keskittyä monikulttuurisuuden sijaan muihin aiheisiin. 23 prosenttia piiri- ja paikallisyhdistysten vastaajista

on väitteen kanssa samaa mieltä. Peräti puolet nuorison etujärjestöihin kuuluvista piiri- ja paikallisyhdistyksistä on väitteen kanssa samaa mieltä, vaikka 51 prosenttia kaikista piiri- ja paikallisyhdistyksistä on sen kanssa eri mieltä.

Tutkimukseen osallistuneista keskusjärjestöistä 56 prosenttia haluaisi, että nuorisotyössä puhuttaisiin rasismiin sijasta enemmänkin suvaitsevaisuudesta. Piiri- ja paikallistasolla tätä haluaisi peräti 67 prosenttia yhdistyksistä. Eniten tätä näkemystä esiintyy keskustasolla uskonnollisten ja nuorisotyön palvelujärjestöjen keskuudessa. Piiri- ja paikallistasolla suvaitsevaisuudesta puhuisivat rasismiin sijaan mieluiten varhaisnuorisojärjestöihin kuuluvat yhdistykset.

Sekä kyselyyn vastanneista keskusjärjestöistä että piiri- ja paikallisyhdistyksistä runsas neljäsosa on sitä mieltä, ettei rasismista tarvitse tehdä nuorten kohdalla ongelmaa, koska he edustavat kansainvälistä ikäpolvea ja rasismiin voi näin ollen olettaa ongelmana pienenevän heidän keskuudessaan ikään kuin automaattisesti. Eri mieltä asiasta on 56 prosenttia keskusjärjestöistä ja 52 prosenttia piiri- ja paikallisyhdistyksistä. Keskusjärjestöistä eniten tätä mieltä ovat nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt, neljä järjestöä seitsemästä. Piiri- ja paikallistasolla näkemystä esiintyy yleisimmin uskonnollisiin ja varhaisnuorisojärjestöiksi lukeutuvien yhdistysten keskuudessa. Näistä yhdistyksistä reilu kolmannes on sitä mieltä, että rasismista ei tarvitse nuorten kohdalla ylipäänsä tehdä ongelmaa.

Noin kolmasosa vastanneista keskusjärjestöistä on sitä mieltä, että rasismi on viime aikoina vähentynyt suomalaisnuorten keskuudessa. Asiasta eri mieltä on kuitenkin myös kolmasosa keskusjärjestöistä. Piiri- ja paikallisyhdistyksistä samaa mieltä väitteen kanssa on neljännes yhdistyksistä, kun taas eri mieltä on niistä 42 prosenttia. Molemmilla tasoilla monet ovat kuitenkin jättäneet ottamatta kantaa tähän asiaan. Suhtautumisessa ei ole eroa järjestötyyppien välillä keskustasolla eikä piiri- ja paikallisyhdistyksissä.

Tutkimuksen keskusjärjestöistä 30 prosenttia on sitä mieltä, että monikulttuuristen nuorten kohtaama rasismi on vähentynyt viime aikoina. 39 prosenttia keskusjärjestöistä on kuitenkin asiasta myös eri mieltä. Vastanneista piiri- ja paikallisyhdistyksistä vain 17 prosenttia katsoo rasismiin vähentyneen monikulttuuristen nuorten keskuudessa, ja 30 prosenttia niistä on asiasta toista mieltä. Suhtautumisessa asiaan ei ole merkittäviä eroja yhdistystyyppien välillä sen enempää keskusjärjestöjen kuin piiri- ja paikallisyhdistystenkin keskuudessa.

69 prosenttia kyselyyn vastanneista nuorisotyön keskusjärjestöistä on sitä mieltä, että rasismi on asia, jota vastaan joutuu kamppailemaan jatkuvasti. Noin viidennes niistä on kuitenkin asiasta myös eri mieltä. Piiri- ja paikallisyhdistyksistä 66 prosenttia on asiasta samaa mieltä ja 14 prosenttia eri mieltä. Lähes viidennes yhdistyksistä ei ole kuitenkaan asiasta samaa eikä eri mieltä. Kaikki seitsemän vastannutta varhaisnuorisojärjestöä ovat sitä mieltä, että rasismia vastaan joutuu kamppailemaan jatkuvasti. Muuten erot yhdistystyyppien välillä ovat olemattomia. Piiri- ja paikallisyhdistyksistä tätä mieltä on selvästi suurin osa poliittisista, uskonnollisista ja nuorison kulttuuri- ja harrastusyhdistyksistä.

Tutkimukseen osallistuneista keskusjärjestöistä 24 prosenttia on sitä mieltä, että nuorten ennakolluuloiset asenteet vähenevät itsestään suomalaisen yhteiskunnan monikulttuuristuessa, ja 40 prosenttia on asiasta eri mieltä. Piiri- ja paikallisyhdistyksistä sen sijaan lähes 40 prosenttia on väittämän kanssa samaa mieltä, ja hieman yli 40 prosenttia niistä puolestaan on sitä mieltä, että asenneilmapiiiri ei muutu itsestään. Järjestötyyppien välillä ei ole merkittäviä eroja suhtautumisessa tähän asiaan keskus- eikä piiri- ja paikallistasolla.

Sekä nuorisotoiminnan keskusjärjestöt että piiri- ja paikallisyhdistykset ovat pitkälti sitä mieltä, että ohjatun vapaa-ajan toiminnan tehtävänä on puuttua myös nuorten asenteisiin, eikä vastuuta tästä pidä säilyttää yksin kotien harteille. Keskusjärjestöistä tätä mieltä on 81 prosenttia ja piiri- ja paikallisyhdistyksistä 82 prosenttia. Yksikään keskusjärjestö ei ole asiasta eri mieltä, ja piiri- ja paikallisyhdistyksistäkin eri mieltä olevia on alle kymmenen prosenttia. Suhtautumisessa ei ole havaittavissa merkittäviä järjestötyyppikohtaisia eroja.

Nuorisotoimintaa tekevien piiri- ja paikallisyhdistysten lomakkeessa esitettiin myös seuraava väittämä: ”Monikulttuurisuus ei kosketa meitä, koska toiminta-alueellamme ei asu monikulttuurisia nuoria”. Selvästi suurin osa (75 %) piiri- ja paikallisyhdistyksistä on väittämän kanssa eri mieltä, ja peräti 57 prosenttia niistä on ”täysin eri mieltä”. Eri yhdistystyyppien kohdalla asennoitumisessa ei ole eroja. Pääkaupunkiseudulla toimivat tutkimukseen osallistuneet yhdistykset ovat kaikki eri mieltä väittämän kanssa.

Edelliset suorista jakaumista tehdyt tulkinnat on esitetty tiivistettynä taulukossa 5.

TAULUKKO 5. Suhtautuminen rasismia, suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta koskeviin yleisiin väittämiin nuorisotyön keskusjärjestöissä sekä piiri- ja paikallisyhdistyksissä.

Väittämä	Samaa mieltä keskusjärjestöistä (n=57)	Samaa mieltä piiri- ja paikallisyhdistyksistä (n=89)	Erityisen yleistä seuraavissa yhdistystyypeissä
Monikulttuurisuus ei kosketa, koska toiminta-alueella ei monikulttuurisia nuoria	-	9 %	-
Monikulttuurisuutta painotettu liikaa nuorisotyössä	12 %	6 %	-
Monikulttuurisuudesta ei kannata tehdä erityiskysymystä	26 %	19 %	Nuorison kulttuuri- ja harrastejärjestöt
Monikulttuurisuudessa pitää huomioida myös muu erilaisuus	75 %	73 %	Poliittiset ja varhaisnuorisojärjestöt
Monikulttuurisuuden sijaan pitäisi keskittyä tärkeämpiin aiheisiin	12 %	23 %	Nuorison etujärjestöt
Rasismia sijaan nuorisotyössä tulisi puhua suvaitsevaisuudesta	56 %	67 %	Uskonnolliset, nuorisotyön palvelu- ja varhaisnuorisojärjestöt
Rasismista ei tarvitse tehdä ongelmaa nuorten kohdalla, koska nuoret kansainvälistä ikäpolvea	28 %	27 %	Nuorison kulttuuri- ja harrastus-, uskonnolliset ja varhaisnuorisojärjestöt
Rasismi on vähentynyt viime aikoina suomalaisnuorilla	28 %	25 %	-
Rasismi on vähentynyt viime aikoina monikulttuurisilla nuorilla	30 %	39 %	-

Rasismia vastaan joutuu kamppailemaan jatkuvasti	69 %	66 %	Varhaisnuoriso-, poliittiset, uskonnolliset ja nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt
Nuorten ennakkoluuloiset asenteet vähenevät yhteiskunnan monikulttuurisuudessa	24 %	40 %	-
Vapaa-ajan toiminnan tehtävänä on puuttua nuorten asenteisiin	81 %	82 %	-

Rasismia, suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta koskevien yleisten väittämien vastauksista tehdyn yksinkertaisen korrelaatiomatriisin mukaan voi päätellä, että erityisesti ne keskusjärjestöt, jotka katsovat, että monikulttuurisuutta painotetaan liikaa, katsovat myös, että siitä ei tulisi tehdä ongelmaa suurentavaa erityiskysymystä ($r=,667$). Näissä järjestöissä ollaan myös sitä mieltä, että monikulttuurisuuden sijaan tulisi keskittyä tärkeimpiin ongelmiin ($r=,493$) ja puhua mieluummin suvaitsevaisuudesta kuin rasismista ($r=,521$). Samoissa järjestöissä pidetään nuoria kansainvälisenä ikäpolvena ($r=,547$) ja uskotaan rasismiin vähentyneen suomalaisten nuorten keskuudessa ($r=,333$). Näissä järjestöissä katsotaan myös, että nuorten asenteet lieventyvät itsestään ($r=,341$), ja että vastuu nuorten asenteista on ensisijaisesti kodeilla ($r=,362$). Vastaavasti ne keskusjärjestöt, jotka ovat sitä mieltä, että rasismia vastaan joutuu kamppailemaan jatkuvasti, ovat eri mieltä siitä, että muut ongelmat menisivät rasismiongelman ohi ($r=-,340$) tai että nuoret olisivat ”automaattisesti” kansainvälistä ikäpolvea ($r=-,322$). Ne eivät myöskään näe rasismiin vähentyneen suomalaisten nuorten keskuudessa ($r=-,378$) eivätkä halua luovuttaa kaikkea vastuuta nuorten asennekasvatuksesta kodeille ($r=-,343$).

Keskusjärjestöiltä ja piiri- ja paikallisyhdistyksiltä kysyttiin väittämäpatterilla myös suhtautumista erityisesti monikulttuuriseen nuorisotyöhön⁶. Sekä keskusjärjestöjen että piiri- ja paikallisyhdistysten vastauksista laskettiin keskiarvomuuttuja niin, että patteriston vastausten avulla pystyttiin mittaamaan yleistä suhtautumista monikulttuuriseen nuorisotyöhön. Muuttujalle annettiin arvot välillä 1–5 niin, että 1 ilmaisee sitä, että monikulttuurisuus on moniulotteinen ilmiö ja haaste nuorisotyössä ja 5 puolestaan sitä, ettei monikulttuurisuuden katsota vaativat erikoistoimenpiteitä tai muodostavan erityisiä haasteita. Näin väittämäpatterista saatettiin laskea keskiarvot kunkin yhdistyksen kohdalla.

Kaikkien vastanneiden keskusjärjestöjen vastauksista yllä kuvatulla tavalla lasketun keskiarvomuuttujan keskiarvo on 2,80, eli kokonaisuudessaan tarkasteltuna keskusjärjestöjen asenne on sen suuntainen, ettei monikulttuurisuus vaadi nuorisotyössä erityishuomiota. Mediaani keskusjärjestöjen keskiarvomuuttujan kohdalla on 2,77, moodi 2,69 ja keskihajonta ,439.

Kun keskiarvoja vertaillaan järjestötyypeittäin, havaitaan, että poliittiset nuorisojärjestöt pitävät monikulttuurisuutta eniten nuorisotyön erityishaasteena ja -kysymyksenä ($ka=2,71$) ja nuorisotyön palvelujärjestöt taas vähiten ($ka=3,05$) (ks. taulukko 6). On kuitenkin huomattava, että kaikkien tyyppien keskiarvot osoittavat, ettei monikulttuurisuutta pidetä ainakaan kovin merkittävässä määrin nuorisotyön erityishaasteena. Järjestöt siis toisaalta näkevät monikulttuurisuuden merkittävänä asiana nuorisotyössä (ks. edellinen luku) mutta eivät pidä sitä erityishaasteena. Tämä ristiriitaisuus johtuu todennäköisimmin kysymyksenasettelusta ja vastausten moninaisista tulkinnoista. Avovastauksissa

⁶ Monikulttuurisella nuorisotyöllä tarkoitetaan tutkimuksessa kaikkea sellaista järjestöjen, yhdistysten ja kunnallisten nuorisotoimien nuorille järjestämää toimintaa, jonka kohteena ovat eri kulttuuritaustoista tulevat nuoret ja/tai joka käsittelee kulttuurien välistä kanssakäymistä.

monikulttuurisuuden merkitystä korostetaan, mutta vastaukset yleisiin monikulttuurisuutta koskeviin väittämiin antavat aihetta toisenlaiselle tulkinntalle.

TAULUKKO 6. Erityyppisten nuorisotyön keskusjärjestöjen (n=53) suhtautuminen monikulttuurisuuteen nuorisotyön erityiskysymyksenä keskiarvomuuttujan tyyppikohtaisen keskiarvon mukaan (1=monikulttuurisuus on erityishaaste ja 5=monikulttuurisuus ei erityishaaste).

Järjestötyyppi	keskiarvo
Poliittiset nuorisojärjestöt	2,71
Nuorison etujärjestöt	2,95
Nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt	2,73
Uskonnolliset nuorisojärjestöt	2,89
Varhaisnuorisojärjestöt	2,80
Nuorisotyön palvelujärjestöt	3,05
Muut nuorisojärjestöt	2,73

Tarkasteltaessa asiaa sen mukaan, onko kyseessä Helsingissä vai jossain muualla Suomessa kotipaikkaansa pitävä järjestö, havaitaan, että helsinkiläisten keskusjärjestöjen keskiarvomuuttujan keskiarvo on 2,75 ja muualta kotoisin olevien 2,99. Toisin sanoen helsinkiläiset keskusjärjestöt pitävät hieman muita enemmän monikulttuurisuutta erityishaasteena nuorisotyön kentällä.

Suhtautumista monikulttuurisuuteen nuorisotyön erityishaasteena kuvaavaa keskiarvomuuttujaa tarkasteltiin myös ristiin muutamien keskusjärjestöjen omasta monikulttuurisuustyöstä kertovien vastausten kanssa. Yllättävää on, että sillä, onko järjestöjen toiminnassa ollut mukana monikulttuurisia nuoria, ei ole selvää yhteyttä siihen, miten järjestö suhtautuu monikulttuurisuuteen nuorisotyön erityishaasteena. Myöskään järjestöjen henkilökunnan monikulttuurisuuskoulutuksella ei ole yhteyttä asiaan.

Piiri- ja paikallisyhdistysten yleistä suhtautumista monikulttuuriseen nuorisotyöhön mittaavan keskiarvomuuttujan keskiarvo on 2,96. Tutkimukseen osallistuneet paikallistason yhdistykset siis suhtautuvat keskusjärjestöjä hieman vähemmän monikulttuurisuuteen erityishaasteena, joka aiheuttaisi erityistoimenpiteitä. Piiri- ja paikallisyhdistysten keskiarvomuuttujan mediaani on 2,92, moodi 2,5 ja keskihajonta ,456.

Monikulttuurisen nuorisotoiminnan merkityksiä koskevan kysymyspatterin vastauksia tarkasteltiin myös yksittäisistä väittämistä laskettujen suorien jakaumien valossa. Silmiinpistävin tulos on, että melkein kaikki keskusjärjestöt ja piiri- ja paikallisyhdistykset pitävät monikulttuuristen nuorten kansalaisvalmiuksien edistämistä monikulttuurisen nuorisotyön yhtenä tärkeänä tehtävänä. Tutkimukseen osallistuneista keskusjärjestöistä 88 prosenttia ja piiri- ja paikallisyhdistyksistä 90 prosenttia katsoo, että monikulttuurisen nuorisotoiminnan tehtävä on monikulttuuristen nuorten kansalaisvalmiuksien edistäminen. Jokseenkin eri mieltä asiasta on keskusjärjestöistä vain yksi ja piiri- ja paikallistasolla neljä yhdistystä. Suhtautumisessa asiaan ei ole eroa järjestötyyppien välillä.

Sekä nuorisotoimintaa tekeviltä keskusjärjestöiltä että piiri- ja paikallisyhdistyksiltä kysyttiin myös suhtautumista erikseen maahanmuuttajanuorille järjestettyyn nuorisotyöhön. Molempien järjestötasojen vastauksista laskettiin tätä asiaa mittaavan väittämäpatterin perusteella keskiarvomuuttuja, joka ilmaisee suhtautumista erityisesti maahanmuuttajanuorille tarkoitettuun nuorisotyöhön. Arvo 1 ilmaisee näkemystä, että maahanmuuttajanuorille ei pitäisi järjestää erillistä toimintaa, vaan heidän tulisi osallistua samaan toimintaan kuin muidenkin. Arvo 5 puolestaan ilmaisee näkemys-

tä, että maahanmuuttajanuorten erityistarpeet tulee ottaa erikseen huomioon toiminnassa ja siitä tiedottamisessa.

Keskusjärjestötasolla (n=53) kyseistä asiaa ilmaisevan keskiarvomuuttujan keskiarvo on 3,52. Mediaani on 3,50, moodi 3,75 ja keskihajonta ,672. Keskusjärjestöt suhtautuvat maahanmuuttajiin siis selvästi niin, että heillä katsotaan olevan erityistarpeita, jotka vaativat huomioimista nuorisotoiminnan kentällä.

Järjestötyypeistä nuorison palvelujärjestöt suhtautuvat myönteisimmin maahanmuuttajanuorten erityistarpeiden huomioimiseen (ka=4,25). Kielteisimmin asiaan suhtautuvat nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt (ka=3,18). On kuitenkin huomattava, että kaikentyyppiset järjestöt suhtautuvat asiaan selvästi myönteisesti (ks. taulukko 7).

TAULUKKO 7. Erityyppisten keskusjärjestöjen (n=53) suhtautuminen maahanmuuttajanuorille erityisesti suunnattuun nuorisotyöhön keskiarvomuuttujan tyyppikohtaisen keskiarvon mukaan (1=maahanmuuttajanuoret eivät ole nuorisotyön erityishaaste ja 5=maahanmuuttajanuoret ovat erityishaaste).

Järjestötyyppi	keskiarvo
Poliittiset nuorisojärjestöt	3,70
Nuorison etujärjestöt	3,35
Nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt	3,18
Uskonnolliset nuorisojärjestöt	3,31
Varhaisnuorisojärjestöt	4,00
Nuorisotyön palvelujärjestöt	4,25
Muut nuorisojärjestöt	3,47

Piiri- ja paikallisyhdistysten (n=89) keskuudessa erityisesti maahanmuuttajille suunnattuun nuorisotoimintaan suhtautumista ilmaisevan keskiarvomuuttujan keskiarvo on 3,44 eli vain hieman alhaisempi kuin keskusjärjestöjen vastaava. Täten piiri- ja paikallistasollakin ollaan voimakkaasti sitä mieltä, että maahanmuuttajanuoret on nostettava erityishuomion kohteeksi nuorisotoiminnassa. Mediaani on 3,50, moodi 3,50 ja keskihajonta ,822.

Toimintaympäristövertailussa tulee esiin, että pienillä paikkakunnilla toimivat piiri- ja paikallisyhdistykset suhtautuvat muita kielteisemmin siihen, että maahanmuuttajanuorten erityistarpeet tulee ottaa erikseen huomioon toiminnassa ja siitä tiedottamisessa. Suhtautumista mitanneen keskiarvomuuttujan keskiarvo niiden kohdalla on 3,07, mikä osoittaa positiivista suhtautumista. Myönteisimmin asiaan suhtautuvat pääkaupunkiseudulla toimivat yhdistykset.

Tarkasteltaessa maahanmuuttajanuorten erityishuomioimista nuorisotoiminnassa selvittävän kysymyspatterin väittämävastausten suoria jakaumia keskus- sekä piiri- ja paikallistasolla havaitaan keskiarvomuuttujavertailussakin todettu asia: piiri- ja paikallisyhdistykset suhtautuvat hieman keskusjärjestöjä kielteisemmin siihen, että maahanmuuttajanuorille järjestetään erikseen omaa toimintaa. 59 prosenttia keskusjärjestöistä on samaa mieltä siitä, että maahanmuuttajanuorille ei pidä järjestää erikseen omaa toimintaa ja että heitä on kannustettava tulemaan mukaan kaikille yhteiseen toimintaan. Myös 63 prosenttia piiri- ja paikallisyhdistyksistä on tätä mieltä. Kaikilla järjestötoiminnan tasoilla ollaan kuitenkin selkeästi sitä mieltä, että maahanmuuttajanuoria pitää pyrkiä rekrytoimaan erikseen mukaan – sekä keskusjärjestöistä että piiri- ja paikallisyhdistyksistä 61 prosenttia on tätä mieltä. Tämä kuitenkin tarkoittaa rekrytoimista nimenomaan järjestöjen ja yhdistysten perustoi-

mintaan, ei erikseen järjestettyyn maahanmuuttajatoimintaan.

Yhteenvedona tämän luvun tuloksista voi ensinnäkin todeta, että tutkimukseen osallistuneet nuorisotoimintaa tekevät keskusjärjestöt ja piiri- ja paikallisyhdistykset ovat sitä mieltä, että monikulttuurisuutta ei ole painotettu liikaa nuorisotoiminnan kentällä. Lisäksi ne näkevät rasismien yleisenä ongelmana nuorisotoiminnassa ja ovat sitä mieltä, että monikulttuurisuuden ja vähemmistöryhmiin tulisi nuorisotoiminnassa kiinnittää erityishuomiota. Vaikka näin yleisesti ajatellaan ja vaikka järjestöt ja yhdistykset näkevät monikulttuurisen nuorisotyön tärkeimpänä tehtävänä monikulttuuristen nuorten kansalaisvalmiuksien kasvattamisen, ajatukset eivät johda käytännön tasolla erityiseen monikulttuuriset nuoret huomioon ottavaan toimintaan kovinkaan monessa järjestössä tai yhdistyksessä. Monikulttuuristen nuorten erityishuomioimista järjestöissä ja yhdistyksissä pikemminkin kartetaan kuin halutaan käytännössä edistää. Sama koskee rasisminvastaisuutta: rasismi tunnustetaan puuttumista vaativaksi ongelmaksi nuorisotoiminnan kentällä, ja järjestöissä ja yhdistyksissä ollaan sitä mieltä, että sitä vastaan tulee kamppailla jatkuvasti. Kyselyn vastaukset eivät kuitenkaan kerro, mitä rasisminvastaisuus tarkoittaa järjestöjen omissa käytännöissä. Vain harvalla niistä on varsinaista rasisminvastaista toimintaa (kuten asennekasvatusta suomalaisnuorten keskuudessa), vaikka periaatteita on ja rasisminvastaista sekä suvaitsevaisuuden retoriikkaa käytetään. Näyttääkin siltä, ettei rasisminvastaisuus ole suomalaisten nuorisojärjestöjen käytännön toiminnan vakiintunut lähtökohta, vaikka sitä periaatteiden tasolla korostettaisiinkin.

Tutkimukseen osallistuneet nuorisotoimintaa tekevät keskusjärjestöt ja piiri- tai paikallisyhdistykset esittävät monikulttuurisuuden merkityksestä nuorisotoiminnassa keskenään ristiriitaisia näkemyksiä. Monikulttuurisuuden erityishuomioimista koskevat järjestö- ja yhdistysaineistojen keskiarvomuuttajat osoittavat, että järjestöjen ja yhdistysten mukaan monikulttuurisuus ei lähtökohtaisesti vaadi nuorisotoiminnassa erityishuomiota. Tämä on ristiriidassa muista kysymyksistä saatujen tulosten kanssa, joiden mukaan useimmat järjestöt ja yhdistykset pitävät monikulttuurisuutta erityishaasteena sekä nuorisotoiminnassa yleensä että omassa toiminnassaan. Keskiarvomuuttajista tulkitut tulokset kertovat, että maahanmuuttajat nähdään nuorisotoiminnassa erityishuomioimista vaativana ryhmänä, mutta erityisen toiminnan järjestämisen maahanmuuttajanuorten tarpeiden mukaisesti katsoo tarpeelliseksi selvästi alle puolet järjestöistä ja yhdistyksistä. Ristiriitaisuus liittyy periaatteita ja käytäntöjä koskevien vastausten poikkeavuuteen: tutkimukseen osallistuneet järjestöt ja yhdistykset haluavat periaatteessa, että nuorisotoiminnassa huomioitaisiin monikulttuuriset ja maahanmuuttajanuoret erikseen, mutta käytännössä näille ei olla valmiita järjestämään erityistoimintaa.

3.5. NUORISOTOIMINTAA TEKEVIEN JÄRJESTÖJEN MONIKULTTUURISUUSTYÖN KÄYTÄNNÖT

Monikulttuurisuustyön käytäntöjä koskevissa vastauksissa on sekä keskus- että piiri- ja paikallistasolla huomattavaa katoa. Vastausprosentti kysymyspattereihin, joihin järjestöjä ja yhdistyksiä pyydettiin vastaamaan, mikäli niillä on monikulttuurista nuorisotoimintaa, on noin 50. Tämä tarkoittanee sitä, että vain noin puolella järjestöistä ja yhdistyksistä on konkreettista kosketuspintaa monikulttuuriseen nuorisotoimintaan. Seuraavassa esitetyt monikulttuurisuustyön mukaantuloa järjestön toimintatapoihin koskevat tulokset perustuvat valideihin vastausprosentteihin. Niihin on laskettu mukaan siis vain ne järjestöt ja yhdistykset, joilla on kokemusta monikulttuurisesta nuorisotoiminnasta ja jotka ovat vastanneet sitä koskeviin kysymyksiin.

Vastanneista keskusjärjestöistä (n=31) puolet on joko täysin tai joksikin samaa mieltä sen väit-

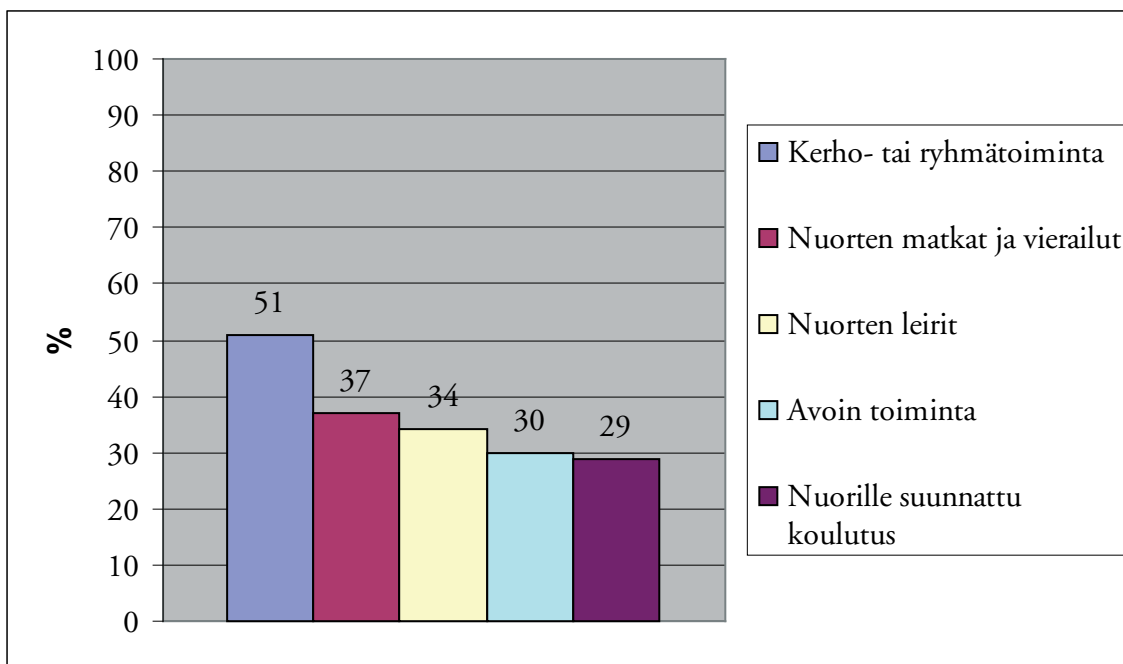
teen kanssa, että monikulttuurisuus on ollut järjestön toiminnassa mukana jo ennen 1990-luvulla lisääntyntä maahanmuuttoa (jatkossa esitetyt prosenttiluvut on laskettu niputtamalla kyseiset vastaukset yhteen). Enemmistö (55 %) vastanneista keskusjärjestöistä katsoo, että monikulttuurinen nuorisotoiminta on aloitettu järjestön kansainvälistymisen edistämiseksi. Lähes puolet (48 %) on sitä mieltä, että monikulttuurisen nuorisotoiminnan aloittamiseen vaikuttivat myös suomalaisten ennakkoluuloiset asenteet, eli monikulttuurisen nuorisotoiminnan aloittamisella on haluttu vaikuttaa asenneilmastoon. Muita monikulttuurisen nuorisotoiminnan aloittamiseen johtaneita syitä ovat esimerkiksi monikulttuuristen nuorten mukaantulo toimintaan, tiedon jakaminen ja se, että monikulttuurisuus on osa järjestön perustoimintaa ja -identiteettiä.

Maahanmuuttajat eivät nouse keskusjärjestöissä aloitteentekijän asemaan monikulttuurisessa työssä: vain 10 prosenttia vastanneista arvioi monikulttuurisen nuorisotoiminnan alkaneen järjestössä maahanmuuttajien aloitteesta. Myös yhdistysten yhteistyökumppanit ovat harvoin aloitteentekijöitä asiassa. Sen sijaan toiminnassa mukana olevat suomalaisnuoret ovat tehneet aloitteen monikulttuurisuusasioissa hieman reilussa kolmanneksessa vastanneista järjestöistä.

Monikulttuurisen nuorisotoiminnan käytäntöjä koskeneisiin kysymyksiin vastanneista piiri- ja paikallisyhdistyksistä (n=43) 59 prosenttia on täysin tai jokseenkin samaa mieltä seuraavien väitteiden kanssa: ”Keskusjärjestömme linjaukset ja suositukset ovat saaneet järjestömme kiinnittämään huomiota monikulttuurisuuskysymyksiin” ja ”Aloitimme monikulttuurisen nuorisotoiminnan, koska halusimme edistää järjestömme kansainvälistymistä”. Toisin sanoen järjestön oma kansainvälisyys on molemmilla tasoilla yleisin syy monikulttuurisen nuorisotoiminnan aloittamiseen. Piiri- ja paikallistasolla myös keskusjärjestön linjanvedoilla on aloitteellinen rooli monikulttuurisessa nuorisotoiminnassa. Yli puolet tutkimukseen osallistuneista piiri- ja paikallisyhdistyksistä on lisäksi sitä mieltä, että suomalaisten nuorten ennakkoluuloiset asenteet ovat antaneet sysäyksen monikulttuurisen nuorisotoiminnan aloittamiselle. Maahanmuuttajat ovat olleet ”paitsioasemassa” aloitteentekijöinä piiri- ja paikallistasollakin: vain seitsemän prosenttia vastanneista mainitsee, että monikulttuurisen nuorisotoiminnan alkamiseen on vaikuttanut maahanmuuttajien aloite. Maahanmuuttajanuorilla on kuitenkin ollut välillinen vaikutus: 47 prosenttia vastaajista katsoo, että monikulttuurisuustyön aloittamiseen ovat vaikuttaneet maahanmuuttajanuorten kohtaamat haasteet ja ongelmat.

Piiri- ja paikallisyhdistyksiä pyydettiin valitsemaan lomakkeessa olleesta listasta niiden toteuttamia konkreettisia monikulttuurisuustyön muotoja. Kuviossa 8 on esitetty viisi yleisintä aineistossa mainittua monikulttuurisen työn muotoa.

KUVIO 8. Yleisimmät monikulttuurisen nuorisotyön muodot (%) piiri- ja paikallisyhdistyksissä. (n=89)

Selvästi yleisin monikulttuurisen nuorisotoiminnan muoto piiri- ja paikallisyhdistyksissä on kerho- ja ryhmätoiminta. Tätä järjestävät eniten nuorison etujärjestöihin kuuluvat yhdistykset. Peräti yhdeksän kymmenestä tämäntyyppisestä yhdistyksestä ilmoittaa järjestävänsä nuorille kerhotoimintaa, ja selvästi eniten kerho- ja ryhmätoimintaa järjestävät ”keskikokoisissa” (20 000–75 000 asukkaan) kaupungeissa toimivat yhdistykset. Toiseksi eniten toteutetaan matkoja ja vierailuja, eniten niin sanotuissa muissa järjestöissä (79 %). Matkoja ja vierailuja järjestää reilu kolmannes yhdistyksistä paikkakunnan koosta riippumatta. Kolmanneksi yleisin monikulttuurisen nuorisotoiminnan muoto piiri- ja paikallisyhdistyksissä ovat nuorten leirit. Niitä järjestävät kaikki kysymykseen vastanneet etujärjestö-luokkaan kuuluvat piiri- ja paikallisyhdistykset (n=10) sekä lähes kaikki poliittisten nuorisojärjestöjen piiri- ja paikallisyhdistyksistä. Nuorten leirejä järjestävät eniten keskikokoisissa kaupungeissa toimivat yhdistykset. Neljänneksi eniten järjestetään niin sanottua avointa toimintaa. Tällä tarkoitetaan löyhästi tai ei lainkaan ohjattua toimintaa. Käytännössä avoin toiminta tarkoittaa toimintaa esimerkiksi nuorisotaloissa tai muissa sellaisissa tiloissa, joissa nuoret voivat viettää vapaamuotoisesti aikaansa. Avointa toimintaa nuorille järjestää 90 prosenttia kyselyyn vastanneista nuorison etujärjestöihin kuuluvista piiri- ja paikallisyhdistyksistä ja 82 prosenttia vastanneista nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestö -luokkaan kuuluvista yhdistyksistä. Eniten avointa toimintaa järjestävät kymmenessä suurimmassa kaupungissa toimivat yhdistykset, lukuun ottamatta pääkaupunkiseudun yhdistyksiä. 29 prosenttia kyselyyn osallistuneista piiri- ja paikallisyhdistyksistä järjestää nuorille koulutusta monikulttuurisuusasioissa. Sitä järjestävät kaikki kysymykseen vastanneet nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt (n=11), ja se on yleisintä keskikokoisissa kaupungeissa toimivien yhdistysten keskuudessa. Vähiten nuorisoyhdistykset organisoivat monikulttuurisen toiminnan muotona nuorten tapahtumia ja nuorten omia hankkeita. Molempia on ollut vain 16 prosentilla kaikista vastanneista piiri- ja paikallisyhdistyksistä.

Sekä nuorisotyön keskusjärjestöjä että piiri- ja paikallisyhdistyksiä pyydettiin määrittelemään kolme keskeisintä yhteistyötahoa monikulttuurisen nuorisotoiminnan järjestämisessä. Keskusjärjestötasolla kolme yleisintä nuorisojärjestöjen yhteistyötahoa monikulttuurisessa nuorisotoiminnassa ovat (1)

maahanmuuttajien omat yhdistykset tai kulttuuriyhdistykset, (2) koulut ja oppilaitokset ja (3) toiset nuorisojärjestöt.

Keskusjärjestöistä varhaisnuorisojärjestöt ovat aktiivisimpia tekemään yhteistyötä maahanmuuttajien omien yhdistysten ja kulttuuriyhdistysten kanssa. Neljä varhaisnuorisojärjestöä seitsemästä ilmoittaa tekevänsä niin. Koulujen ja oppilaitosten kanssa eniten yhteistyössä toimivat uskonnolliset nuorisojärjestöt, lähes puolet niistä. Joka toinen nuorisotyön palvelujärjestö tekee monikulttuurisuustyössä yhteistyötä toisten nuorisojärjestöjen kanssa.

Vähiten keskusjärjestöt tekevät monikulttuurisuusasioissa yhteistyötä urheiluseurojen, pakolaisien vastaanottokeskusten ja nuorten vanhempien ja heidän ryhmiensä kanssa. Yhteistyö on varsin vähäistä myös kuntien nuorisotoimien (14 % järjestöistä) ja monikulttuuristen kohtaamispaikkojen (16 % järjestöistä) kanssa. Moniammatillisista periaatteista huolimatta näyttää siis siltä, että monikulttuurisuus ei ole johtanut moniammatilliseen yhteistyöhön käytännössä.

Piiri- ja paikallistasolla yleisimmät yhteistyökumppanit monikulttuurisessa nuorisotoiminnassa ovat vastausten perusteella kuntien nuorisotoimet, koulut ja oppilaitokset sekä muut nuorisojärjestöt. Uskonnollisiin järjestöihin kuuluvat piiri- ja paikallisyhdistykset tekevät eniten yhteistyötä kuntien nuorisotoimien kanssa. Nuorison etujärjestöihin kuuluvat yhdistykset eivät tee lainkaan yhteistyötä kuntien nuorisotoimien kanssa. Koulujen ja oppilaitosten kanssa monikulttuurisessa nuorisotoiminnassa yhteistyötä tekevät eniten nuorison etujärjestöt ja uskonnolliset nuorisojärjestöt -luokkiin kuuluvat yhdistykset. Vähiten koulujen ja oppilaitosten kanssa asiassa yhteistyötä tekevät puolestaan nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöihin lukeutuvat yhdistykset. Niistä yksikään ei tee koulujen ja oppilaitosten kanssa yhteistyötä tässä asiassa. Kaikkiin järjestöluokkiin kuuluvat yhdistykset tekevät muiden nuorisojärjestöjen kanssa yhteistyötä monikulttuurisuusasioissa, eikä luokkien välillä ole tässä merkittäviä eroja.

Eniten kuntien nuorisotoimien kanssa yhteistyötä monikulttuurisuustyössään tekevät pienillä paikkakunnilla toimivat piiri- ja paikallisyhdistykset (lähes 50 %). Sen sijaan pääkaupunkiseudulla toimivista yhdistyksistä kuntien nuorisotoimien kanssa monikulttuurisuustyössä yhteistyötä tekee 29 prosenttia yhdistyksistä. Koulujen ja oppilaitosten kanssa tekevät eniten yhteistyötä keskikokoisissa kaupungeissa (20 000–75 000 asukasta) toimivat yhdistykset (39 %). Muiden nuorisojärjestöjen kanssa eniten monikulttuurisuustyössä yhteistyötä tehdään pääkaupunkiseudulla toimivissa yhdistyksissä (43 %) ja vähiten pienillä paikkakunnilla toimivissa yhdistyksissä (9 %).

Kuten keskustasolla, myös piiri- ja paikallisyhdistysten keskuudessa yhteistyö monikulttuurisuusasioissa on vähäisintä urheiluseurojen ja vastaanottokeskusten kanssa. Se, että vain vajaat viisi prosenttia piiri- ja paikallisyhdistyksistä tekee yhteistyötä urheiluseurojen kanssa, on sinänsä yllättävää, koska monikulttuuriset nuoret osallistuvat eniten juuri urheiluseurojen toimintaan (Harinen 2005, 51–52), ja esimerkiksi maahanmuuttajayhdistykset tavoittelevat nuoria toimintaansa liikuntatoiminnalla (esim. Pyykkönen 2003). Monissa kaupungeissa seurakunnilla on merkittävä rooli maahanmuuttajatyössä. Tästä näkökulmasta on yllättävää, että vain 10 prosenttia nuorisotoimintaa tekevästä piiri- ja paikallisyhdistyksistä tekee yhteistyötä seurakuntien ja muiden uskonnollisten yhteisöjen kanssa monikulttuurisuustyössään. Mielenkiintoinen tulos on myös, että siinä missä keskusjärjestöt tekevät asiaan liittyen paljon yhteistyötä paikallisesti toimivien maahanmuuttajien omien yhdistysten kanssa, piiri- ja paikallisyhdistyksistä vain 12 prosenttia toimii näin.

Nuorisotoimintaa tekevilta keskusjärjestöiltä ja piiri- ja paikallisyhdistyksiltä tiedusteltiin, ovatko ne kokeneet yhteistyön mainitsemiensa kumppaneiden kanssa toimivaksi monikulttuurisuuden kannalta. Vastauksissa on paljon katoa. Keskusjärjestöistä vain 26 järjestöä ja piiri- ja paikallisyhdistyksistä 55 yhdistystä vastasi kysymykseen. Keskustasolla vain kaksi järjestöä kertoo, että yhteistyö ei ole ollut toimivaa. Piiri- ja paikallistasolla tyytymättömyyttä on hieman enemmän, sillä 12 prosenttia kysymykseen vastanneista on sitä mieltä. 11 tyytymättömästä viisi tekee yhteistyötä kunnan nuorisotoimen kanssa, viisi koulujen ja oppilaitosten kanssa ja kolme nuorisojärjestöjen kanssa.

Yhdistykset eivät ole kuitenkaan tarkemmin määritelleet, mihin yhteistyökumppaneihin ne erityisesti ovat tyytymättömiä. Vastauksissa viitataan olemassa olevien toimintamallien jäykkyyteen, toisten osapuolten negatiivisiin asenteisiin, yhteistyön vähäisyyteen ja tavoitteiden selkeyttämättömyyteen. Piiri- ja paikallisyhdistykset halusivat tehdä nykyistä enemmän yhteistyötä monikulttuurisuusasioissa monikulttuuristen järjestöjen, työharjoittelua järjestävien tahojen, oppilaitoksien/koulujen, maahanmuuttajien, maahanmuuttajatoimistojen sekä toiminta-alueellaan tapahtumia tuottavien tahojen kanssa.

Keskusjärjestöjä ja piiri- ja paikallisyhdistyksiä pyydettiin arvioimaan monikulttuurisen nuorisotoiminnan toteutumista organisaatiossaan. Keskusjärjestöistä noin 40 prosenttia jätti vastaamatta tähän osioon. Seuraavat tulokset on siis muodostettu niiden keskusjärjestöjen joukosta, jotka vastasivat kyseiseen osioon ja joilla voi olettaa olevan monikulttuurista nuorisotoimintaa.

Kyseisen väittämätteen vastauksista on laskettu järjestöittäin keskiarvomuuttuja niin, että arvo 1 ilmaisee, että järjestö kokee onnistuneensa monikulttuurisessa nuorisotyössä, ja arvo 5 ilmaisee kokemuksesta epäonnistumisesta. Keskusjärjestöaineistosta lasketun keskiarvomuuttujan keskiarvo on 2,75, eli keskusjärjestöissä koetaan, ettei niissä välttämättä ole onnistuttu monikulttuurisessa nuorisotyössä. Keskiarvomuuttujan mediaani on 2,71, moodi 2,43 ja keskihajonta ,693.

Järjestötyypeittäin tarkasteltuna erot oman monikulttuurisen toiminnan onnistumisen arvioinnissa eivät ole kovin suuria. Parhaiten arvioivat onnistuneensa nuorisotyön palvelujärjestöt (ka=2,38). Epäonnistuneimpina monikulttuurisuustyössään pitivät itseään muut järjestöt ja varhaisnuorisjärjestöt (ka=2,90). Verrattaessa Helsingissä tai muualla Suomessa kotipaikkaansa pitäviä järjestöjä ero on pieni: hieman onnistuneempia monikulttuurisuustyössään kokevat olevansa muualta (ka=2,60) kuin Helsingistä (ka=2,80) kotoisin olevat.

Myös piiri- ja paikallisyhdistyksiltä kysyttiin asioita, joista voi päätellä, arvioivatko ne onnistuneensa vai epäonnistuneensa monikulttuurisessa nuorisotoiminnassaan. Kato ei näissä vastauksissa ole yhtä suuri kuin keskustasolla (puuttuvia vastauksia 13), osin varmasti sen vuoksi, että piiri- ja paikallistason kysely suunnattiin nimenomaan yhdistyksille, joilla keskusjärjestöjen ilmoitusten mukaan olisi monikulttuurisille nuorille suunnattua toimintaa. Piiri- ja paikallisyhdistyksillä monikulttuurisen toiminnan onnistuminen -keskiarvomuuttujan keskiarvo on 2,94, mikä tarkoittaa, että piiri- ja paikallistasolla koetaan melko selvästi enemmän epäonnistumista kuin onnistumista tässä asiassa – ja enemmän epäonnistumista kuin keskustasolla. Piiri- ja paikallistasolla mediaani on 2,93, moodi 3,33 ja keskihajonta ,687.

Vastanneista piiri- ja paikallisyhdistyksistä itseään onnistuneimpana monikulttuurisessa nuorisotoiminnassaan pitävät uskonnolliset nuorisjärjestöt (ka=2,86) ja nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt (ka=2,87). Selvästi kielteisimmän omaan monikulttuuriseen nuorisotoimintaansa suhtautuvat nuorison etujärjestöt (ka=3,75). Kaikkien tyyppien osalta asia on esitetty seuraavassa taulukossa 8.

TAULUKKO 8. Erityyppisten nuorisotyön piiri- ja paikallisyhdistysten (n=76) oman monikulttuurisen nuorisotoiminnan arviointi keskiarvomuuttujen tyyppikohtaisen keskiarvon mukaan (1=yhdistykset kokevat onnistuneensa ja 5=yhdistykset kokevat epäonnistuneensa).

Järjestötyyppi	keskiarvo
Poliittiset nuorisojärjestöt	3,21
Nuorison etujärjestöt	3,75
Nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt	2,87
Uskonnolliset nuorisojärjestöt	2,86
Varhaisnuorisojärjestöt	2,92
Muut nuorisojärjestöt	2,92

Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja muissa kymmenessä suurimmassa kaupungissa sekä keskisuurissa kaupungeissa toimivien nuorisotoimintaa tekevien yhdistysten välillä ei ole juuri eroa siinä, kokevatko ne onnistuneensa monikulttuurisessa nuorisotyössä. Vähiten näistä onnistuneensa kokevat pääkaupunkiseutua lukuun ottamatta Suomen kymmeneen suurimpaan kuuluvissa kaupungeissa toimivat (ka=3,12) ja eniten keskisuurissa kaupungeissa toimivat (ka=2,93) piiri- ja paikallisyhdistykset. Sen sijaan pienillä paikkakunnilla toimivat erottuvat joukosta. Niissä toimivien yhdistysten keskiarvomuuttujan keskiarvo on 3,44, eli ne kokevat epäonnistuneensa asiassa eniten.

Yhdistettäessä keskusjärjestöjen (n=35) yksittäisten väittämävastausten suorat jakaumat vaihtoehtoista ”täysin samaa mieltä” ja ”jokseenkin samaa mieltä” saadaan esiin seuraavia tuloksia (laskettu valideista prosenteista, eli ainoastaan kohtaan vastanneiden järjestöjen vastauksista): Keskusjärjestöistä 86 prosenttia kokee onnistuneensa asennekasvatuksessa; toiminnassa on pystytty vähentämään nuorten ennakkoluuloja vieraita kulttuureja kohtaan. Lisäksi 57 prosenttia vastanneista keskusjärjestöistä katsoo, että ne pystyvät toiminnassaan huomioimaan hyvin eri kulttuureista tulevien nuorten tarpeita. 56 prosenttia järjestöistä on sitä mieltä, että ne pystyvät edistämään monikulttuuristen nuorten mahdollisuuksia vaikuttaa elinolosuhteisiin ja elinympäristöön. 53 prosenttia on myös sitä mieltä, että monikulttuuriset jäsenet ovat monipuolistaneet järjestön toimintaa. Pahimmaksi esteeksi monikulttuurisen nuorisotoiminnan onnistumiselle nähdään vähäiset taloudelliset resurssit. 54 prosenttia vastanneista on sitä mieltä, että resurssien puute estää monikulttuurisen nuorisotoiminnan toteutumisen niiden toiminnassa.

Monikulttuurisen toiminnan onnistumista koskeviin kysymyksiin vastanneista piiri- ja paikallisyhdistyksistä (n=77) 81 prosenttia kokee pystyvänsä toiminnassaan vähentämään nuorten ennakkoluuloja vieraita kulttuureja kohtaan. Muita yhtä laajaa kannatusta saaneita onnistumisen paikkoja aineistossa ei ole. Esteiksi tai epäonnistumisen aiheuttajiksi piiri- ja paikallisyhdistykset katsovat vähäiset ohjaajaresurssit (57 %) ja vähäiset taloudelliset resurssit (48 %). Lisäksi 40 prosenttia on eri mieltä siitä, että monikulttuuriset nuoret ovat osallistuneet järjestön toiminnan suunnitteluun, ja vain 27 prosenttia on samaa mieltä väitteen kanssa. Tämä tukee jo edellä toisten vastausten analyysin kohdalla tehtyä havaintoa siitä, että monikulttuuriset nuoret eivät saa nuorisojärjestöjen käytännön toiminnassa paljontaan jalansijaa.

Edellä kuvattu kysymyspatteri laadittiin keskusjärjestöille ja piiri- ja paikallisyhdistyksille myös koskien erityisesti maahanmuuttajatyötä. Sillä pyrittiin selvittämään, missä asioissa nuorisotyötä tekevät järjestöt ja yhdistykset kokevat onnistuneensa ja missä epäonnistuneensa toimiessaan erityisesti maahanmuuttajanuorten kanssa. Varsinkin keskustason vastauksia ”häiritsevät” sekä puuttuvat havainnot (f=25) että monet ”en osaa sanoa” tai ”en samaa enkä eri mieltä” -vastaukset (yleensä noin 30 prosentin luokkaa valideista vastauksista). Toisin sanoen tulosten yleistettävyyteen tulee suhtautua

kriittisyydellä. Muun muassa näiden asioiden vuoksi patterin vastauksista ei laskettu keskiarvomuuttajaa, vaan asiaa tarkastellaan suorien jakaumien valossa.

Keskusjärjestöissä maahanmuuttajatyön suurimpia onnistumisia on listattu alla:

- Järjestössä on pystytty lisäämään maahanmuuttajanuorten tietämystä suomalaisesta yhteiskunnasta (75 % vastaajista ”täysin” tai ”jokseenkin samaa mieltä”).
- Järjestössä on pystytty edistämään maahanmuuttajanuorten valmiuksia ottaa vastuuta omasta elämästään (75 %).
- Järjestön toiminnassa on pystytty lisäämään suomalaisten ja maahanmuuttajanuorten vuorovaikutusta (79 %).

Keskusjärjestöjen vastauksissa nousee selkeästi esiin joitakin maahanmuuttajatyön ongelmakohtia. Ensinnäkin maahanmuuttajanuoret pääsevät vain harvoin osallistumaan järjestöjen toiminnan suunnitteluun. 78 prosenttia vastaajista on sitä mieltä, että maahanmuuttajanuoret eivät ole pystyneet osallistumaan järjestön toiminnan suunnitteluun (”ei samaa eikä eri mieltä”, ”ei osaa sanoa”⁷, ”jokseenkin” tai ”täysin eri mieltä” -vastaukset laskettu yhteen). Toiseksi vain kuusi prosenttia nuorisotoimintaa tekevästä keskusjärjestöistä näkee, että maahanmuuttajanuorten osallistumista auttaisi, jos heille järjestettäisiin toimintaa heidän omalla äidinkielellään. Järjestöillä ei toisin sanoen ole motivaatiota saada maahanmuuttajanuoria mukaan toimintaansa järjestämällä heille omankielistä toimintaa.

Suurin osa keskusjärjestöistä ei muutenkaan usko erikseen maahanmuuttajanuorille järjestettävään toimintaan vaan on sitä mieltä, että kaikille järjestettävä toiminta houkuttelee maahanmuuttajanuoria riittävästi. Onnistumiset maahanmuuttajatyössä näyttävät liittyvän nimenomaan viimeaikaisiin kotoittamista ja nuorten aktivointia koskeviin aiheisiin: nuorten tietämyksen lisäämiseen suomalaisesta yhteiskunnasta, nuorten kannustamiseen vastuunottoon omasta elämästä ja kulttuuriset ryhmäraajat ylittävän vuorovaikutuksen lisäämiseen. Epäonnistumiset liittyvät mosaiikkimaisen monikulttuurisuuden edistämiseen, jossa joko kaikille maahanmuuttajille tai tietyille ryhmille järjestetään erikseen toimintaa. Epäonnistumista selittää, että järjestöt eivät näe tällaisen toiminnan järjestämistä mielekkäänä – siinä ei siis pyritäkään onnistumaan.

Maahanmuuttajatyössä onnistumista koskeviin kysymyksiin vastanneet nuorisotoimintaa tekevät piiri- ja paikallisyhdistykset (n=71) kokevat onnistuneensa samoissa asioissa kuin keskusjärjestötkin. 65 prosenttia niistä arvioi pystyvänsä lisäämään maahanmuuttajanuorten tietämystä suomalaisesta yhteiskunnasta. 63 prosenttia yhdistyksistä puolestaan pystyy lisäämään maahanmuuttajanuorten valmiuksia ottaa vastuuta omasta elämästään, ja 62 prosenttia katsoo onnistuneensa lisäämään toiminnassaan suomalaisten ja maahanmuuttajanuorten vuorovaikutusta.

Piiri- ja paikallisyhdistykset ovat keskusjärjestöjen tavoin haluttomia järjestämään maahanmuuttajille tai maahanmuuttajanuorille omaa toimintaa. Maahanmuuttajaosallistujia kyllä halutaan toimintaan, mutta heidät tahdotaan mukaan kaikille järjestettävään perustoimintaan. 37 prosenttia vastaajista on lisäksi sitä mieltä, että jos maahanmuuttajille tarjotaan erikseen toimintaa, etu on nimenomaan siinä, että heidät voidaan sitä kautta saada osallistumaan myös muuhun nuorisotoimintaan. Reilu kolmasosa vastanneista piiri- ja paikallisyhdistyksistä on sitä mieltä, että hyvät yhteydet maahanmuuttajanuorten koteihin lisäävät toiminnan monikulttuurisuutta ja että ohjaaja, jolla on maahanmuuttajanuorten kanssa sama tausta, saisi heitä osallistumaan yhdistyksen toimintaan. Yhdistykset siis olisivat valmiita panostamaan erityistoimenpiteisiin sen puolesta, että maahanmuuttajanuoria

⁷ Olen tulkinnut niin, että ”en samaa enkä eri mieltä” ja ”en osaa sanoa” tarkoittavat tässä sitä, että maahanmuuttajanuorten osallistumisessa suunnitteluun ei ainakaan ole täysin onnistuttu.

saadaan mukaan kaikkeen toimintaan.

Maahanmuuttajanuoria koskevan kysymyspatterin vastauksissa piiri- ja paikallistasolla on paljon ”en samaa enkä eri mieltä” (noin 20 %) ja ”en tiedä/en osaa sanoa” (noin 30 %) -vastauksia. Tämä voi viitata ainakin kolmeen asiaan. Ensinnäkin, kysymys saattaa olla siitä, että yhdistyksillä ei ole kokemusta maahanmuuttajien ja maahanmuuttajanuorten kanssa toimimisesta. Toiseksi se voi viitata siihen, että lomakkeeseen vastanneella henkilöllä ei ole kokemusta maahanmuuttajista ja maahanmuuttajanuorista järjestössään. Kolmas mahdollisuus on, että vaikka maahanmuuttajanuoria on mukana toiminnassa, heidän kanssaan ei kommunikoida järjestön toimintaa koskevista asioista. Viimeksi mainitusta antaa viitteitä myös se, että peräti 70 prosenttia vastanneista piiri- ja paikallisyhdistyksistä ei osannut vastata kysymykseen siitä, pitävätkö maahanmuuttajanuoret järjestön toimintaa mielekkäänä. Lisäksi vain 23 prosenttia yhdistyksistä on sitä mieltä, että maahanmuuttajanuoret ovat osallistuneet niiden nuorisotoiminnan suunnitteluun tavalla tai toisella.

Lomakkeissa suunnattiin yksi kysymys erityisesti niille, jotka ovat pyrkineet integroimaan toimintaansa jonkin tietyn kulttuurisen ryhmän edustajia. Kysymykseen vastasi 28 keskusjärjestöä. Niistä seitsemän ilmoittaa epäonnistuneensa jonkin tietyn ryhmän tavoittamisessa ja 21 ilmoittaa, etteivät ole epäonnistuneet asiassa. Pyysimme järjestöjä määrittelemään tarkemmin, mitä ryhmää ne olivat tavoitelleet ja miksi ne olivat epäonnistuneet tavoitteessaan. Ryhmiä, joiden tavoittelussa on epäonnistuttu, ovat muun muassa romanit, venäläiset ja arabitaustaiset. Muutamat mainitsevat yleisesti maahanmuuttajanuoret ja vähemmistöryhmät. Epäonnistumisten taustalla on ensiksikin se, että järjestöt eivät ole onnistuneet solmimaan suhteita ryhmien omiin järjestöihin, toiseksi maahanmuuttaja- ja vähemmistöryhmät nähdään sisäisesti liian hajanaisina, ja kolmanneksi järjestöillä katsotaan olevan liian vähän resursseja käytössään. Piiri- ja paikallisyhdistyksistä vain yksi ilmoittaa epäonnistuneensa tässä asiassa.

Veronika Honkasalon ja Anne-Mari Soudon (2007, 1) mukaan monikulttuurinen nuorisotyö Suomessa on vain harvoin maahanmuuttajanuorten määrittelemää, eikä heidän äänensä kuulu nuorisotyön kentällä riittävästi. Tämän tutkimuksen aineisto osoittaa tämän pitävän paikkansa myös nuorisotoimintaa tekevissä järjestöissä ja yhdistyksissä: keskusjärjestöistä 10 prosenttia ja piiri- ja paikallisyhdistyksistä vain seitsemän prosenttia sanoo, että monikulttuurinen nuorisotoiminta on käynnistetty maahanmuuttajien aloitteesta.

Yhteenvetona luvun tuloksista voidaan sanoa, että yleisimmät monikulttuurisuuteen liittyvät toimintamuodot tutkimukseen osallistuneissa piiri- ja paikallisyhdistyksissä ovat kerho- ja ryhmätoiminta, nuorten matkat ja vierailut sekä nuorten leirit. Yhteistyötä näiden toteuttamisessa tehdään pääasiassa kuntien nuorisotoimien, koulujen ja oppilaitosten sekä muiden nuorisojärjestöjen kanssa. Vain 12 prosenttia piiri- ja paikallisyhdistyksistä tekee yhteistyötä maahanmuuttajien omien yhdistysten ja kulttuuriyhdistysten kanssa, siitäkin huolimatta, että juuri leirit, kerhotoiminta ja matkat ovat keskeinen osa useiden maahanmuuttajayhdistysten toimintaa (esim. Pyykkönen 2007). Keskusjärjestöt tosin ilmoittavat tekevänsä yhteistyötä maahanmuuttajien omien yhdistysten ja kulttuuriyhdistysten kanssa, mutta niiden kohdalla ei ole tietoa siitä, mitä tämä yhteistyö pitää sisällään. Piiri- ja paikallistasolla nuorisotoiminnassa olisi kuitenkin selkeästi parannettavaa nuorisotoimintaa tekevien yhdistysten ja maahanmuuttajien omien yhdistysten yhteistyössä. Koordinoitu yhteistyö parantaisi varmasti palvelujen saavutettavuutta ja toisi myös nuorisotoimintaa tekevien piiri- ja paikallisyhdistysten toimintaan mukaan enemmän maahanmuuttajanuoria.

Niin ikään yhteistyön lisääminen monikulttuurisuusasioissa urheiluseurojen ja vastaanottokeskusten kanssa parantaisi piiri- ja paikallisyhdistysten asemaa monikulttuurisen nuorisotoiminnan kentällä. Tämä olisi tarpeellista aiempien tutkimusten valossa, sillä monikulttuuriset nuoret osallistuvat eniten juuri urheiluseurojen toimintaan (Harinen 2005, 51–52), ja monet maahanmuuttajayhdistykset tavoittelevat nuoria toimintaansa liikuntatoiminnalla (esim. Pyykkönen 2003). Järjestöjen ja yhdistysten tulisi lisätä myös yhteistyötä seurakuntien ja muiden uskonnollisten yhteisöjen kanssa

merkittävästi monikulttuuristen nuorten tavoittamiseksi.

Aiemmissa luvuissa olen kritisoinut nuorisotoimintaa tekeviä keskusjärjestöjä ja piiri- ja paikallisyhdistyksiä siitä, että vaikka ne korostavat monikulttuurisuuden olevan erityishaaste nuorisotyön kentällä, ne eivät ole valmiita järjestämään erityistoimintaa monikulttuurisille tai maahanmuuttajanuorille. Kyselyihin vastanneet keskusjärjestöt ja piiri- ja paikallisyhdistykset näyttävät itsekin olevan asiasta tietoisia: järjestöjen ja yhdistysten omaa monikulttuurisuustoimintaa koskevaa tyytyväisyyttä mittaavan keskiarvomuuuttujan perusteella enemmistö järjestöistä ja yhdistyksistä kokee pikemminkin epäonnistuneensa kuin onnistuneensa järjestämässään monikulttuurisuustoiminnassa. Epäonnistumisen syyksi järjestöt ja yhdistykset kokevat taloudellisten ja inhimillisten resurssien puutteen. Vaikka monien piiri- ja paikallisyhdistysten kohdalla väite on varmasti totta, kyse voi osin olla myös retorisesta strategiasta, jota on helppo käyttää silloin kun jotain odotettua toimintaa – kuten monikulttuurista nuorisotoimintaa – ei ole pystytty järjestämään. Järjestöt ja yhdistykset kokevat kuitenkin onnistuneensa monikulttuurisuustyössään siinä, että ne ovat pystyneet vähentämään nuorten ennakkoluuloja vieraita kulttuureja kohtaan.

Maahanmuuttajanuorten kanssa toimivat, nuorisotoimintaa tekevät keskusjärjestöt ja piiri- ja paikallisyhdistykset katsovat onnistuneensa siinä, että ne ovat pystyneet lisäämään maahanmuuttajanuorten tietämystä suomalaisesta yhteiskunnasta ja valmiuksia ottaa vastuuta omasta elämästään. Ne kertovat myös onnistuneensa lisäämään suomalaisten ja maahanmuuttajanuorten vuorovaikutusta. Näistä vastauksista ja siitä, että järjestöt ja yhdistykset haluavat ottaa itselleen yleisempääkin vastuuta nuorten kasvattajina, voi päätellä niiden omaksuneen voimakkaasti kansalaisyhteiskunnan roolin sekä monikulttuuristen nuorten kanssa että yleensä nuorten kanssa toimiessaan. Mitään suurempia epäonnistumisia maahanmuuttajanuorten kanssa toimineet järjestöt ja yhdistykset eivät ole kokeneet, mutta monikulttuuristen nuorten osallistumismahdollisuuksia koskeneiden tutkimusten (esim. Harinen 2005; Honkasalo & Souto 2007) valossa ”epäonnistumisena” voidaan pitää niiden haluttomuutta järjestää erillistä toimintaa maahanmuuttajanuorille. Järjestöt ja yhdistykset eivät näe, että maahanmuuttajanuorten osallistumista niiden järjestämään monikulttuuriseen nuorisotoimintaan auttaisi se, että ne järjestäisivät erikseen maahanmuuttajille suunnattua toimintaa näiden äidinkielellä, vaikka tutkimustulokset osoittavatkin päinvastaista.

3.6. MONIKULTTUURISTEN NUORTEN OSALLISTUMISEN MAHDOLLISUUDET JA ESTEET

Nuorisotoimintaa tekeviltä keskusjärjestöiltä ja piiri- ja paikallisyhdistyksiltä kysyttiin väittämäpattereilla kulttuuriryhmien välisiin jännitteisiin ja monikulttuurista nuorisotoimintaa ohjaaviin henkilöihin liittyviä asioita, jotka vaikeuttavat maahanmuuttaja- ja muiden monikulttuuristen nuorten osallistumista monikulttuuriseen nuorisotoimintaan. Tähän osioon pyydettiin vastaamaan vain niitä, joilla on omaa monikulttuurista nuorisotoimintaa. Saaduista vastauksista muodostettiin keskiarvomuuuttuja, joka kertoo siitä, vaikeuttavatko eri ryhmien väliset jännitteet ja nuorisotyötä tekevien ohjaajien asenteet monikulttuurista nuorisotoimintaa vai eivät. Arvo 1 ilmaisee, että jännitteet ja asenteet vaikeuttavat paljon, ja arvo 5, etteivät ne vaikeuta lainkaan.

Keskusjärjestöistä 28 järjestöä vastasi kysymyksiin, joissa tiedusteltiin maahanmuuttaja- ja monikulttuuristen nuorten osallistumista vaikeuttavia tekijöitä. Keskusjärjestöjen vastauksista muodostetun keskiarvomuuuttujan keskiarvoksi muodostui 3,24. Toisin sanoen järjestöt näkevät, että nuorisotyön

ohjaajien ominaisuudet ja ryhmien väliset jännitteet eivät vaikeuta suuresti niiden monikulttuurista nuorisotoimintaa. Mediaani on 3,13, moodi 3,00 ja keskihajonta ,949. Seuraavassa taulukossa keskiarvomuuttujan keskiarvoja on tarkasteltu järjestötyypeittäin (suurin ja pienin arvo lihavoitu).

TAULUKKO 9. Erityyppisten keskusjärjestöjen (n=28) suhtautuminen siihen, vaikeuttavatko kulttuuristen ryhmien väliset jännitteet ja nuoriso-ohjaajien asenteet ja ominaisuudet järjestöjen monikulttuurista nuorisotyötä keskiarvomuuttujien tyyppikohtaisen keskiarvon mukaan (1=jännitteet ja ohjaajien ominaisuudet vaikeuttavat monikulttuurista nuorisotyötä ja 5=jännitteet ja ohjaajien ominaisuudet eivät vaikeuta monikulttuurista nuorisotyötä, *=vain yksi vastannut järjestö).

Järjestötyyppi	keskiarvo
Poliittiset nuorisojärjestöt	3,34
Nuorison etujärjestöt	2,33
Nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt	4,00*
Uskonnolliset nuorisojärjestöt	2,99
Varhaisnuorisojärjestöt	3,28
Nuorisotyön palvelujärjestöt	3,05
Muut nuorisojärjestöt	3,91

Ainoastaan nuorison etujärjestöt näkevät ohjaajien ominaisuuksien ja kulttuuriryhmien välisten jännitteiden vaikeuttavan niiden monikulttuurisuustyötä. Kaikki muut järjestötyypit eivät koe näitä asioita ainakaan merkittävässä määrin haitallisiksi monikulttuurisuustyölleen. Muut nuorisojärjestöt kokevat kyseiset asiat kaikkein vähiten monikulttuurisuustyötä haittaaviksi.

Järjestöt, joiden kotipaikka on Helsinki (ka=3,15), ovat hieman muualta käsin toimivia järjestöjä (ka=3,42) enemmän sillä kannalla, että ohjaajien ominaisuudet ja ryhmien väliset jännitteet vaikeuttavat monikulttuurista nuorisotoimintaa. Pienten (alle 5 000 jäsentä) ja isojen (5 000 + jäsentä) järjestöjen välinen näkemusero on varsin suuri. Pienet järjestöt pitävät ominaisuuksien ja jännitteiden vaikutusta vähäisenä (ka=3,73). Sen sijaan isoissa järjestöissä ne koetaan vaikeuttavammiksi (ka=2,99).

Monikulttuurista nuorisotoimintaa järjestävien piiri- ja paikallisyhdistysten keskiarvomuuttujan saamien arvojen vertailu ei paljasta yhtä suurta hajontaa järjestötyyppien välillä kuin keskusjärjestötasolla. Poliittisiin nuorisojärjestöihin kuuluvat piiri- ja paikallisyhdistykset ovat voimakkaimmin sitä mieltä, että ryhmien väliset jännitteet tai nuorisotyötä tekevien ohjaajien ominaisuudet eivät vaikeuta järjestöjen monikulttuurisuustyötä (ka=3,64). Vähiten tätä mieltä ovat nuorison etujärjestöihin luettavat yhdistykset (ka=2,52).

Tarkasteltaessa asiaa toimipaikkakuntien mukaisen luokituksen mukaan keskiarvoerot jäävät pieniksi. Merkille pantavaa kuitenkin on, että pääkaupunkiseudulla toimivissa piiri- ja paikallisyhdistyksissä ohjaajien ominaisuuksien ja asenteiden sekä kulttuurien välisten jännitteiden nähdään vaikeuttavan monikulttuurista nuorisotyötä enemmän kuin pienemmällä paikkakunnilla. Nämä tekijät koetaan siis ongelmallisemmiksi paikkakunnilla, joissa eri kulttuuriryhmiä on paljon ja joiden yhdistyksissä toimii myös enemmän ohjaajia. Samainen ”trendi” on luettavissa keskiarvomuuttujan arvojen vertailusta jäsenmääräluokituksen mukaan: jäsenmäärältään pienet yhdistykset (1–499 jäsentä) kokevat ryhmien väliset jännitteet ja ohjaajien ominaisuudet vähemmän monikulttuurisuustyötä vaikeuttaviksi kuin suuret yhdistykset (yli 5 000 jäsentä).

Väittämätöiden yksittäisistä väittämistä laskettuja suoria jakaumia tarkastelemalla saadaan tar-

kempi kuva siitä, mitkä asiat keskusjärjestöt ja piiri- ja paikallisyhdistykset kokevat oman järjestön monikulttuurisuustyötä vaikeuttaviksi. Tulkinnoissa vaihtoehdot ”vaikeuttaa erittäin paljon” ja ”vaikeuttaa jonkin verran” sekä ”vaikeuttaa vain vähän” ja ”ei vaikeuta lainkaan” on yhdistetty. Monet ”en halua ottaa kantaa asiaan” ja ”en osaa sanoa” -vastaukset vaikeuttavat vastausten yleistettävyyttä ja tulkintaa. Ne kertovat ensinnäkin siitä, että nuorisotoimintaa tekevillä järjestöillä ja yhdistyksillä on vähän kokemusta monikulttuurisuustoiminnasta. Toiseksi ne voivat kertoa siitäkin, että monikulttuurisuustoiminnan kannalta ongelmallisia asioita ei haluta käsitellä tai asioita ei ole pohdittu järjestöissä ja yhdistyksissä, vaikka niillä olisikin itse toimintaa.

32 prosenttia monikulttuurisen nuorisotoiminnan vaikeuksia koskeviin kysymyksiin vastanneista keskusjärjestöistä on sitä mieltä, että nuorten klikkiytyminen omiin ryhmiin vaikeuttaa monikulttuurista nuorisotoimintaa. Vain 12 prosenttia on sitä mieltä, että asiaa vaikeuttavat suomalaisnuorten ennakkoluulot monikulttuurisia nuoria kohtaan. Sen sijaan 30 prosenttia keskusjärjestöistä on sitä mieltä, että suomalaisnuorten ennakkoluulot eivät vaikeuta monikulttuurista nuorisotyötä. Järjestöjen ja monikulttuuristen nuorten näkemykset menevät tältä osin ristiin, sillä monikulttuuriset nuoret näkevät, että juuri muiden nuorten ennakkoluuloisuus ja nuorisotoiminnan ohjaajien asenteet hankaloittavat heidän osallistumistaan kansalaistoimintaan. (Harinen 2005, 62.)

Samaan kysymykseen vastanneista nuorisotoimintaa tekevistä piiri- ja paikallisyhdistyksistä 50 prosenttia katsoo, että nuorten klikkiytyminen omiin kulttuurisiin ryhmiinsä vaikeuttaa monikulttuurista nuorisotyötä. 41 prosenttia on myös sitä mieltä, että ohjaajien vähäinen kulttuurien tuntemus vaikeuttaa asiaa. Moni (40 %) on myös sitä mieltä, että nuorten vähäinen kiinnostuminen järjestötoiminnasta vaikeuttaa asiaa. Nuorille tehdyn kyselyn valossa asia ei kuitenkaan näyttäisi olevan kiinni nuorten kiinnostuksen puutteesta järjestötoimintaa kohtaan vaan siitä, että nuoret eivät löydä tietään järjestötoimintaan, varsinkaan niissä asioissa, jotka heitä kiinnostavat, kuten esimerkiksi luonnonsuojelu, ihmisoikeudet ja monikulttuurisuus (Harinen 2005, 54).

49 prosenttia kysymyspatteriin vastanneista piiri- ja paikallisyhdistyksistä on sitä mieltä, että monikulttuuristen nuorten ennakkoluuloiset käsitykset suomalaisista eivät vaikeuta niiden monikulttuurista nuorisotoimintaa. 47 prosenttia yhdistyksistä on puolestaan sitä mieltä, etteivät suomalaisnuorten ennakkoluulot monikulttuurisia nuoria kohtaan vaikeuta monikulttuurista nuorisotoimintaa. Vähemmistökulttuureihin kuuluvien nuorten välisten jännitteiden ei katsota vaikeuttavan yhdistysten monikulttuurisuustoimintaa.

Keskusjärjestöiltä ja piiri- ja paikallisyhdistyksiltä kysyttiin lisäksi erillisessä kysymyspatterissa, miten ne kokevat erityisesti maahanmuuttajanuorten sekä heidän perheidensä ja kavereidensa suhtautumisen vaikuttavan maahanmuuttajanuorten osallistumiseen monikulttuuriseen nuorisotoimintaan. Patterista laskettiin keskiarvomuuttuja, jonka arvo 1 ilmaisee, että kyseiset asiat vaikeuttavat maahanmuuttajanuorten osallistumista paljon, ja arvo 5 ilmaisee, etteivät ne vaikeuta osallistumista lainkaan. Molempien tasojen vastausten analysointia ja tulkintaa vaikeuttaa se, että ”en ota kantaa/ei ole mielipidettä asiasta” ja ”en osaa sanoa” -vastauksia on paljon; keskustasolla keskimäärin noin 20 prosenttia vastauksista ja piiri- ja paikallistasolla keskimäärin miltei 50 prosenttia vastauksista. Keskusjärjestötasolla on huomioitava vielä suuri puuttuvien vastausten määrä.

Keskiarvomuuttujan keskusjärjestöaineistossa (n=21) saama arvo on 3,18. Vastanneet nuorisotoimintaa tekevät keskusjärjestöt ovat siis pääosin sitä mieltä, että maahanmuuttajanuorten ja heidän perheidensä tai kavereidensa asenteet ja tavat eivät vaikuta maahanmuuttajanuorten osallistumiseen monikulttuuriseen nuorisotoimintaan. Mediaani on 3,13, moodi 4,00 ja keskihajonta ,911. Asiaan suhtautuminen järjestötyyppittäinen näkyy seuraavasta taulukosta (pienin ja suurin arvo lihavoitu):

TAULUKKO 10. Erityyppisten keskusjärjestöjen (n=21) suhtautuminen siihen, vaikeuttavatko maahanmuuttajanuorten ja heidän perheidensä tai kavereidensa ominaisuudet/asenteet näiden mahdollisuuksiin osallistua monikulttuuriseen nuorisotoimintaan (1=vaikeuttavat paljon ja 5=eivät vaikeuta, *=vain yksi vastannut yhdistys).

Järjestötyyppi	keskiarvo
Poliittiset nuorisojärjestöt	3,28
Nuorison etujärjestöt	3,38*
Nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt	2,60*
Uskonnolliset nuorisojärjestöt	2,45
Varhaisnuorisojärjestöt	3,03
Nuorisotyön palvelujärjestöt	3,71
Muut nuorisojärjestöt	3,65

Uskonnolliset nuorisojärjestöt ovat ainoa ryhmä, jonka keskuudessa ollaan muita enemmän sitä mieltä, että maahanmuuttajanuorten sekä heidän perheidensä ja kavereidensa suhtautuminen vaikeuttaa maahanmuuttajanuorten osallistumista monikulttuuriseen nuorisotoimintaan. Vähiten tätä mieltä ovat nuorisotyön palvelujärjestöt.

Helsinkiläiset keskusjärjestöt (ka=3,09) ovat muualta käsin toimivia keskusjärjestöjä (ka=2,80) vähemmän sillä kannalla, että maahanmuuttajanuorten ja näiden läheisten asenteet ja tavat vaikeuttavat nuorten osallistumista. Isot yli 5 000 jäsenen keskusjärjestöt (ka=2,80) ovat pieniä keskusjärjestöjä (ka=3,43) enemmän sitä mieltä, että maahanmuuttajanuorten ja heidän läheistensä asenteet ja tavat vaikeuttavat nuorten osallistumista monikulttuuriseen nuorisotoimintaan.

Nuorten ja heidän läheistensä suhtautumistapoja, asenteita ja tapoja koskeviin kysymyksiin vastanneiden piiri- ja paikallisyhdistysten (n=79) keskiarvomuuttujan keskiarvo on 3,32. Ne siis suhtautuvat vielä keskusjärjestöjä hieman enemmän maahanmuuttajanuorten ja näiden läheisten asenteisiin ja suhtautumistapoihin niin, etteivät ne vaikeuta maahanmuuttajanuorten osallistumista monikulttuuriseen nuorisotoimintaan. Piiri- ja paikallisyhdistysten keskiarvomuuttajien mediaani on 3,30, moodi 3,00 ja keskihajonta ,756.

Kun asiaa tarkastellaan sen mukaan, mihin järjestöluokkaan kuuluvat piiri- ja paikallisyhdistykset kuvaavat maahanmuuttajanuorten osallistumista vaikeuttavaksi heidän tai heidän läheistensä asenteet ja suhtautumistavat (esim. maahanmuuttajanuorten vanhempien kielteinen suhtautuminen järjestön tai yhdistyksen toimintaan), havaitaan, että nuorison etujärjestöihin kuuluvat yhdistykset ovat eniten tätä mieltä (ka=2,54). Selvästi myönteisimmin edellä mainittuihin ominaisuuksiin nuorten osallistumisen kannalta suhtautuvat nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt (ka=3,94), jotka muutoin ovat vastauksillaan sijoittuneet asenteissaan pikemminkin toiseen laitaan. Nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöjen myönteisyys on yllättävää senkin valossa, että keskusjärjestötasolla nämä ovat kaikkein eniten sitä mieltä, että maahanmuuttajanuorten ja heidän läheistensä suhtautumistavat, näkemykset ja tavat vaikeuttavat maahanmuuttajanuorten osallistumista monikulttuuriseen nuorisotoimintaan.

Tarkasteltaessa edellä mainittuja maahanmuuttajanuorten osallistumista vaikeuttavia tekijöitä suorien jakaumien valossa väittämä kerrallaan havaitaan, että keskusjärjestöt eivät katso perheissä vaadittujen kotitöiden tai maahanmuuttajanuorten huonon suomen- tai ruotsinkielen taidon vaikeuttavan maahanmuuttajanuorten osallistumista. Piiri- ja paikallisyhdistyksistä kolmasosa katsoo maahanmuuttajanuorten vähäisen tietämyksen suomalaisesta yhteiskunnasta ja suomalaisesta nuorisotoiminnasta vaikeuttavan heidän osallistumistaan. Kolmasosa vastanneista katsoo, etteivät seuraavat

asiat vaikeuta maahanmuuttajanuorten osallistumista monikulttuuriseen nuorisotoimintaan:

- maahanmuuttajanuorten rahan puute
- maahanmuuttajanuorten uskonnolliset periaatteet
- maahanmuuttajanuorten huono suomen- tai ruotsinkielen taito
- toiminnan eriyttämisen eri-ikäisille

On huomattava, että vaikka enemmistö asiaan kantaa ottaneista ei pidä uskonnollisia periaatteita ongelmana osallistumiselle, 14 prosenttia kuitenkin pitää.

Kun luvun tuloksia vetää yhteen, voi ensinnäkin todeta, että kyselyyn vastanneet nuorisotoimintaa tekevät järjestöt ja yhdistykset eivät katso nuorisotoiminnan ohjaajien näkemysten tai nuorisoryhmien välisten jännitteiden kovinkaan paljon vaikeuttavan monikulttuuristen nuorten osallistumista nuorisotoimintaan. Nuorten klikkiytymisen omiin ryhmiin katsotaan vaikeuttavan monikulttuuristen nuorten osallistumista järjestötoimintaan, mutta suomalaisnuorten ennakkoluulojen ei nähdä sinänsä vaikuttavan asiaan. Suuri osa piiri- ja paikallisyhdistyksistä on myös sitä mieltä, etteivät nuoret ole kiinnostuneita järjestötoiminnasta. Järjestöjen ja monikulttuuristen nuorten näkemykset menevät näiltä osin ristiin, sillä tutkittujen monikulttuuristen nuorten mukaan juuri muiden nuorten ennakkoluuloisuudet ja nuorisotoiminnan ohjaajien asenteet hankaloittavat heidän osallistumistaan. Monikulttuuriset nuoret ovat monien tutkimusten valossa kiinnostuneita järjestötoiminnasta, vaikka osallistuvatkin siihen muita nuoria vähäisemmin. Nuoret eivät myöskään näe järjestöjen ja yhdistysten käsityksistä poiketen nuorten jakautumisen omiin ryhmiinsä vaikeuttavan heidän osallistumistaan. (Harinen 2005.) Piiri- ja paikallisyhdistyksistä 41 prosenttia tosin on sitä mieltä, että ohjaajien vähäinen kulttuurien tuntemus vaikeuttaa monikulttuuristen nuorten osallistumista.

Mistä tällaiset ristiriitaisuudet yhtäältä nuorten ja toisaalta järjestöjen ja yhdistysten näkemysten välillä voivat johtua? Yksi syy voisi olla, että nuorisotoimintaa tekeviin järjestöihin ja yhdistyksiin osallistuu keskimääräistä avarakatseisempia nuoria, eivätkä yhdistykset ja järjestöt ole joutuneet toiminnassaan tekemisiin ennakkoluulojen kanssa. Toinen selitys voi olla se, että järjestöjen ja yhdistysten nuorisotoimintaa organisoivat henkilöt eivät tunnista ennakkoluuloja ja niistä aiheutuvia syrjiviä käytäntöjä, vaikka sellaisia niiden toiminnassa olisikin. Kolmas selitys voi liittyä siihen, että yhdistykset ja järjestöt haluavat puolustella pääasiallista kohde- ja osallistujaryhmäänsä eli suomalaissyntyisiä nuoria.

Tutkimukseen osallistuneet nuorisotoimintaa tekevät keskusjärjestöt sekä piiri- ja paikallisyhdistykset ovat sitä mieltä, että maahanmuuttajanuorten ja heidän perheidensä tai kavereidensa asenteet ja tavat eivät vaikeuta maahanmuuttajanuorten osallistumista monikulttuuriseen nuorisotoimintaan. Tältä osin monikulttuurisille nuorille tehdyn kyselytutkimuksen (Harinen 2005, 62) tulokset ovat tämän tutkimuksen tulosten kanssa yhteneviä. Nuorten mielestä omanmaalaisten kielteinen asennoituminen, kotitöiden paljous ja vanhempien kielteinen asennoituminen eivät liiemmin vaikuta heidän nuorisotoimintaan osallistumiseensa.

Kun vertaan järjestöjen ja yhdistysten näkemyksiä oman väitöskirjatutkimukseni (Pyykkönen 2007) tuloksiin, on yllättävää, että enemmistö järjestöistä ja yhdistyksistä ei pidä maahanmuuttajanuorten rahan puutetta esteenä heidän osallistumiselleen. Maahanmuuttajayhdistykset tarjoavat kuitenkin liikunta- ja muutakin toimintaa maahanmuuttajanuorille juuri sen vuoksi, ettei näillä ole varaa osallistua ”suomalaiseen” seura- tai kerhotoimintaan. Honkasalo ja Souto (2007) sekä Keskiälo [Souto] ja Perho (2001) nostavat esiin sen, että maahanmuuttajanuoret ovat suomalaissyntyisiä heikomman suomenkielen taitonsa vuoksi lähtökohtaisesti eriarvoisessa asemassa nuorisotoimintaan osallistumisessa. Sen sijaan tutkimukseen osallistuneet keskusjärjestöt ja piiri- ja paikallisyhdistykset eivät pidä maahanmuuttajanuorten huonoa suomenkielen taitoa esteenä heidän osallistumiselleen nuorisotoimintaan.

4 YHTEENVETO

On tullut aika vastata kootusti tutkimuksen keskeisiin kysymyksiin. Osallistuuko nuorisojärjestöjen ja -yhdistysten toimintaan monikulttuurisia nuoria, ja miksi näin on – tai ei ole? Millaisia näkemyksiä järjestöissä ja yhdistyksissä on monikulttuurisuudesta suomalaisessa nuorisotoiminnassa? Minkälaisen aseman ja merkityksen monikulttuurisuus saa niiden omassa nuorisotoiminnassa? Mitkä asiat vaikeuttavat järjestöjen ja yhdistysten monikulttuurista nuorisotoimintaa?

Kyselyyn osallistuneiden nuorisotoimintaa tekevien keskusjärjestöjen sekä piiri- ja paikallisyhdistysten vastausten perusteella aukeava kuva suomalaisen nuorisotoiminnan monikulttuurisuudesta on ristiriitainen. Yhtäältä monikulttuurisia nuoria on osallistunut noin puoleen järjestöistä ja yhdistyksistä, ja suurin osa kaikista organisaatioista pitää monikulttuurisuutta tärkeänä nuorisotoiminnan erityishaasteena. Toisaalta monikulttuurisen nuorisotoiminnan käytännöt ovat järjestöissä ja yhdistyksissä varsin harvinaisia. Vajaa puolet tutkimukseen osallistuneista piiri- ja paikallisyhdistyksistä on järjestänyt jotain monikulttuurista nuorisotoimintaa, yleisimmin kerho- ja ryhmätoimintaa. Tulosta voi pitää vähäisenä, koska suurin osa piiri- ja paikallisyhdistyksistä on valikoitunut mukaan tutkimukseen siksi, että niiden keskusjärjestöt olivat ilmoittaneet organisoivansa monikulttuurista nuorisotoimintaa. Tämän ja muiden tulosten valossa näyttääkin siltä, että monikulttuurisuus ilmenee nuorisotoimintaa tekevissä järjestöissä ja yhdistyksissä pikemminkin retoriikkana kuin käytännön toimintana. Monikulttuurisuudesta kyllä puhutaan nuorille suunnatun kansalaistoiminnan kentällä ja sitä arvostetaan, mutta vain harva järjestö tai yhdistys on valmis järjestämään erityistoimintaa monikulttuurisille nuorille. Lisäksi vain vähemmistö järjestöistä panostaa monikulttuurisuuteen esimerkiksi tiedottamisessaan tai antaessaan vastuualueita henkilöstölleen.

Se, että kovin moni monikulttuurista nuorisotoimintaa tekevä keskusjärjestö ja yhdistys ei tavoita toiminnallaan monikulttuurisia nuoria niin paljon kuin haluaisi, ei tarkoita sitä, että monikulttuuriset nuoret olisivat harrastustoiminnassaan ja vapaa-ajanvietossaan passiivisia. Päinvastoin, kuten hankkeen aiemmasta tutkimusraportista (Harinen 2005) käy ilmi, monikulttuuristen nuorten harrastusten ja vapaa-ajanviettopojen kirjo on laaja. Suuri osa harrastuksista on niin sanottuja yksilöllisiä harrastuksia, kuten vaikkapa lukemista, piirtämistä, musiikkia, kuntosalilla käyntiä ja lenkkeilyä. Vapaa-aikaa vietetään paljon kavereiden kanssa ”hengailleen”. Tällaiset nuorten toimintatavat eivät edellytä muodollisten organisaatioiden, kuten nuorisotoimintaa tekevien järjestöjen ja yhdistysten, järjestämää toimintaa. Monikulttuuristen nuorten osallistumista järjestö- ja yhdistystoimintaan vaikeuttaa varmasti sekin, että monet järjestöt ja yhdistykset pitävät erityisen haasteellisina monikulttuuristen nuorten erityistarpeita. Heidän heikko suomenkielen taitonsa tai ajattelutapansa nähdään ongelmallisina yhdistysten ja järjestöihin osallistumisen kannalta – sen sijaan, että järjestöt ja yhdistykset käsittelevät kriittisesti omia tapojaan tarjota toimintaa näille nuorille.

Maahanmuuttajanuoria on osallistunut noin 35 prosenttiin nuorisotoimintaa tekevästä keskusjärjestöistä ja niiden piiri- ja paikallisyhdistyksistä. Heidän osallistumisensa tarkoittaa vain hyvin pienen järjestöjen ja yhdistysten joukon kohdalla osallistumista toiminnan suunnitteluun ja järjestämiseen. Tämän sijaan se merkitsee maahanmuuttajanuorten läsnäoloa järjestöjen tai yhdistysten suomalaissyntyisten toimijoiden suunnittelemassa ja järjestämässä toiminnassa. Aktiivisen osallistumisen esteitä on monia, kuten puute suomenkielen taidosta tai sellaisista verkostoista, jotka avaisivat maahanmuuttajanuorille toimija-asemia suomalaisissa nuorisotoimintaa tekevissä järjestöissä ja yhdistyksissä (esim. Honkasalo & Souto 2007; Harinen 2005, 34). Maahanmuuttajanuorten ei voi katsoa muutoinkaan olevan aktiivinen järjestöosallistujaryhmä; hyvin harva maahanmuuttajanuori osallistuu aktiivisesti minkään maahanmuuttajayhdistysten toimintaan tai edes erityisesti maahanmuuttajanuorten ylläpitämään yhdistystoimintaan. Näidenkin järjestöjen kohdalla enemmistö nuorista osallistuu valmiiksi järjestettyihin tapahtumiin. Organisoituun toimintaan osallistumisen

sijaan nuoria maahanmuuttajia kiinnostaa vapaamuotoisempi ajanvietto ystävien kanssa esimerkiksi kaupungilla, nuorisotaloilla ja erilaisissa kohtaamispaikoissa (Harinen 2005, 40).

Nuorisotoimintaa tekevät keskusjärjestöt ja niiden piiri- ja paikallisyhdistykset katsovat ennen kaikkea onnistuneensa monikulttuuristen nuorten kansalaisvalmiuksien edistämisessä ja heidän suomalaista yhteiskuntaa koskevan tietämyksensä lisäämisessä. Tämän voi katsoa kytkevän järjestöjen toimintaperiaatteet maan viralliseen monikulttuurisuuspolitiikkaan. Järjestöt ja yhdistykset pyrkivät kotouttamaan maahanmuuttajia suomalaiseen yhteiskuntaan Kotouttamislain (L493/1999) hengessä. Kotouttamis- ja muun monikulttuurisuuspolitiikan tavoitteisiin ne yhtyvät myös todetaan pystyneensä vähentämään nuorten ennakkoluuloja vieraita kulttuureja kohtaan ja pyrkiessään vaikuttamaan suomalaisnuorten ennakkoluuloisiin asenteisiin.

Tarkasteltaessa niitä vastauksia, joissa nuorisotoimintaa tekevät järjestöt ja yhdistykset käsittelevät monikulttuurisen nuorisotoiminnan esteitä ja haasteita, havaitaan, että useimmat organisaatiot syyttävät käytäntöjen vähydestä resurssipulaa. Järjestöt ja yhdistykset ovat kiinnostuneita monikulttuurisesta nuorisotoiminnasta ja pyrkivät saamaan monikulttuurisia nuoria mukaan toimintaansa, mutta taloudelliset ja henkilöresurssit estävät niitä panostamasta monikulttuurisuuteen nykyistä enemmän. Aineisto ei anna kuvaa siitä, paljonko eri järjestöillä ja yhdistyksillä on kokonaisresursseja käytössään ja paljonko niistä kohdennetaan monikulttuuriseen nuorisotoimintaan. Täten ei esimerkiksi voi varmuudella sanoa, onko monikulttuurisiin käytäntöihin muita enemmän suuntautuneilla uskonnollisilla tai poliittisilla järjestöillä muita järjestöjä enemmän resursseja käytössään. Todennäköisesti näin ei ole, vaan kyse on yhtäältä motivaatiosta ja orientaatiosta sekä toisaalta olemassa olevien resurssien kohdentamisesta.

Tutkimuksen päätelmissä nousee melko selkeästi esiin se, että mitä lähemmäs nuorisotoimintaa tekevien järjestöjen toiminnassa liikutaan kohti käytännön tasoa, sitä vaatimattomammiksi ja kyynisemmiksi monikulttuurisuutta koskevat vastaukset muuttuvat. Keskusjärjestöissä on piiri- ja paikallisyhdistyksiä enemmän mukana monikulttuurisia nuoria, ja ne pitävät monikulttuuristen ja maahanmuuttajanuorten asioita piiri- ja paikallisyhdistyksiä yleisemmin kysymyksinä, jotka tulisi erityisesti huomioida nuorisotoiminnassa. Keskusjärjestöt eivät näe toiminnassaan yhtä paljon monikulttuurista nuorisotoimintaa tai monikulttuuristen nuorten osallistumista vaikeuttavia tekijöitä kuin piiri- ja paikallisyhdistykset.

Keskusjärjestöjen herkkyyden monikulttuurisuuteen liittyy osittain jo edellä mainittuun monikulttuurisuusretoriikan ja monikulttuurisen nuorisotoiminnan käytäntöjen kohtaamattomuuteen: koska keskusjärjestöillä on vähemmän käytännön toimintaa, ne nojaavat näkemyksissään yleisiin monikulttuurisuusdiskursseihin. Asiaan vaikuttanee sekin, että keskusjärjestöt puhuvat useiden piiri- ja/tai paikallisyhdistysten äänellä. Niiden piiri- tai paikallisyhdistyksillä voi olla monikulttuurisuustoimintaa, mutta juuri ne eivät ole syystä tai toisesta valikoituneet mukaan tähän tutkimukseen. Piiri- ja paikallisyhdistysten kuva monikulttuurisuustyöstä ja sen ongelmista on keskusjärjestöjä käytännönläheisempi. Keskusjärjestöt eivät välttämättä tiedä monikulttuurisuustyön käytännöistä tai niiden vähydestä, eivätkä ne ehkä tiedosta kaikkia monikulttuurisuustyön ongelmia. Tämä selittäisi osaltaan myös sitä, että kysyttäessä keskusjärjestöjen näkemyksiä järjestön monikulttuurisuustyön käytännöistä monet vastasivat ”en osaa sanoa” tai ”en samaa enkä eri mieltä”.

Suurin osa nuorisotoimintaa tekevästä keskusjärjestöistä ja niiden piiri- ja paikallisyhdistyksistä haluaisi, että nuorisotoiminnassa puhuttaisiin kansainvälisyydestä ja suvaitsevaisuudesta pikemmin kuin rasismista. Rasismin käsitteleminen on vaikeaa, koska se edellyttää kriittistä ja arvioivaa suhtautumista omiin asenteisiin ja oman toiminnan perusteisiin sekä toimintaa valtaväestön nuorten parissa. Yksi pelonaiheista liittyy varmasti siihenkin, että rasismin käsitteleminen edellyttää niiden kuuntelua, jotka joutuvat kohtaamaan rasismia. (Honkasalo & Souto 2007.) Tällöin ”uhkana” on, että rasismia kohdanneet ihmiset tunnistavat sitä myös järjestöjen ja yhdistysten toimintatavoissa. Rasismin nykyistä avoimempi käsitteleminen nuorisotoimintaa tekevissä järjestöissä ja yhdistyksissä

on tärkeää. Se on olennaista jo senkin vuoksi, että puolet järjestöistä ja yhdistyksistä näkee rasismien ongelmana, joka ei häviä itsestään nuorten keskuudesta. Kaksi kolmesta järjestöstä ja yhdistyksestä on myös sitä mieltä, että rasismia vastaan joutuu kamppailemaan nuorisotoiminnan kentillä jatkuvasti. Tässäkin asiassa järjestöjen ja yhdistysten olisi aika siirtyä periaatteiden ja retoriikan tasolta käytäntöihin.

Tämän tutkimuksen mukaan järjestökentän mukautuminen monikulttuuristuvaan yhteiskuntaan kulkee hieman ”jälkijunassa”. Vain harvalla nuorisotoimintaa tekevistä keskusjärjestöistä ja piiri- ja paikallisyhdistyksistä on erityisesti monikulttuurisuustyöhön suunnattua henkilöstöä, ja vain muutamamat niistä tiedottavat toiminnastaan erityisesti monikulttuurisille nuorille. Niillä on myös vähän toimintaa, joka olisi suunnattu erityisesti monikulttuurisille tai johonkin tiettyyn kulttuuriryhmään kuuluville nuorille. Vain muutamalla järjestöllä ja yhdistyksellä on halua tarjota monikulttuurisille ja maahanmuuttajanuorille erikseen suunnattua toimintaa. Sen sijaan ne katsovat, että jos toiminta suunnataan avoimesti kaikille nuorille, monikulttuuriset nuoret löytävät tiensä niiden toimintaan, mikäli haluavat. Tutkimukset kuitenkin osoittavat monien monikulttuuristen nuorten olevan sellaisessa asemassa ja elämäntilanteessa, että he nimenomaan tarvitsisivat erityisesti heidän ehdoillaan järjestettyä toimintaa, jotta he pääsisivät mukaan yleiseen nuorisotoimintaan.

Nuorisotoimintaa tekevät järjestöt ja yhdistykset ovat kiinnostuneita monikulttuurisuudesta ja näkevät sen merkityksen kasvavan lähitulevaisuudessa niiden toiminnassa. Valmiudet toiminnan kehittämiseen ovat siis olemassa. Järjestöille olisikin eduksi kehittää toimintansa monikulttuurisia puolia tämän tahtotilan pohjalta. Lisäämällä henkilöstön monikulttuurisuuskoulutusta, suuntaamalla työtehtäviä monikulttuurisuuskysymyksiin, kehittämällä tiedotustoimintaa ja erityisesti suuntaamalla toimintaa monikulttuurisille ja maahanmuuttajanuorille ne voisivat rohkaista monikulttuurisia nuoria toimintaansa ja onnistua muutenkin syventämään monikulttuurisuuden asemaa toiminnassaan. Kun kuntien palvelurakennemuutos edelleen etenee, järjestöjen ja yhdistysten rooli myös monikulttuurisuuspalvelujen tuottamisessa kasvaa. Viimeistään tällöin niiden on myös rohkeasti tiivistettävä yhteistyötään sellaisten toimijoiden kanssa, jotka jo nyt ovat paljon tekemisissä monikulttuuristen nuorten kanssa. Näitä ovat muun muassa urheiluseurat, maahanmuuttajien omat yhdistykset ja seurakunnat. Yhteistyötä on syytä tiivistää myös kuntien nuorisotoimien kanssa.

LÄHTEET

- Alkula, Tapani ym. (1999) *Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät*. Porvoo: WSOY.
- Ahonen, Sirkka (2004) Voiko kansalaisvaikuttamista oppia? Teoksessa Sami Borg (toim.) *Mahdollisuuksien maa. Kartoitusta ja puheenvuoroja suomalaisen kansalaisvaikuttamisen tutkimuksesta*. Helsinki: Oikeusministeriö.
- Harinen, Päivi (2005) *Mitähän tekis? Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen -tutkimushankkeen väliraportti*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisusarja. http://www.nuorisotutkimusseura.fi/tiedoston_katsominen.php?dok_id=165. (Viitattu 6.6.2006)
- HE 28/2005. Hallituksen esitys eduskunnalle nuorisolaiksi sekä laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.
- Helander, Voitto (2001) *Paikallisyhdistys lähikuvassa. Yhteydet rakenne ja toiminta*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.
- Helander, Voitto & Pikkala, Sari (1999) *Kunnat ja järjestöt*. Helsinki: Suomen kuntaliitto.
- Horelli, Liisa ym. (2004) Nuoret uuden osallistumiskulttuurin tienraivaajina. Teoksessa Kari Paakkunainen (toim.) *Nuorten ääni ja kunnantalon heikko kaiku. Nuoret kunnallisessa demokratiassa ja paikallisissa vaikuttajaryhmissä*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 46 & Kuntaliitto & Nuorisosiain neuvotelukunta, julkaisuja 29.
- Honkasalo, Veronika & Souto, Anne-Mari (2007) Monikulttuurinen nuorisotyö. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura (ilmestyy keväällä 2007).
- Jasinskaja-Lahti, Inga & Liebkind, Karmela & Vesala, Tiina (2002) *Rasismi ja syrjintä Suomessa*. Maahanmuuttajien kokemuksia. Helsinki: Gaudeamus.
- Julkunen, Raija (2001) *Suunnanmuutos. 1990-luvun sosiaalipoliittinen reformi Suomessa*. Tampere: Vastapaino.
- Juppi, Pirita ym. (toim.) (2003) *Liike-elämää. Vastakulttuurinen radikalismi vuosituhaten vaihteessa*. Jyväskylä: SoPhi.
- Keskisalo, Anne-Mari & Perho, Sini (2001) Taistelua tilasta Joensuussa. Teoksessa Minna Suutari (toim.) *Vallattomat marginaalit. Yhteisöllisyyksiä nuoruudessa ja yhteiskunnan reunoilla*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/ Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 20.
- Kurikka, Päivi (1999) *Ruohonjuurella subisee – paikalliset nuorisoyhdistykset osana kolmatta sektoria*. Helsinki: Suomen nuorisoyhteistyö Allianssi ry & Suomen kuntaliitto.
- Kurikka, Päivi & Mattila, Susanna (1999) *Perustietoa nuorisotoimesta*. Helsinki: Suomen kuntaliitto.
- L 493/1999. Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta.
- L 189/2001. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta.
- L 72/2006. Nuorisolaki.
- Lindholm, Arto (2005) *Maaailman parantajat. Globalisaatiokriittinen liike Suomessa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Lund, Mikko (2002) *Työttömyys raskain syrjäyttäjä*. Vianova 2002. [http://www.poliisi.fi/lh/etela/home.nsf/pages/F8343405F69412EDC2256B9500425B35/\\$file/vianova_asiakaslehti_1_02.pdf](http://www.poliisi.fi/lh/etela/home.nsf/pages/F8343405F69412EDC2256B9500425B35/$file/vianova_asiakaslehti_1_02.pdf). (Viitattu 14.11.2006)
- Lundström, Tommy & Wijkström, Filip (1997) *Från röst till service? Den Svenska Ideella Sektorn I Förändring*. Stockholm: Sköndahlsinstitutets skriftserie.
- Markkanen, Airi (2003) Romaninuorten elämää Suomessa. Teoksessa Päivi Harinen (toim.) *Kamppailuja jäsenyyksistä. Etnisyys, kulttuuri ja kansalaisuus nuorten arjessa*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 38.
- Martikainen, Tuomas (2004) *Immigrant Religions in Local Society. Historical and Contemporary Perspectives in the City of Turku*. Turku: Åbo Akademi University Press.
- Matthies, Aila-Leena (1996) Hyvinvoinnin sekatalous ja suomalaiset välittävät organisaatiot. Teoksessa Aila-Leena Matthies & Ulla Kotakari & Marianne Nylund (toim.) *Välittävät verkostot*. Tampere: Vastapaino.

- Möttönen, Sakari & Niemelä, Jorma (2005) *Kunta ja kolmas sektori. Yhteistyön uudet muodot*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Nurmela, Sakari (1998) *Nuorten järjestökiinnittyneisyys*. Helsinki: Nuorisosiain neuvottelukunta.
- Opetusministeriö (2006) *Kansainvälisyyskasvatus 2010. Ehdotus kansalliseksi kansainvälisyyskasvatuksen toimenpideohjelmaksi*. Helsinki: Opetusministeriö.
- Paakkunainen, Kari (toim.) (2007) *Sukupolvipolitiikka. Nuoret ja eduskuntavaalit 2007*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 72 & Nuorisosiain neuvottelukunta, julkaisuja 36.
- Paananen, Seppo ym. (2003) *Maahanmuuttajien elinolot. Venäläisten, virolaisten, somalialaisten ja vietnamilaisten elämää Suomessa 2002*. Elinolot 2003:1. Helsinki: Tilastokeskus.
- Peltosalmi, Juha (2002) Lomakekyselyn toteutus, palautusprosentti ja katoanalyysi. Teoksessa Martti Siisiäinen (toim.) *Yhdistykset kolmannen sektorin toimijoina. Tutkimus jyväskyläläisistä yhdistyksistä*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.
- Peltosalmi, Juha & Siisiäinen, Martti (2001) *Yhdistysten toimialan mukainen luokittelumalli*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston sosiologian julkaisuja.
- Pyykkönen, Miikka (2003) Ristissä kaiken aikaa. Jäsenyydet nuorten maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa. Teoksessa Päivi Harinen (toim.) *Kamppailua jäsenyyksistä. Etnisyys, kulttuuri ja kansalaisuus nuorten arjessa*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 38.
- Pyykkönen, Miikka (2005) Pyhiinvaeltajia, kotoutujia vai nomadeja: Maahanmuuttajayhdistysten kolme diskurssia diasporisesta etnisyydestä. Teoksessa Susanna Paasonen (toim.) *Aktivismi: verkostoja, järjestöjä ja arjen taitoja*. Jyväskylä: Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja.
- Pyykkönen, Miikka (2007, tulossa) *Järjestäytyvät diasporat. Etnisyys, kansalaisuus, integraatio ja hallinta maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Rönneberg, Leif (1998) Eriytynyt ja moniulotteinen kolmas sektori. Teoksessa Liisa Hokkanen ym. (toim.) *Haastava kolmas sektori. Pohdintoja tutkimuksen ja toiminnan moniulotteisuudesta*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto.
- Saarela, Tanja (2004) Puhe Rohkeat lapset -projektin päätösseminaarissa. http://www.minedu.fi/OPM/Puheet/2004/2/rohkeat_lapset_projektin_paatosseminari_helsinki?lang=sv. Viitattu 11.11.2006.
- Saksela, Sanna (2003) Mångkulturella organisationer och invandraranorganisationer i Finland. Teoksessa Flemming Mikkelson (toim.) *Invandrerorganisationer in Norden*. Köpenhamn: Nordisk Ministerråd.
- Siisiäinen, Martti (1990) *Suomalainen protesti ja yhdistykset*. Helsinki: Tutkijaliitto.
- Siisiäinen, Martti (1996) Mihin yhdistyksiä tarvitaan? Teoksessa Virpi Riikonen & Martti Siisiäinen (toim.) *Yhdistys 2000*. Helsinki: Yhdistys 2000.
- Siisiäinen, Martti (1998) Vapaaehtoiset organisaatiot ja taistelu luokista. Teoksessa Petri Kinnunen & Raimo Laitinen (toim.) *Näkymätön kolmas sektori*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.
- Siisiäinen, Martti (2002) Kolmas sektori ja yhdistykset. Teoksessa Martti Siisiäinen (toim.) *Yhdistykset kolmannen sektorin toimijoina. Tutkimus jyväskyläläisistä yhdistyksistä*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.
- Siisiäinen, Martti (2003) Vuoden 1997 yhdistykset. Teoksessa Sakari Hänninen ym. (toim.) *Mitä yhdistykset välittävät. Tutkimuskohteena kolmas sektori*. Jyväskylä: Atena.
- Sosiaali- ja terveysministeriö (1999) *Aktiivinen sosiaalipolitiikka – työryhmän muistio*. Helsinki: STM.
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2002) *Järjestöt sosiaali- ja terveyspolitiikan toimijoina. Kansalaisjärjestötoiminnan strategia*. Helsinki: STM.
- Suomen Gallup (2001) *Nuorten suhde järjestöihin ja globalisaatioon*. Helsinki: Suomen Gallup.
- Suomen nuorisotyö Allianssi ry. & Kuntaliitto (2004) *Kuntien nuorisotyön näkymiä nyt ja läbitulevaisuudessa*. Helsinki: Allianssi ry & Kuntaliitto.
- Suurpää, Leena (2002) *Erlaisuuden hierarkiat. Suomalaisia käsityksiä maahanmuuttajista, suvaitsevaisuudesta ja rasismista*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 28.
- Tilastokeskus (2005) *Ulkomaalaiset ja siirtolaisuus 2004*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Valtioneuvosto (2004) *Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma*. <http://www.vn.fi/toiminta/politiikkaohjelmat/kansalaisvaikuttaminen/ohjelma/fi.pdf>. (Viitattu 4.6.2006)

- Valtioneuvosto (2006) *Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma*. http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/10_muut/mamu_ohjelma19102006.pdf. (Viitattu 15.12.2006)
- Wahlbeck, Östen (1999) *Kurdish Diasporas. A Comparative Study of Kurdish Refugee Communities*. London: MacMillan Press LTD.

LIITE. KYSELYLOMAKE PIIRI- JA PAIKALLISJÄRJESTÖILLE

Arvoisa järjestötoimija,

Tämä kysely on osa valtakunnallista tutkimushanketta MONIKULTTUURISET NUORET, VAPAA-AIKA JA KANSALAISTOIMINTAAN OSALLISTUMINEN. Järjestönne keskustaso on vastannut kyselyyn aikaisemmin tänä keväänä.

VASTAAMINEN KYSELYYN ON TÄRKEÄÄ. Tutkimushankkeessa selvitetään ensimmäistä kertaa suomalaisten järjestöjen monikulttuurista nuorisotoimintaa valtakunnallisella tasolla. Toivomme, että tästä tutkimuksesta saatavan tiedon avulla voidaan kehittää järjestöjen omaa toimintaa vastaamaan monikulttuurisuuden haasteisiin. Kyselyn tulokset julkaistaan vuoden sisällä ilmestyvässä raportissa.

TOIVOMME, ETTÄ TÄYTÄTTE LOMAKKEEN HUOLELLISESTI. Joidenkin kysymysten perässä on lampun kuva. Viedessänne hiiren osoittimen tällaisen lampun kohdalle ilmestyy kuvaruutuun viereistä kysymystä koskeva ohje. Mikäli lomakkeessa on epäselvyyksiä, otattehan yhteyttä alla mainittuihin henkilöihin.

KYSELYN TULOKSET KÄSITELLÄÄN LUOTTAMUKSELLISESTI. Kaikki ilmoittamanne tiedot jäävät tutkijoiden käyttöön eikä niitä luovuteta eteenpäin. Vastauksenne eivät myöskään tule keskusjärjestönne tietoon.

Tutkimus toteutetaan Nuorisotutkimusverkoston sekä Helsingin, Joensuun ja Jyväskylän yliopistoja edustavien tutkijoiden sekä opetusministeriön ja Nuorisosiain neuvottelukunnan yhteistyöhankkeena. Tähän mennessä hankkeessa on toteutettu Suomessa asuville monikulttuurisille nuorille suunnattu vapaa-ajan toimintaa koskeva kyselytutkimus, osalle kyselyyn osallistuneista nuorista kohdistetut haastattelut sekä nuorisojärjestöjen keskustasolle suunnattu kysely. Nuorilta kootusta aineistosta tehty väliraportti on luettavissa osoitteessa www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisut.

Suuri kiitos etukäteen osallistumisestanne!

Päivi Harinen
Lehtori, Joensuun yliopisto
p. 013-251 2390
paivi.harinen@joensuu.fi

Anne-Mari Souto
Tutkija, Nuorisotutkimusverkosto
p. 0207552 651
anne-mari.souto@nuorisotutkimus.fi

Antti Kivijärvi (etenkin kyselyn tekniseen täyttämiseen liittyvät kysymykset)
Hankkeen tutkija, Nuorisotutkimusverkosto
p. 013-251 4260
kivijarv@cc.joensuu.fi

OSA I: Järjestön taustatiedot

Tässä lomakkeessa sanalla “järjestö” viitataan edustamaanne piirijärjestöön tai paikallisyhdistykseen. Pyydämme teitä pohtimaan lomakkeessa esiin tulevia asioita sen toiminnan näkökulmasta. Keskusjärjestöille on jo aikaisemmin lähetetty oma kysely.

A. Mikä on järjestönne nimi?

B. Mikä on järjestönne kotipaikka (kunnan tai kaupungin nimi)?

C. Mikä on järjestönne pääasiallinen toimintaympäristö?

1. Lääni 2. Maakunta 3. Kunta 4. Kaupunki 5. Kylä 6. Joku muu, mikä?

D. Kuinka paljon järjestössänne on jäseniä?

E. Kuinka paljon järjestössänne on:

- a) Palkattuja työntekijöitä?
- b) Vapaaehtoistyöntekijöitä?

F. Mikä on nuorisotoiminnan asema järjestössänne?

- Järjestömme tekee ainoastaan nuorisotoimintaa.
- Järjestömme tekee pääasiassa nuorisotoimintaa.
- Järjestömme tekee jonkin verran nuorisotoimintaa.

G. Minkä ikäisiä nuoria järjestönne toimintaan osallistuu?

- alle 15-vuotiaita
- 15-18-vuotiaita
- yli 18-vuotiaita

Tässä kyselyssä käytämme käsitteitä MONIKULTTUURISET NUORET ja MAAHANMUUTTAJANUORET. Monikulttuuriset nuoret toimii kattokäsitteenä, jolla viittaamme Suomessa syntyneisiin nuoriin, joiden vanhemmista ainakin toinen on syntynyt muualla kuin Suomessa, adoption kautta Suomeen muuttaneisiin ja niihin nuoriin, jotka ovat itse lapsena tai nuorena muuttaneet Suomeen. Lisäksi monikulttuurisiin nuoriin kuuluvat perinteisiin kansallisiin vähemmistöihin kuuluvat nuoret (mm. romanit, saamelaiset, suomenruotsalaiset). Tällä määritelmällä haluamme korostaa sitä, että Suomessa asuvien monikulttuuristen nuorten joukko pitää sisällään hyvin monenlaisia elämänhistorioita, kulttuurisia taustoja ja kokemuksia. Kyselyssä on osioita, joissa keskitymme toimintaan erityisesti niiden nuorten kanssa, jotka ovat itse syntyneet muualla kuin Suomessa ja joilla on omakohtaisia kokemuksia maahanmuutosta. Näistä nuorista käytämme käsitettä maahanmuuttajanuoret. Suurimmat maahanmuuttajaryhmät ovat venäläiset, virolaiset, ruotsalaiset ja somalialaiset.

H. Toimintaamme osallistuvat nuoret ovat kulttuuriselta taustaltaan:

- suomalaisia
- monikulttuurisia
- kansallisten vähemmistöjen edustajia (mm. romaneja, saamelaisia)
- maahanmuuttajia

OSA II: Monikulttuurisuus, rasismi ja suvaitsevaisuus

A. Onko järjestöllänne paikallista monikulttuurisuusstrategiaa?

1. kyllä 2: ei

Jos vastasitte kyllä, niin miksi sen laatimista on pidetty järjestössänne tarpeellisena?

Mitkä tahot ovat osallistuneet monikulttuurisuusstrategian laatimiseen?

- järjestön jäsenet yleensä
- maahanmuuttajajäsenet
- muut monikulttuuriset jäsenet
- suomalaiset nuoret
- paikkakunnallamme asuvat maahanmuuttajanuoret
- paikkakunnallamme asuvat muut monikulttuuriset nuoret
- yhteistyökumppanit

Mikäli valitsitte vaihtoehdon "yhteistyökumppanit", niin mitä tahoja tällä tarkoititte?

Jos järjestöllänne on monikulttuurisuusstrategia, niin miten se näkyy nuorisotoimintanne käytännöissä?

Jos järjestössänne ei ole laadittu monikulttuurisuusstrategiaa, niin miksi ette ole kokeneet sitä toiminnassanne tärkeäksi?

B. Mitä monikulttuurisuus merkitsee järjestönne nuorisotyössä ja -toiminnassa?

C. Mitä rasisminvastaisuus merkitsee järjestönne nuorisotyössä ja -toiminnassa?

D. Seuraavassa on esitetty joitakin yleisiä rasismiin, suvaitsevaisuuteen ja monikulttuurisuuteen liittyviä väittämiä. Valitkaa tarjotuista vaihtoehdoista se, joka parhaiten vastaa järjestönne näkemystä kustakin asiasta. (1. täysin samaa mieltä 2. jokseenkin samaa mieltä 3. en samaa enkä eri mieltä 4. jokseenkin eri mieltä 5. täysin eri mieltä 6. en tiedä/en osaa sanoa)

Monikulttuurisuus ei kosketa meitä, koska toimintalueellamme ei asu monikulttuurisia nuoria.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuurisuutta on painotettu jo liikaakin nuorisotyön kentällä.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuurisuudesta ei kannata tehdä erityiskysymystä, koska se voi vain suurentaa ongelmia.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuurisuuteen pitäisi sisältyä myös muun erilaisuuden huomioiminen (esim. vammaisuus, seksuaalinen orientaatio jne.).	1	2	3	4	5	6
Monikulttuurisuuden sijaan nuorisotyössä tulisi tänä päivänä keskittyä tärkeämpiin aiheisiin (esim. päihteisiin, huumeisiin jne.).	1	2	3	4	5	6
Rasismista puhumisen sijasta tulisi puhua suvaitsevaisuudesta nuorisotyön kentällä.	1	2	3	4	5	6
Rasismista ei tarvitse tehdä ongelmaa nuorten kohdalla, koska nuoret ovat kansainvälistä ikäpolvea.	1	2	3	4	5	6
Rasismi on vähentynyt viime aikoina suomalaisten nuorten keskuudessa.	1	2	3	4	5	6
Rasismi on vähentynyt viime aikoina monikulttuuristen nuorten keskuudessa.	1	2	3	4	5	6

Rasismi on asia, jota vastaan joutuu kamppailemaan jatkuvasti.	1	2	3	4	5	6
Nuorten ennakkoluuloiset asenteet vähenevät itsestään ajan kanssa ja suomalaisen yhteiskunnan monikulttuuristuessa.	1	2	3	4	5	6
Vapaa-ajan toiminnan tehtävänä ei ole puuttua nuorten asenteisiin, koska vastuu niistä on ensisijassa kodilla ja koululla.	1	2	3	4	5	6

OSA III: Monikulttuurinen nuorisotoiminta

A. Onko järjestöllänne monikulttuurisesta toiminnasta vastaavaa henkilöä?

1. kyllä 2. ei

Jos vastasitte kyllä, niin minkälaisia kriteereitä olette painottaneet edellä mainitun henkilön valinnassa?

- henkilön monikulttuurisuuteen liittyvä koulutus
- henkilön työkokemus monikulttuurisuusasioissa
- henkilö itse on maahanmuuttajataustainen
- henkilön tausta on monikulttuurinen
- henkilön oma kiinnostus
- henkilö on asunut tai työskennellyt ulkomailla
- muu

Jos valitsitte vaihtoehdon "muu", niin kertokaa mitä sillä tarkoittitte.

B. Onko järjestönne työntekijöitä ja/tai vapaaehtoistoimijoita koulutettu monikulttuurisuuteen liittyvissä asioissa?

1. kyllä 2: ei

Jos vastasitte kyllä, niin minkälaista koulutusta heille on tarjottu?

Jos taas vastasitte ei, niin miksi ette ole katsoneet koulutusta tarpeelliseksi?

C. Seuraavassa on joitakin yleisiä monikulttuurista nuorisotoimintaa koskevia väittämiä. Valitkaa tarjotuista vastausvaihtoehdoista se, joka parhaiten vastaa järjestönne näkemyksiä kyseisistä asioista.

OSA I: MONIKULTTUURINEN NUORISOTOIMINTA YLEENSÄ:

(1. täysin samaa mieltä 2. jokseenkin samaa mieltä 3. en samaa enkä eri mieltä 4. jokseenkin eri mieltä 5. täysin eri mieltä 6. en tiedä/en osaa sanoa)

Yksi monikulttuurisen nuorisotoiminnan tärkeä tehtävä on monikulttuuristen nuorten kansalaisvalmiuksien edistäminen.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuuristen nuorten järjestötoimintaan mukaan saaminen edellyttää erikoistoenpiteitä.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuurinen nuorisotyö on liian suomalaisvetoista.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuurinen nuorisotoiminta on pelkkää puhetta ja kauniita tavoitteita, koska itse toimintaa tehdään vähän.	1	2	3	4	5	6
Erilaiset monikulttuurisuuskampanjat edistävät suvaitsevaisuutta nuorten keskuudessa.	1	2	3	4	5	6
Eri kulttuureiden esittelytilaisuudet antavat nuorille liian yleistävän kuvan tiettyjä kulttuureja edustavista ihmisistä.	1	2	3	4	5	6
Sukupuolten väliseen tasa-arvoon liittyvät kysymykset ovat keskeisiä monikulttuurisessa nuorisotoiminnassa.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuurista nuorisotyötä on eriytettävä eri kulttuuriryhmien mukaisesti.	1	2	3	4	5	6

Monikulttuurinen nuorisotoiminta olisi tärkeää, mutta emme pysty järjestämään sellaista.	1	2	3	4	5	6
Rasismista on vaikea keskustella suomalaisten nuorten kanssa.	1	2	3	4	5	6
Rasismista on vaikea keskustella monikulttuuristen nuorten kanssa.	1	2	3	4	5	6
Eri kulttuurien väliset näkemuserot nuorten ja aikuisten välisestä suhteesta tekevät monikulttuurisesta nuorisotoiminnasta haastavaa.	1	2	3	4	5	6

OSA II: ERITYISESTI MAAHANMUUTTAJATYÖ:

(1. täysin samaa mieltä 2. jokseenkin samaa mieltä 3. en samaa enkä eri mieltä 4. jokseenkin eri mieltä 5. täysin eri mieltä 6. en osaa sanoa/en tiedä)

Maahanmuuttajanuorille ei pidä järjestää erikseen omaa toimintaa, vaan heitä on kannustettava tulemaan mukaan yhteiseen toimintaan.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuurista nuorisotoimintaa tarvitaan vain maahanmuuttajanuorten kotoutumisen edistämiseksi.	1	2	3	4	5	6
Maahanmuuttajanuoria ei tarvitse pyrkiä rekrytoimaan erikseen mukaan järjestötoimintaan, koska nuorisotoiminta on jo valmiiksi kaikille avointa.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuurisuuden huomioiminen on olennaista vain niissä toimintamuodoissa, joihin osallistuu maahanmuuttajanuoria.	1	2	3	4	5	6

D. Vastatkaa seuraaviin väittämiin vain, jos edustamassanne järjestössä on kokemuksia monikulttuurisesta nuorisotoiminnasta. Valitkaa tarjotuista vastausvaihtoehdoista se, joka parhaiten vastaa järjestössänne saatuja kokemuksia kyseisistä asioista. (1. täysin samaa mieltä 2. jokseenkin samaa mieltä 3. en samaa enkä eri mieltä 4. jokseenkin eri mieltä 5. täysin eri mieltä 6. en osaa sanoa/en tiedä)

Monikulttuurisuus tuli mukaan nuorisotoimintaamme silloin, kun toiminta-alueellemme tuli maahanmuuttajia.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuurisuus on ollut järjestömme nuorisotoiminnassa mukana jo ennen 1990-luvulla lisääntyntä maahanmuuttoa.	1	2	3	4	5	6
Valtakunnalliset nuorisopoliittiset linjaukset ja suositukset ovat saaneet järjestömme kiinnittämään huomiota monikulttuurisuuskysymyksiin.	1	2	3	4	5	6
Keskusjärjestömme linjaukset ja suositukset ovat saaneet järjestömme kiinnittämään huomiota monikulttuurisuuskysymyksiin.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuurinen nuorisotoiminta alkoi järjestössämme yksittäisen jäsenen/yksittäisten jäsenten aloitteesta ja mielenkiinnosta.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuurinen nuorisotoiminta alkoi järjestössämme maahanmuuttajien aloitteesta.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuurinen nuorisotoiminta alkoi järjestössämme toimintaan osallistuneiden suomalaisten nuorten aloitteesta.	1	2	3	4	5	6
Aloitimme monikulttuurisen nuorisotoiminnan, koska maahanmuuttajanuorten kohtaamat haasteet ja ongelmat vaativat mielestämme tukitoimia.	1	2	3	4	5	6

Aloitimme monikulttuurisen nuorisotoiminnan, koska suomalaisten ennakkoluuloiset asenteet vaativat mielestämme toimenpiteitä.	1	2	3	4	5	6
Aloitimme monikulttuurisen nuorisotoiminnan, koska valtaväestön ja monikulttuuristen nuorten keskinäiset jännitteet vaativat mielestämme toimenpiteitä.	1	2	3	4	5	6
Aloitimme monikulttuurisen nuorisotoiminnan, koska halusimme edistää järjestöemme kansainvälistymistä.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuurinen nuorisotoiminta alkoi järjestössämme yhteistyökumppanin aloitteesta.	1	2	3	4	5	6
Aloitimme monikulttuurisen nuorisotoiminnan, koska alueellamme oli tarjolla siihen erillisrahoitusta.	1	2	3	4	5	6
Aloitimme monikulttuurisen nuorisotoiminnan jostain muusta syystä.	1	2	3	4	5	6
Mistä?						

Mikäli aloititte monikulttuurisen nuorisotoiminnan järjestössänne jonkin yhteistyökumppanin aloitteesta, niin mainitkaa seuraavassa, mitä yhteistyökumppania tarkoititte.

E. Seuraavassa pyydämme teitä arvioimaan monikulttuurisen nuorisotyön toteutumista järjestössänne. Valitkaa annetuista vaihtoehdoista se, joka vastaa parhaiten järjestönne näkemystä kyseisistä asioista.

OSA I: MONIKULTTUURINEN NUORISOTOIMINTA YLEENSÄ:

(1. täysin samaa mieltä 2. jokseenkin samaa mieltä 3. en samaa enkä eri mieltä 4. jokseenkin eri mieltä 5. täysin eri mieltä 6. en osaa sanoa/en tiedä)

Eri kulttuureja edustavat nuoret osallistuvat nuorisotoimintaan vain, jos he saavat oman toimitilan.	1	2	3	4	5	6
Pystymme järjestöemme toiminnassa vähentämään nuorten ennakkoluuloja vieraita kulttuureita kohtaan.	1	2	3	4	5	6
Rasisminvastainen nuorisotoiminta houkuttelee runsaasti osallistujia.	1	2	3	4	5	6
Alueemme suomalaisnuorten vanhemmat tukevat nuorten osallistumista monikulttuuriseen nuorisotoimintaan.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuurinen nuorisotoiminta ei vedä suomalaisnuoria mukaan.	1	2	3	4	5	6
Vähäiset ohjaajaresurssit hankaloittavat monikulttuurisuuden huomioimista toiminnassamme.	1	2	3	4	5	6
Vähäiset taloudelliset resurssit hankaloittavat monikulttuurisuuden huomioimista toiminnassamme.	1	2	3	4	5	6
Toiminnan projektiluonteisuus hankaloittaa monikulttuurisuuden huomioimista toiminnassamme.	1	2	3	4	5	6
Ohjaajalle monikulttuurisuustyö on yksinäistä puurtamista.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuurisen nuorisotyön sisällöistä on vaikea saavuttaa yhteisymmärrystä käytännön tasolla.	1	2	3	4	5	6
Emme saa monikulttuurisia nuoria mukaan toimintaamme, koska kaikki ohjaajamme ovat suomalaisia.	1	2	3	4	5	6

Monikulttuuristen jäsenten myötä olemme pystyneet monipuolistamaan järjestöme toimintaa.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuuriset nuoret ovat osallistuneet järjestöme nuorisotoiminnan suunnitteluun.	1	2	3	4	5	6
Saamme riittävästi tukea monikulttuuriseen toimintaamme keskusjärjestöltämme.	1	2	3	4	5	6

OSA II: ERITYISESTI MAAHANMUUTTAJATYÖ:

(1. täysin samaa mieltä 2. jokseenkin samaa mieltä 3. en samaa enkä eri mieltä 4. jokseenkin eri mieltä 5. täysin eri mieltä 6. en osaa sanoa/en tiedä)

Pystymme lisäämään maahanmuuttajanuorten tietämystä suomalaisesta yhteiskunnasta.	1	2	3	4	5	6
Pystymme edistämään maahanmuuttajanuorten valmiuksia ottaa vastuuta omasta elämästään.	1	2	3	4	5	6
Vain maahanmuuttajille erikseen suunnattu toiminta houkuttelee maahanmuuttajaosallistujia.	1	2	3	4	5	6
Maahanmuuttajapoikia on helpompi saada mukaan nuorisotoimintaan kuin maahanmuuttajatyttöjä.	1	2	3	4	5	6
Maahanmuuttajanuorille erikseen tarjotun toiminnan myötä heitä saadaan vähitellen osallistumaan myös muuhun nuorisotoimintaan.	1	2	3	4	5	6
Hyvät yhteydet maahanmuuttajanuorten koteihin tukevat toimintamme monikulttuurisuutta.	1	2	3	4	5	6
Maahanmuuttajanuorten kanssa samaa kulttuuritaustaa edustava ohjaaja saa heitä osallistumaan toimintaamme.	1	2	3	4	5	6
Alueemme maahanmuuttajanuoret haluavat osallistua nuorisotoimintaan, jossa ensisijaisesti tuetaan heidän omaa kulttuuriaan.	1	2	3	4	5	6
Maahanmuuttajanuorten osallistumista järjestöme nuorisotoimintaan auttaa se, että tarjoamme toimintaa heidän omalla kielellään.	1	2	3	4	5	6
Pystymme järjestöme toiminnassa lisäämään suomalaisten ja maahanmuuttajanuorten vuorovaikutusta.	1	2	3	4	5	6
Toimintamme ei ole maahanmuuttajanuorten mielestä mielekäästä.	1	2	3	4	5	6
Maahanmuuttajanuoret ovat osallistuneet järjestöme nuorisotoiminnan suunnitteluun.	1	2	3	4	5	6

F. Mitä erityisiä tarpeita tai toimintamuotoja maahanmuuttajat/monikulttuuriset nuoret ovat nostaneet esille toiminnassanne?

G. Oletteko huomioineet jonkin tietyn kulttuurisen ryhmän erityistarpeita toiminnassanne?

1. kyllä 2. ei

Jos vastasitte kyllä, niin minkä ryhmän ja millä tavoin?

H. Haluaisitteko edistää jonkin tietyn kulttuurisen ryhmän osallistumista toimintaanne?

1. kyllä 2. ei

Minkä ryhmän ja miksi?

I. Oletteko pyrkimyksistänne huolimatta epäonnistuneet jonkin kulttuurisen vähemmistöryhmän huomioimisessa?

1. kyllä 2. ei

Jos vastasitte kyllä, niin minkä ryhmän ja mistä luulette epäonnistumisen johtuneen?

J. Seuraavassa on lueteltu erilaisia nuorisotoiminnan muotoja. Olkaa hyvä ja valitkaa seuraavista vaihtoehdoista ne, joita olette soveltaneet monikulttuurisessa toiminnassa.

- kerho- tai ryhmätoiminta
- nuorten leirit
- perheleirit
- avoin toiminta
- nuorten matkat ja vierailut
- nuorten tapahtumat (esim. diskot ja urheilutapahtumat)
- nuorille järjestetyt teemapäivät ja keskustelutilaisuudet
- nuorille suunnatut kampanjat ja esittelytilaisuudet
- nuorille suunnatut esitteet ja oppaat
- nuorten omat hankkeet
- nuorille suunnattu koulutus
- ohjaajille suunnattu koulutus
- muu

Mikäli valitsitte vaihtoehdon "muu", niin kertokaa mitä sillä tarkoititte.

OSA IV: Osallistumisen esteet

A. Seuraavassa on lueteltu joitakin asioita, jotka saattavat vaikeuttaa erityisesti maahanmuuttaja- ja muiden monikulttuuristen nuorten monikulttuuriseen nuorisotoimintaan osallistumista. Olkaa hyvä ja valitkaa se vaihtoehto, joka parhaiten vastaa järjestönne näkemystä kyseisestä asiasta.

OSA I: MONIKULTTUURISESSA NUORISOTOIMINNASSA YLEENSÄ:

(1. vaikeuttaa hyvin paljon 2. vaikeuttaa melko paljon 3. minulla ei ole mielipidettä asiasta 4. vaikeuttaa vähän 5. ei vaikeuta laisinkaan 6. en osaa sanoa/en tiedä)

Nuorten klikkiytyminen omiin kulttuurisiin ryhmiinsä.	1	2	3	4	5	6
Ohjaajien vähäinen kulttuurien tuntemus.	1	2	3	4	5	6
Se, että toimintaa ei ole eriytetty sukupuolen mukaan.	1	2	3	4	5	6
Valtaväestön ja vähemmistökulttuurien nuorten väliset jännitteet	1	2	3	4	5	6
Vähäinen vieraskielinen ilmoittelu toiminnasta.	1	2	3	4	5	6
Suomalaisnuorten ennakkoluulot monikulttuurisia nuoria kohtaan.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuuristen nuorten ennakkoluuloiset käsitykset suomalaisista.	1	2	3	4	5	6
Monikulttuuristen nuorten ennakkoluuloiset käsitykset suomalaisesta nuorisotoiminnasta.	1	2	3	4	5	6
Se, että monikulttuuristen nuorten mielestä ohjaajat ovat ennakkoluuloisia.	1	2	3	4	5	6
Ohjaajien vähäinen kiinnostus monikulttuurisuutta kohtaan.	1	2	3	4	5	6
Järjestömme ei ole alueellamme kovinkaan tunnettu.	1	2	3	4	5	6
Nuoret eivät ole kiinnostuneita järjestötoiminnasta.	1	2	3	4	5	6

OSA II: ERITYISESTI MAAHANMUUTTAJATYÖSSÄ:

(1. vaikeuttaa hyvin paljon 2. vaikeuttaa melko paljon 3. minulla ei ole mielipidettä asiasta 4. vaikeuttaa vähän 5. ei vaikeuta lainkaan 6. en osaa sanoa/ en tiedä)

Maahanmuuttajavanhempien kielteinen suhtautuminen toimintaamme kohtaan.	1	2	3	4	5	6
Maahanmuuttajanuorten vanhempien vähäinen tietämys suomalaisesta yhteiskunnasta.	1	2	3	4	5	6
Maahanmuuttajanuorten vähäinen tietämys suomalaisesta nuorisotoiminnasta.	1	2	3	4	5	6
Maahanmuuttajanuorten rahan puute.	1	2	3	4	5	6
Maahanmuuttaja-/monikulttuuristen nuorten uskonnolliset periaatteet.	1	2	3	4	5	6
Maahanmuuttajanuorilta perheissä vaaditut kotityöt ja kotiintuloajat.	1	2	3	4	5	6
Maahanmuuttajanuorten kavereiden kielteinen suhtautuminen toimintaamme kohtaan.	1	2	3	4	5	6
Se, että maahanmuuttajanuoret osaavat huonosti suomen/ruotsin kieltä.	1	2	3	4	5	6
Se, että toimintaa ei ole eriytetty eri ikäisille.	1	2	3	4	5	6
Jotkut suomalaisnuorten tavat (esim. alkoholin käyttö ja kiroilu)	1	2	3	4	5	6

OSA V: Yhteistyökumppanit

A. Merkitkää alla olevaan listaan enintään kolme (3) keskeisintä yhteistyötahoa järjestönne monikulttuurisessa nuorisotoiminnassa.

- koulut/oppilaitokset
- kunnan nuorisotoimi
- kunnan sosiaalityö
- seurakunnat tai muut uskonnolliset yhdyskunnat
- nuorisjärjestöt
- urheiluseurat
- monikulttuuriset kohtaamispaikat
- maahanmuuttajien omat yhdistykset tai kulttuuriyhdistykset
- vastaanottokeskukset
- vanhemmat/vanhempainryhmät
- muu

Mikäli valitsitte vaihtoehdon "muu", niin kertokaa mitä sillä tarkoititte.

Mainitkaa seuraavassa, mikäli haluaisitte lisätä yhteistyötä jonkin yhteistyötahon kanssa.

B. Onko yhteistyö mainitsemienne tahojen kanssa ollut monikulttuurisuuden kannalta toimivaa?

1. kyllä 2. ei

Jos vastasitte ei, niin mitkä tekijät ovat vaikeuttaneet yhteistyötä?

OSA VI: Tiedotus

A. Mitä seuraavista kanavista käytätte ylipäänsä tiedottaessanne nuorille toiminnastanne?

(1. kyllä 2. ei)

- suomen- tai ruotsinkieliset ilmoitukset ja esitteet
- muun kuin suomen- tai ruotsinkielisillä ilmoituksilla ja esitteillä
- lehti-ilmoitukset
- postitse lähetetyt tiedotteet
- radion välityksellä lähetetyt tiedotteet
- internet/sähköposti
- järjestön/yhdistyksen omat verkkosivut
- koulujen ja oppilaitosten välityksellä lähetetyt tiedotteet
- kunnan nuorisotoimen välityksellä lähetetyt tiedotteet
- kunnan sosiaalitoimen välityksellä lähetetyt tiedotteet
- seurakuntien tai muiden uskonnollisten yhdyskuntien välityksellä lähetetyt tiedotteet
- monikulttuuristen kohtaamispaikkojen välityksellä lähetetyt tiedotteet
- työpajojen välityksellä lähetetyt tiedotteet
- muiden järjestöjen tai nuorten harrastusten välityksellä lähetetyt tiedotteet
- ilmoitukset maahanmuuttajien lehdissä tai radioissa
- henkilökohtaisiin kontakteihin perustuva tiedottaminen
- muuten, miten?

Mikäli olette tiedottaneet toiminnastanne nuorille ei-suomen tai ruotsinkielisillä ilmoituksilla tai esitteillä, niin mitä kieltä olette käyttäneet?

Miksi olette valinneet mainitsemanne tiedotusväylät?

B. Oletteko tiedottaneet toiminnastanne erityisesti monikulttuurisille nuorille?

1. kyllä 2. ei

Jos vastasitte kyllä, niin mitä seuraavista kanavista olette käyttäneet tiedottaessanne monikulttuurisille nuorille toiminnastanne? (1. kyllä 2. ei)

- suomen tai ruotsinkieliset ilmoitukset ja esitteet
- muun kuin suomen- tai ruotsinkielisillä ilmoituksilla ja esitteillä
- lehti-ilmoitukset
- postitse lähetetyt tiedotteet
- radion välityksellä lähetetyt tiedotteet
- internet/sähköposti
- järjestön omat verkkosivut
- koulujen ja oppilaitosten välityksellä lähetetyt tiedotteet
- työpajojen välityksellä lähetetyt tiedotteet
- kunnan nuorisotoimen välityksellä lähetetyt tiedotteet
- kunnan sosiaalitoimen välityksellä lähetetyt tiedotteet
- seurakuntien ja muiden uskonnollisten yhdyskuntien välityksellä lähetetyt tiedotteet
- monikulttuuristen kohtaamispaikkojen välityksellä lähetetyt tiedotteet
- vastaanottokeskusten välityksellä lähetetyt tiedotteet
- muiden järjestöjen tai nuorten harrastusten välityksellä lähetetyt tiedotteet
- ilmoitukset maahanmuuttajien lehdissä tai radioissa
- henkilökohtaisiin kontakteihin perustuva tiedottaminen
- ohjaajien henkilökohtaisten monikulttuuristen verkostojen välityksellä

muuten, miten?

Jos ette ole tiedottaneet toiminnastanne monikulttuurisille nuorille, niin miksi ette ole nähneet sitä tarpeelliseksi?

OSA VII: Työntekijöiden ja ohjaajien osaaminen

A. Millaisia erityishaasteita monikulttuurisuus asettaa nuorisotoiminnan ohjaajille?

(valitkaa ENINTÄÄN viisi (5) mielestänne tärkeintä)

- kielitaitoa
- valmiutta pohtia omia asenteita ja arvoja
- herkkyyttä huomioida kulttuurisia eroja toiminnassa
- ristiriitojen sietokykyä ja joustavuutta
- tietoa eri kulttuureista
- tietoa eri uskonnoista
- rasismiin vastaista toiminta-asennetta
- rohkeutta puuttua muiden ennakkoluuloihin
- tietoa suomalaisuudesta
- herkkyyttä huomioida piilorasismia nuorisotoiminnan arjessa
- kykyä tuoda esille sukupuolten välisen tasa-arvon periaatteet monikulttuurisessa nuorisotyössä
- valmiutta muuttaa omia toimintatapojaan
- herkkyyttä tunnistaa nuorten ryhmien välisiä jännitteitä
- kykyä solmia suhteita monikulttuuriin nuoriin
- muuta

Mikäli valitsitte vaihtoehdon “muuta”, niin kertokaa mitä tällä tarkoititte.

OSA VIII: Onnistumiset ja terveiset tutkijoille

A. Kertokaa lyhyesti kokemustenne perusteella, minkälaisia erityishaasteita monikulttuuriseen nuorisotoimintaan liittyy?

B. Kertokaa lyhyesti, minkälaisia hyviä kokemuksia ja onnistumisia teillä on monikulttuurisesta nuorisotoiminnasta.

C. Lähettäkää halutessanne terveiset tutkijoille.

IX: Vastaajan taustatiedot

1. nainen   2. mies

A. Sukupuoli:

B. Syntymävuosi:

C. Minkä maan kansalainen olette virallisesti?

D. Mikä on asemanne järjestön toiminnassa?

E. Kunka kauan olette ollut järjestön toiminnassa mukana?

KIRJOITTAJA

Miikka Pyykkönen työskentelee lehtorina Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksella kulttuuripolitiikan oppiaineessa. Hän on tutkinut suomalaista yhdistystoimintaa, radikaaleja yhteiskunnallisia liikkeitä, sosiaalisia yrityksiä, suomalaista maahanmuuttopolitiikkaa ja maahanmuuttajien yhdistystoimintaa. Viimeksi mainittua käsittelee myös hänen keväällä 2007 valmistuva väitöskirjansa.

TIIVISTELMÄ

Tämä raportti on osa *Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen* -tutkimushanketta. Sen tavoitteena on selvittää Suomessa asuvien monikulttuuristen nuorten (esim. maahanmuuttajien, kaksoiskansalaisten, Suomeen ulkomailta adoptoitujen ja kansallisten vähemmistöjen) vapaa-ajan harrastustoimintaa ja osallistumista kuntien ja järjestöjen tarjoamaan nuorisotoimintaan. Raportissa esitellään tuloksia, jotka perustuvat opetusministeriön tukea saaville, nuorisotoimintaa tekeville keskusjärjestöille ja niiden piiri- ja paikallisyhdistyksille tehtyihin kyselyihin. Tutkimukseen osallistui 57 keskusjärjestöä ja 89 piiri- ja paikallisyhdistystä.

Tutkimustulosten perusteella nuorisotoimintaa tekevät keskusjärjestöt sekä piiri- ja paikallisyhdistykset antavat monikulttuurisuudelle tärkeän merkityksen suomalaisen nuorisotoiminnan kentällä. Erityisen keskeisenä tehtävänä ne pitävät sitä, että monikulttuurinen nuorisotoiminta edistää monikulttuuristen nuorten kansalaisvalmiuksia. Ne järjestöt ja yhdistykset, joiden toimintaan on osallistunut monikulttuurisia ja maahanmuuttajanuoria, katsovat onnistuneensa vähentämään nuorten ennakkoluuloja vieraita kulttuureja kohtaan ja lisäämään maahanmuuttajien tietämystä suomalaisesta yhteiskunnasta.

Nuorisotoimintaa tekevissä järjestöissä ja yhdistyksissä katsotaan, että monikulttuuristen nuorten saaminen mukaan järjestötoimintaan vaatii erityistoimenpiteitä. Ne eivät kuitenkaan halua järjestää erikseen tarkoitettua toimintaa maahanmuuttajille tai tietyistä kulttuuritaustasta tuleville nuorille, ja erityisesti monikulttuurisille nuorille suunnattu tiedottaminen on nuorisotoimintaa tekevien järjestöjen ja yhdistysten keskuudessa vähäistä. Järjestötoimijat halusivat, että monikulttuuriset nuoret tulisivat mukaan perustoimintaan, joka on tarkoitettu kaikille nuorille. Vaikka monikulttuurisia nuoria osallistuu noin joka toisen järjestön ja yhdistyksen toimintaan, niin heidän mahdollisuutensa osallistua toiminnan suunnitteluun ovat rajalliset. Monikulttuuriset periaatteet ja käytäntö eivät siis tältä osin kohtaa järjestötoiminnassa.

Monet nuorisotoimintaa tekevästä keskusjärjestöistä ja piiri- ja paikallisyhdistyksistä mieltävät monikulttuurisuuden osaksi laajempaa kansainvälisyystyötä. Monikulttuurisuusasioiden katsotaan tulevan huomioiduiksi kansainvälisten kontaktien ja kansainvälisyyskasvatuksen kautta. Useimmat tutkimukseen osallistuneista järjestöistä ja yhdistyksistä halusivat nuorisotoiminnan yhteydessä puhua rasismien sijaan suvaitsevaisuudesta. Rasismi kuitenkin tunnustetaan yleiseksi ongelmaksi nuorisotoiminnan kentällä, ja suurin osa järjestöistä ja yhdistyksistä joutuu kamppailemaan sen kanssa jatkuvasti. Niillä järjestöillä ja yhdistyksillä, joilla on antirasistista toimintaa, tämä tarkoittaa aktiivista vaikuttamista nuorten ennakkoluuloihin.

Tutkimuksen perusteella nuorisotoimintaa tekevillä järjestöillä ja yhdistyksillä on periaatteellista kiinnostusta monikulttuurisuustyöhön, ja niissä haluttaisiin lisätä monikulttuuristen nuorten panosta järjestötoiminnassa. Vähäisten resurssien ja valmiuksien vuoksi tavoitteeseen ei kuitenkaan päästä. Lähitulevaisuuden keskeisin haaste on kasvattaa järjestöjen ja yhdistysten sitoutumista monikulttuuriseen nuorisotoimintaan myös käytännön tasolla lisäämällä ja kohdentamalla uudelleen niiden resursseja, lisäämällä monikulttuurisuusasioista vastaavaa henkilöstöä sekä kehittämällä järjestöjen ja yhdistysten yhteistyötä muiden monikulttuurista nuorisotoimintaa järjestävien tahojen kanssa.

ENGLISH SUMMARY

MULTICULTURALISM IN THE WORK OF FINNISH YOUTH ORGANIZATIONS

This report is part of the research project, *Multicultural young people, leisure and participation in civic action*. Its goal is to investigate what multicultural young people in Finland (e.g. immigrants, dual-citizens, those adopted from foreign countries and other ethnic minorities) do in their leisure time and how much they participate in youth activities offered by their municipalities and youth organizations in the third sector. The findings presented in this report are based on a survey of central organizations arranging youth activities with funding from the Ministry of Education, and Advisory Council for Youth Affairs. A total of 57 central organizations and 89 regional and local affiliates participated in this research.

On the basis of these research findings, organizations providing youth activities, as well as their local and regional affiliates, consider multiculturalism to be an important aspect of Finnish youth work and civic action. They see it as particularly important for multicultural youth activities to promote multicultural young people's capacities for citizenship. Those organizations and associations which have had multicultural and immigrant young people participating in their activities feel that they have succeeded at reducing young people's prejudices towards other cultures and at increasing immigrant young people's awareness of Finnish culture and society.

It can be seen in organizations and associations dealing with civic action that drawing in multicultural young people requires special measures. They do not, however, wish to organize separate activities for immigrants or for young people representing particular cultures, and information campaigns specifically targeting multicultural young people are rare among these organizations and associations. Organizational operators would like to see more multicultural young people taking part in their basic activities, open to all young people. Although multicultural young people take part in about half of the activities arranged these organizations and associations, their possibilities of participating in the planning of these activities are rather limited.

Many organizations providing youth activities, together with their local and regional affiliates, consider multiculturalism to be part of their broader international work. Multicultural matters are seen as something which comes up in the process of making international contacts and in providing international awareness training. Most of the organizations and associations participating in this study, in the context of youth activities, would like to speak of tolerance rather than racism. Racism is, however, acknowledged as a general problem in the field of youth work, and most of these organizations and associations end up continuously battling against it. For those organizations and associations which have anti-racist operations, this means actively influencing young people's conceptions and prejudices.

On the basis of this study, organizations and associations arranging youth activities are in principle interested in multicultural work, and they would like to have more input from multicultural young people in their organizing work. Due to limited resources and capacities, however, they are not able to reach this goal. The primary goal for the immediate future is to increase the commitment of these organizations and associations to multicultural youth activities on a practical level as well, through increasing and re-targeting their resources, placing a greater stress on recruiting personnel responsible for multicultural matters, and developing cooperation between these organizations and associations and other interests which arrange multicultural youth work.